

ספר
בראשית דרכם

BERESHIT DARKAM
IN THE BEGINNING

ספר

בראשית דרכם

Bereshit Darkam - In the Beginning

New Rabbis and New Readings in Genesis

Published in Honour of the Rabbinical Ordination of
Netanel Olhoeft and Joshua Weiner

**Zacharias Frankel College
Berlin, October 2020**

נדפס פה ק"ק ברלין יע'ה

שנת שְׁוִיטִי י" לַנְּגִדִי תְּמִיד לַפ"ק

Photo: Benyamin Reich

Content

Foreword Josh Weiner.....	6
Foreword Netanel Olhoeft.....	7
Bereshit	8
Noach	16
Lech Lecha	24
Vayera	30
Chayei Sarah.....	36
Toldot	44
Vayetze	52
Vayishlach.....	58
Vayeshev	64
Miketz	70
Vayigash	76
Vayechi	82

אף על פי כן אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש

"Even so, there is no Beit Midrash without innovation" (Chagigah 3a)

The project of innovating holy texts is perhaps as old as the texts themselves. I've always been fascinated by the creation of midrash. The fantastic narrative midrash creating worlds between gaps in the text; the formalistic legal midrash winking at us as it pretends to be logical; the subtle midrash hidden in the ancient and modern biblical translations. There's also an everyday midrash-making. Rabbis and teachers and preachers make midrash as the weekly Torah reading always somehow seems to be relevant to the issues of the day. Names are re-interpreted at births and bar mitzvahs. Students study a text together, and understand it through examples: "Oh I get it, it's just like..."

Netanel and I have had the pleasure of learning together for the past five years. Most of the midrash-making we were engaged in was spontaneous and ephemeral. We would pose questions to each other and invent answers, draw together sources from Tanach and Talmud and Zohar and all sorts of esoteric and heretical books, projecting one text through the other to create new answers. Most of that is lost now, but not the spirit that drove it. Around the same time, independently, both Netanel and I started to publish new midrashim on the weekly parasha online. I was drawn to the fixed form of getting my thoughts into 120 words, no more and no less. I found that saying less could suggest more, leaving the poetic power of the text intact. Netanel experimented with modern myths and with hashkafic essays, weaving together his vast knowledge and suggesting powerful new insights.

We've gathered a few of our modest midrashim together in this book, published in honour of our formal ordination as rabbis. The texts follow the first book of the Torah, Genesis, which is itself, in a way, all about creation and innovation. May we never see these Torah texts as old; may our eyes be open to the truth of the truth, that the creation of the world is happening right now; may we be worthy partners in God's creation.

ויאמר יהושע אל העם: התקדשו, כי מחר יעשה יי בקרבכם נפלאות!

Josh Weiner

Berlin-Kreuzberg, Cheshvan 5781

שנים שיושבין ויש ביניהם דברי תורה, שכינה שרויה ביניהם

"When two people sit and study the Torah together, the Divine Presence hovers among them." (Avot 3:2)

It is a great honor to be able to publish at the end of my studies at the Zacharias Frankel College some of my insights into the weekly Torah portions. Though in this booklet we formally divided our creative contributions to the Torah's honor into texts written by me and those which are written by Josh, I from my side can say that not few of the ideas I express here were born out of some comment or criticism Josh threw against me - or a seed of wisdom he implanted into me - in the course of our mutual studies. So sparks of his spirit are actually shimmering through many of my creative Torah interpretations. I learned a lot with and from him, he led my eyes to sources I had not seen before and discussed my own ideas with me in many instances. So I am deeply grateful to him that I am able to present this basket of first fruits for the beginning of the Torah's annual reading cycle.

Most of the texts I collected here were written last year while visiting for a semester in the city of Los Angeles. The drashot are of various qualities, some intellectual, some aesthetic and others a bit mystical. For the three parashiyot that tell the life of our forefather Avraham (Lech lecha, Vayera, Chayei Sarah), I actually gave in to my vestigial literary inclinations and decided to write a narrative portrait of the first Hebrew based on the traditional midrashic sources, scholarly insights and my own personal observations.

I hope that, with God's help, Josh and I will be able to continue our fruitful exchanges about divine and profane sources, wherever our paths may lead us; and that out of our mutual study in Berlin's and Potsdam's various tents of Torah a radiant light will be born - a fire of wisdom and peace, prone to heavenly blessings, which will deepen Jewish life in Germany, in Europe and wherever we will find ourselves in the years to come.

ויתן את השלחן באהל

Netanel Olhoeft

Berlin-Charlottenburg, Tishrei 5781

Bereshit

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים מרחפת על פני המים ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע ויהי כן ויקרא אלהים לרקיע שמים ויהי ערב ויהי בקר יום שני ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה ויהי כן ויקרא אלהים ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים וירא אלהים כי טוב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי למיננו אשר זרעו בו על הארץ ויהי כן ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עשה פרי אשר זרעו בו למינהו וירא אלהים כי טוב ויהי ערב ויהי בקר יום שלישי ויאמר אלהים יהי מים רבים ויהי ערב ויהי בקר יום רביעי ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים ויברא אלהים את התנינים הגדלים ואת כל נפש החיה הרמשת אשר שרצו המים למינהם ואת כל עוף כנף למינהו וירא אלהים כי טוב ויברך אתם אלהים לאמר פרו ורבו ומלאו את המים בימים ובעוף ירב בארץ ויהי ערב ויהי בקר יום חמישי ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וחיתו ארץ למינה ויהי כן ויעש אלהים את חית הארץ למינה ואת בהמה למינה ואת כל רמש האדמה למינה וירא אלהים כי טוב ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ ובכל הרמש הרמש על הארץ ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו זכר ונקבה ברא אתם ויברך אתם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל חיה הרמשת על הארץ ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע אשר על פני כל הארץ ואת כל העץ אשר בו פרי עץ זרע זרע לכם יהיה לאכלה ולכל חית הארץ ולכל עוף השמים ולכל רמש על הארץ אשר בו נפש חיה את כל ירק עשב לאכלה ויהי כן וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד ויהי ערב ויהי בקר יום השישי ויכלו השמים והארץ וכל צבאם ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אתו כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות יהוה אלהים ארץ ושמים וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר יהוה אלהים על הארץ ואדם אין לעבד את האדמה ואדם יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה וייצר יהוה אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה ויטע יהוה אלהים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר ויצמח יהוה אלהים מן האדמה כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים שם האחד פישון הוא הסבב את כל ארץ החוילה אשר שם הזהב וזהב הארץ ההוא טוב שם הבדלה ואבן השם ושם הנהר השני גיחון הוא הסובב את כל ארץ כוש ושם הנהר השלישי חדקל הוא ההלך קדמת אשור והנהר הרביעי הוא פרת ויקח יהוה אלהים את האדם וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה ויצו יהוה אלהים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכל תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות ויאמר יהוה אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו ויצר יהוה אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא ויקרא האדם שמו ויקרא האדם שמות לכל בהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה ולאדם לא מצא עזר כנגדו ויפל יהוה אלהים תרדמה על האדם ויישן ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר תחתנה ויבן יהוה אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויבאה אל האדם ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד ואשתו ולא יתבששו והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה יהוה אלהים ויאמר אל האשה אל האשה אף כי אמר אלהים לא תאכלו מכל עץ הגן ותאמר האשה אל הנחש מפרי עץ הגן נאכל ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמתו ויאמר הנחש אל האשה לא מות תמתו כי ידע אלהים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים ידעי טוב ורע ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי עירמם הם ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגרת וישמעו את קול יהוה אלהים מתהלך בגן לרוח היום ויתחבא האדם ואשתו מפני יהוה אלהים בתוך עץ הגן ויקרא יהוה אלהים אל האדם ויאמר לו איכה ויאמר את קלך שמעתי בגן ואירא כי עירם אנכי ואחבא ויאמר מי הגיד לך כי עירם אתה המן העץ אשר צויתך לבלתי אכל ממנו אכלת ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואכל ויאמר יהוה אלהים לאשה מה זאת עשית ותאמר האשה הנחש השיאני ואכל ויאמר יהוה אלהים אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה מכל בהמה ומכל חית השדה על גחנך תלך ועפר תאכל כל ימי חיך ואיבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב אל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרבה בעצב תלדי בנים ואל אישך תשוקתך והוא ימשל בך ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל

Bereshit 5776

“Let us make man in our image.” Who was God talking to? If it was to the angels or to the world itself, we must value ourselves highly: we are angelic, we are the world. But maybe He was talking to us, now, today. Why not? The implications of that are even stronger - we are both creators and the created. This resonates as true: we consciously create ourselves, choosing what to learn, what environment to live in, which friends to surround ourselves with. Yet being created isn’t only a passive act. We have to be open to it, declaring *ana zamin lemehaveh*, I am ready to be created. Creation began in the first chapter of Bereshit, and has never ended.

Bereshit 5777

Man’s first task is to name animals, his first words are a string of nouns. He longs for verbs. On seeing a female, he bursts into a love-poem: **“Finally! Flesh of my flesh, bone of my bones!”** He struggles to create a new noun and express what it *does*. **“This shall be called Woman, for she was taken from Man.”** Passive verbs, but the start of a relationship. She is his partner, his echo, his lover, totality. His last words are finally active, and also a plea to transcend language altogether: **“Man... shall cleave to Woman, becoming one flesh.”** Like God, man creates worlds from words; like God, it is relationships rather than objects that he ultimately seeks to create.

Bereshit 5778

The creation narrative is a story of birth and of becoming, all potential worlds becoming one limited example, and continuing to become, to recreate. It is a story of restructuring and naming: water, for example, is divided into three and named sea, sky and earth. Our own consciousness is also a product, not of brain-cells, but of their ever-changing structure and relationships. Zooming out, societies and cultures are also relationships between individuals, never just a collection of people. God says: **“Let us make man in our image,”** future tense, a continuous shifting of physical matter and relationships in the ever-changing image of God. Humanity’s task is to name and rename these structures - yet never take these temporary names too seriously!

Bereshit 5779

It occurs to me that the Tishrei festivals propel us backwards, to the beginning. We come over-satiated with Torah, religion, politics, things. Rosh Hashanah focuses on actions and the harm they cause, and reminds us to fix what we can. Only by engaging seriously with our actions and words, can we feel the catharsis of Yom Kippur. Sukkot turns to the mind, **“that all generations may *know* that Israelites sat in Sukkot.”** And the last days of Sukkot mean nothing, are pre-knowledge, happy abstract thought. Beyond that, we find the beginning of the beginning, *Bereshit*, the ‘why’ before the Big Bang. Only through these raw, silent sparks of inspiration can we return to read the Torah from the beginning again.

Bereshit 5780

The creation story is a call and response; a God eager to create, and a World eager to be created. This eagerness drives the world to unfold into becoming itself, and has never yet ended. God commands *yehi*, **“Be!”**, and light, land, stars, fruit-trees and animals can't resist the invitation. **“...every living soul burst out of the water.”** This “bursting out” is detailed today by cosmologists and evolutionary biologists. What the creation story adds is the excitement, and a perspective on ourselves as part of that unfolding, that exciting response to God's call. There is an acute environmental crisis we are now aware of. The Torah reminds us what's at stake, and why the divine world is worth fighting for.

“And to all the animals... [I give] all the green plants for food” (Bereshit 1:30)

As an opening to Chumash Bereshit I wish to engage with mystical theories concerning the snake's surprising ability to speak, furthermore I extract some basic categories of kashrut from our Parashah and, most importantly, I envision utopian forms of animal vegetarianism in the messianic age, soon to come bs“d. ומי יתן ונוכח לפורקניה דקודשא בריך הוא בב"א.

The Torah's first weekly portion contains a Divine decree which prescribes universal vegetarianism. Just after the completion of the earth's evolving creation in six days or eras, God b”h utters the grand words: “See, I give you every seed-bearing plant... and every tree that has seed-bearing fruit...; and to all the animals... all the green plants – for food” (Bereshit 1:29-30). This formerly mandatory vegetarianism is put forward by our Parashah in such a comprehensive, so extensive, way, that in all its zealously it enjoins not only on humanity to keep a vegetarian diet but also on all the domains of animals according to all their genera and all their species. Indeed remarkable, from a theological perspective, is therefore what an empirical look on the world reveals so indubitably: soon after the enactment of this edict nearly „all have turned away“ (Tehillim 14:3), 'neither man nor beast' abide by this primordial imperative anymore until this very day, ר"ל, and thus to eat meat has been the pervasive custom throughout history. Because of the particular importance of this 'original sin' in a time of ever-increasing vegetarianism I decided to dedicate the first two weeks of my remarks on our Torah cycle to those two questions, the fate of human and the fate of animal vegetarianism. However, in order to follow the order of creation outlined by our holy Torah (cf. Berakhot 2a) I will address the animals' alleged vegetarianism first. Next week, in honor of Parashat Noach, I plan to approach humanity's vegetarianism, be“h.

That God wishes the animals to be vegetarians is surely a bit surprising, at least at first glance. How could born carnivores and insectivorous species possibly desert their genetically determined lifestyle and confine themselves to the herbs of the field as demanded by our Sidra? Pondering over this idea for generations, our talmudic Sages, za“l, have handed down the following pertinent anecdote:

„[Shem, the son of Noach,] narrated: We experienced great suffering in the ark [in the days of the Flood]... My father [who was in charge of feeding all the animals in it] did not know what he could feed the chameleon. [Luckily], he sat down one day and peeled a pomegranate. A worm fell from it [and the chameleon] ate it... Furthermore, the lion was afflicted with a sustaining fever [since, if he would have been healthy, he would have devoured all the other animals]“ (Sanhedrin 108b).

What stands behind this story is the justified question how God could possibly demand of a vast number of various animals to do what is not in their hands, namely to abstain from preying and eating other members of their respective fauna. Does this not contradict heaven's benevolence? Is it not the case that when 'the lions roar for prey and seek their food from God' (Tehillim 104:21) that the

Eternal One 'opens His hand and feeds every living being according to its desires?' (Tehillim 145:16). And since we assume that this indeed is the case, we will have to look for a more profound way to explain this decree, declared in times immemorial. Accordingly, deeper strands of our tradition, namely more mystical ones, will be called for an explanation.

The way to a solution is paved by our Parashah's likewise astonishing assertion that the original snake from Eden was capable of speaking and conversing like a human being. This *prima facie* slightly mythological sounding feature of Scripture, ch"v, was considered by many authorities of our past to be in need of an explanation as well (see Ibn Ezra's discussion there) – all the more so since in general the Tanakh is relatively economical with outright miracles that are not 'following the way of nature', as the Abarbanel explains elsewhere. Consequently, we do find only two isolated speaking animals in the entire Torah, namely the sly snake from our Parashah and the prudent she-donkey of Bil'am ben Be'or later in Bamidbar. But on top of that, there is also a very important difference between these two extraordinary animals regarding their respective faculty of speech: On Bil'am's donkey the Torah feels required to comment that this pack animal's sudden conversableness is a manifest miracle, caused by a direct Divine intervention and being at variance with its regular behavior. Concerning the snake, however, the text seems to assume that its ability to speak (at first surprising to the student of the Torah) was just part of its nature! Why is this so? One traditional answer is that the holiness of Paradise was so abundant that, marvelously, it elevated all of Eden's blessed inhabitants to unimaginable metaphysical heights, and thereby, bestowed the faculty of speech upon the snake - and also upon all the other animals in Eden.

But according to this approach the Garden's miraculous powers did not come to a halt at this point: our Sages, za"l, try to draw our attention to the fact that one of the things the snake eventually was cursed with (on leaving Paradise) was, that from that moment on it will have to crawl on the ground (Bereshit 3:14) – whereby the Torah implies that earlier, inside Eden, the snake's mode of motion was somehow different. Therefore, in the Midrash we hear of the idea that the snake originally resembled big mammals, especially the camel (Avot Derabbi Natan 1)! The general thrust of these and other chazalic statements is: in the Garden all animals were more human-like; and humanity, symbolized by Adam, was similar to the angels (PdRE, Bereshit Rabba 12:6 and elsewhere)! And so it happened very adequately at that stage in the world's past that the Holy One, blessed be He, stipulated that all animals, being on one level with humans, adopt vegetarianism and refrain from eating their fellow creatures. Indeed an executable edict at that time. However, the sad mystical conclusion derived from that scenario is that after humanity and all living beings had been expelled from Gan Eden because of humanity's sin, they lost their spiritual grandeur and, as a result, 'degenerated' biologically, h"y. Many animals abandoned their strict vegetarianism; some became scavengers, others even predators, as the cat used to say: 'I pursue my enemies and overtake them, and I do not return until they are destroyed!

(Perek Shirah 5). ואי נא לנו כי חטאנו! Only those animals, which later (at Sinai) would be classified as kosher, retained their original state, which is why they, just as righteous humans, were considered to be worthy to approach the sacred altar of God, and, in a meat-eating world, to be consumed as food, owing to their inner purity.

Anyhow, having modern eyes and ears we might rightfully be inclined to take this mystical conception of the ancient Garden to have a higher percentage of allegory than history in it. והנסתרות לה' א-להינו. Nonetheless, following the Arizal we can feel encouraged to stay optimistic that these ancient ideals of a vegetarian harmony might still be waiting for their actualization in a future Garden, soon to be planted in the messianic era, about which it is said: 'No eye has seen it, except for yours, God' (Yeshayahu 64:3, cf. Sanhedrin 99a). Then the animals will finally keep their originally envisaged vegetarianism, as the prophet proclaimed: 'The wolf and the lamb shall graze together, and the lion shall eat straw like the ox, and the snake's food shall be earth. On all My sacred mountain nothing evil or vile shall be done - says Hashem' (Yeshayahu 65:25, cf. the Sifra to Vayikra 26:6, Bechukotai, 2:1-2 and the Ramban there). In those days the consummation of the world will be completed and all past wounds will be healed. God may bless us that we shall merit to inflame Eden's lost sparks continuously by loving the Creator and His creatures, loving our fellow humans, respecting the earth's animals and increasing light in the entire world. שנוכח כולנו במהרה לאורו.

Noach

אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלהים התהלך נח ויולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ עשה לך תבת עצי גפר קנים תעשה את התבה וכפרת אתה מבית ומחוץ בכפר וזה אשר תעשה אתה שלש מאות אמה ארך התבה חמשים אמה רחבה ושלשים אמה קומתה צהר תעשה לתבה ואל אמה תכלנה מלמעלה ופתח התבה בצדה תשים תחתים שנים ושלשים תעשה ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ לשחת כל בשר אשר בו רוח חיים מתחת השמים כל אשר בארץ יגוע והקמתי את בריתי אתך ובאת אל התבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך אתך ומכל החי מכל בשר שנים מכל תביא אל התבה להחית אתך וזכר ונקבה יהיו מהעוף למינהו ומן הבהמה למינה מכל רמש האדמה למינהו שנים מכל יבאו אליך להחיות ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל ואספת אליך והיה לך ולהם לאכלה ויעש נח ככל אשר צוה אתו אלהים כן עשה ויאמר יהוה לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש ואשתו ומן הבהמה אשר לא טהרה הוא שנים איש ואשתו גם מעוף השמים שבעה שבעה זכר ונקבה לחיות זרע על פני כל הארץ כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה ויעש נח ככל אשר צוהו יהוה ונח בן שש מאות שנה והמבול היה מים על הארץ ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו אל התבה מפני מי המבול מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהרה ומן העוף וכל אשר רמש על האדמה שנים שנים באו אל נח אל התבה זכר ונקבה כאשר צוה אלהים את נח ויהי לשבעת הימים ומי המבול היו על הארץ בשנת שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש ביום הזה נבקעו כל מעינת תהום רבה וארבת השמים נפתחו ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה בעצם היום הזה בא נח ושם וחס ויפת בני נח ואשת נח ושלשת נשי בניו אתם אל התבה המה וכל החיה למינה וכל הבהמה למינה וכל הרמש הרמש על הארץ למינהו וכל העוף למינהו כל צפור כל כנף ויבאו אל נח אל התבה שנים שנים מכל הבהמה אשר בו רוח חיים והבאים זכר ונקבה מכל בשר באו כאשר צוה אתו אלהים ויסגר יהוה בעדו ויהי המבול ארבעים יום על הארץ וירבו המים וישאו את התבה ותרם מעל הארץ ויגברו המים וירבו מאד על הארץ ותלך התבה על פני המים והמים גברו מאד מאד על הארץ ויכסו כל ההרים הגבהים אשר תחת כל השמים חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים ויכסו ההרים ויגוע כל בשר הרמש על הארץ בעוף ובבהמה ובחיה ובכל השרץ השרץ על הארץ וכל האדם כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו וימח את כל היקום אשר על פני האדמה מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים וימחו מן הארץ וישאר אך נח ואשר אתו בתבה ויגברו המים על הארץ חמשים ומאת יום ויזכר אלהים את נח ואת כל החיה ואת כל הבהמה אשר אתו בתבה ויעבר אלהים רוח על הארץ וישכו המים ויסכרו מעינת תהום וארבת השמים ויכלא הגשם מן השמים וישבו המים מעל הארץ הלוך ושוב ויחסרו המים מקצה חמשים ומאת יום ותנח התבה בחדש השביעי בשבעה עשר יום לחדש על הרי אררט והמים היו הלוך וחסור עד החדש העשירי בעשירי באחד לחדש נראו ראשי ההרים ויהי מקץ ארבעים יום ויפתח נח את חלון התבה אשר עשה וישלח את הערב ויצא ושוב עד יבשת המים מעל הארץ וישלח את היונה מאתו לראות הקלו המים מעל פני האדמה ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה ותשב אליו אל התבה כי מים על פני כל הארץ וישלח ידו ויקחה ויבא אתה אליו אל התבה ויחל עוד שבעת ימים אחרים ויסף שלח את היונה מן התבה ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה וידע נח כי קלו המים מעל הארץ ויחל עוד שבעת ימים אחרים וישלח את היונה ולא יספה שוב אליו עוד ויהי באחת ושש מאות שנה בראשון באחד לחדש חרבו המים מעל הארץ ויסר נח את מכסה התבה וירא והנה חרבו פני האדמה ובחדש השני בשבעה ועשרים יום לחדש יבשה הארץ וידבר אלהים אל נח לאמר צא מן התבה אתה ואשתך ובניך ונשי בניך אתך מכל בשר אשר אתך מכל בשר בעוף ובבהמה ובכל הרמש הרמש על הארץ הוצא אתך ושרצו בארץ ופרו ורבו על הארץ ויצא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו כל החיה כל הרמש וכל העוף כל רומש על הארץ למשפחתיהם יצאו מן התבה ויבן נח מזבח ליהוה ויקח מכל הבהמה הטהרה ומכל העוף הטהור ויעל עלת במזבח וירח יהוה את ריח הניחח ויאמר יהוה אל לבו לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעריו ולא אסף עוד להכות את כל חי כאשר עשיתי עד כל ימי הארץ זרע וקציר וקר וחם וקיץ וחרף ויום ולילה לא ישבתו ויברך אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו ומלאו את הארץ ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים בכל אשר תרמש האדמה ובכל דגי הים בידכם נתנו כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה כירק עשב נתתי לכם את כל אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו ואך את דמכם לנפשתיכם אדרש מיד כל חיה אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו אדרש את נפש האדם שפך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלהים עשה את האדם ואתם פרו ורבו ושרצו בארץ ורבו בה ויאמר אלהים אל נח ואל בניו אתו לאמר ואני הנני מקים את בריתי אתכם ואת זרעכם אחריתם ואת כל נפש החיה אשר אתכם בעוף בבהמה ובכל חית הארץ אתכם מכל יצאי התבה לכל חית הארץ והקמתי את בריתי אתכם ולא יכרת כל בשר עוד ממי המבול ולא יהיה עוד מבול לשחת הארץ ויאמר אלהים זאת אות הברית אשר אני נתן ביני וביניכם ובין כל נפש חיה אשר אתכם לדורת עולם את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ והיה בענני ענן על הארץ ונראתה

הקשת בענן וזכרתי את בריתי אשר ביני וביניכם ובין כל נפש חיה בכל בשר ולא יהיה עוד המים למבול לשחת כל בשר והיתה הקשת בענן וראיתי לזכר ברית עולם בין אלהים ובין כל נפש חיה בכל בשר אשר על הארץ ויאמר אלהים אל נח זאת אות הברית אשר הקמתי ביני ובין כל בשר אשר על הארץ ויהיו בני נח היצאים מן התבה שם וחס ויפת וחס הוא אבי כנען שלשה אלה בני נח ומאלה נפצה כל הארץ ויחל נח איש האדמה ויטע כרם וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה וירא חם אבי כנען את ערות אביו ויגד לשני אחיו בחוץ ויקח שם ויפת את השמלה וישימו על שכם שניהם וילכו אחרנית ויכסו את ערות אביהם ופניהם אחרנית וערות אביהם לא ראו וייקץ נח מיינו וידע את אשר עשה לו בנו הקטן ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו ויאמר ברוך יהוה אלהי שם ויהי כנען עבד למו יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם ויהי כנען עבד למו ויחי נח אחר המבול שלש מאות שנה וחמשים שנה ויהיו כל ימי נח תשע מאות שנה וחמשים שנה וימת ואלה תולדת בני נח שם חם ויפת וילדו להם בנים אחר המבול בני יפת גמר ומגוג ומדי ויון ותבל ומשך ותירס ובני גמר אשכנז ורפפת ותגרמה ובני יון אלישה ותרשיש כתיס ודדנים מאלה נפרדו איי הגוים בארצות איש ללשנו למשפחתם בגויהם ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען ובני כוש סבא וחווילה וסבתה ורעמה וסבתכא ובני רעמה שבא ודדן וכוש ילד את נמרד הוא החל להיות גבר בארץ הוא היה גבר ציד לפני יהוה על כן יאמר כנמרד גבור ציד לפני יהוה ותהי ראשית ממלכתו בבל וארך ואכד וכלנה בארץ שנער מן הארץ ההוא יצא אשור ויבן את נינוה ואת רחבת עיר ואת כלח ואת רסן בין נינוה ובין כלח הוא העיר הגדלה ומצרים ילד את לודים ואת ענמים ואת להבים ואת נפתחים ואת פתרסים ואת כסלחים אשר יצאו משם פלשתים ואת כפתרים וכנען ילד את צידן בכרו ואת חת ואת היבوسی ואת האמרי ואת הגרגשי ואת החוי ואת הערקי ואת הסיני ואת הארודי ואת הצמרי ואת החמתי ואחר נפצו משפחות הכנעני ויהי גבול הכנעני מצידן באכה גררה עד עזה באכה סדמה ועמרה ואדמה וצבים עד לשע אלה בני חם למשפחתם ללשונם בארצות בגויהם ולשם ילד גם הוא אבי כל בני עבר אחי יפת הגדול בני שם עילם ואשור וארפכשד ולוד וארם ובני ארם עוז וחול וגתר ומש וארפכשד ילד את שלח ושלח ילד את עבר ולעבר ילד שני בנים שם האחד פלג כי בימיו נפלגה הארץ ושם אחיו יקטן ויקטן ילד את אלמודד ואת שלף ואת חצרמות ואת ירח ואת הדורם ואת אוזל ואת דקלה ואת עובל ואת אבימאל ואת שבא ואת אופר ואת חוילה ואת יובב כל אלה בני יקטן ויהי מושבם ממשא באכה ספרה הר הקדם אלה בני שם למשפחתם ללשונם בארצות לגויהם אלה משפחת בני נח לתולדתם בגויהם ומאלה נפרדו הגוים בארץ אחר המבול ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה בארץ שנער וישבו שם ויאמרו איש אל רעהו הבה נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה ותהי להם הלבנה לאבן והחמר היה להם לחמר ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם פן נפוז על פני כל הארץ וירד יהוה לראות את העיר ומגדל אשר בנו בני האדם ויאמר יהוה הן עם אחד ושפה אחת לכלם וזה החלם לעשות ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות הבה נרדה ונבלה שם שפתם אשר לא ישמעו איש שפת רעהו ויפץ יהוה אתם משם על פני כל הארץ ויחדלו לבנת העיר על כן קרא שמה בבל כי שם בלל יהוה שפת כל הארץ ומשם הפיצם יהוה על פני כל הארץ אלה תולדת שם שם בן מאת שנה וילד את ארפכשד שנתים אחר המבול ויחי שם אחרי הולידו את ארפכשד חמש מאות שנה וילד בנים ובנות וארפכשד חי חמש ושלושים שנה וילד את שלח ויחי ארפכשד אחרי הולידו את שלח שלש שנים וארבע מאות שנה וילד בנים ובנות ושלח חי שלשים שנה וילד את עבר ויחי שלח אחרי הולידו את עבר שלש שנים וארבע מאות שנה וילד בנים ובנות ויחי עבר ארבע ושלושים שנה וילד את פלג ויחי פלג שלשים שנה וילד את רעו ויחי פלג אחרי הולידו את רעו שלשים שנה וארבע מאות שנה וילד בנים ובנות ויחי רעו שתיים ושלושים שנה וילד את שרוג ויחי שרוג אחרי הולידו את שרוג שלש שנים ומאתים שנה וילד בנים ובנות ויחי שרוג שלשים שנה וילד את נחור ויחי נחור אחרי הולידו את נחור מאתים שנה וילד בנים ובנות ויחי נחור תשע ועשרים שנה וילד את תרח ויחי תרח אחרי הולידו את תרח תשע עשרה שנה ומאת שנה וילד בנים ובנות ויחי תרח שבעים שנה וילד את אברם את נחור ואת הרן ואלה תולדת תרח תרח הוליד את אברם את נחור ואת הרן והרן הוליד את לוט וימת הרן על פני תרח אביו בארץ מולדתו באור כשדים ויקח אברם ונחור להם נשים שם אשת אברם שרי ושם אשת נחור מלכה בת הרן אבי מלכה ואבי יסכה ותהי שרי עקרה אין לה ולד ויקח תרח את אברם בנו ואת לוט בן הרן בן בנו ואת שרי כלתו אשת אברם בנו ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען ויבאו עד חרן וישבו שם ויהיו ימי תרח חמש שנים ומאתים שנה וימת תרח בחרן

Noach 5776

Why was the Tower of Babel destroyed? The people of the world were distraught after the flood. Seeking to fill the existential emptiness within, they gathered together, found comfort in unity, and began to build an enormous tower. We all know the spiritual awe that enormity can evoke: vast deserts, majestic mountains, even cities and buildings. (Religious architecture often taps into this sense of awe.) But they got it wrong: instead of letting the tower make them small, putting their individuality in perspective before God and His universe, they saw themselves as enormously important too. **“Let us build a tower... and make us a name,”** they said, and were scattered around the world to learn that we don’t need to.

Noach 5777

Shaken by violence and global uncertainty, craving stability, the people make the wrong assumption. **“The people were of one language and the same words.”** They think that through forced unity and simplicity, they can make the world great again: a great tower, a projection of their collective ego, will **“make us a name,”** overshadowing even God. But monolithic projects are a mistake - the world after the flood is commanded to live in harmony, not monotony. The response to uncertainty in the world doesn’t come through being identical, but from an acceptance of precisely the diversity they fear. Therefore, the babble of Babel, the destruction of the tower and the wonderful confusion of seventy languages, wasn’t a punishment but a blessing.

Noach 5778

“God saw Man’s great evil... his heart-thoughts were nothing but evil” This is the raw human state: potential to hurt. How does Noah react in this climate? He remained silent, innocent. We have other, more active, models of responding to evil (Abraham, Moses) - but there is also something to be learned from Noah’s calmness. Building a ship, a safe-space, a womb. This is an activism of listening, an activism of being, that complements and strengthens activism of doing. After the flood, God reflects, **“Never again will I destroy the earth, for Man’s heart is evil from youth”**. Nothing changed! The same human potential remains, but Noah’s quietness gives us strength to accept the world first, before seeking to fix it.

Noach 5779

The Torah introduces a new protagonist. “**This is the story of Noah, Noah was a righteous person.**” But Jewish tradition likes to ignore the comma: “**This is the story of Noah-Noah.**” Why not? A double Noah! The planet-saver Noah, and the drunk Noah in his tent. This is not a simple duality, a good side and a bad, a body/soul split. We are all double, at least: different stories used to describe the same collection of atoms that comprises our physical self. The righteous Noah is a potential, an aspiration; Noah-the-drunkard always remains a lingering dark possibility; between infinite other Noachs, and acutely aware of all them, the actual Noah is expressed. We must choose which self to be!

Noach 5780

Creation was accompanied by Commandment: to flourish and grow, work and preserve, eat from anything but one tree. Adam decided to teach Eve something else - don't even *touch* the tree. And so was religion born, and the possibility of 'sin'. The stories of Genesis are a story of this tension: humanity recognising divine Commandment, attempting to transmit that recognition through practice, but ultimately obscuring it in religious Law. Noah, “**man of justice,**” can hear God's desire - the same Commandment from Eden, to work and preserve. Later, after offering ritual sacrifices, he becomes “**man of the earth,**” hearing almost nothing. The people of Babel turn spiritual desire into theological systems and towers. No! Use religion to smash religion to create religion!

“Catch us the foxes, the little foxes that ruin the vineyards— for our vineyard is in blossom”
(Shir Hashirim 2:15)

Having spoken a bit about “animals not eating animals” in the light of Paradise תּוֹבֵב”א in my first exposition, I want to sanctify the second Parashah by turning our attention to vegetarianism proper and - surprisingly - to the joy of alcohol. After arguing for and against human vegetarianism I will speak about how to take some aspects of the early chapters of Bereshit historically and ‘what it is all about’. But most importantly I address the question: How come that bread and wine traditionally have seemed to be the most sanctified food items? This week it is an essay again, including humor and chiddushim; yet for next week I plan to write another story, בַּעֲזָה”י.

In our tradition we find two recurring strands of opinions on the question whether to eat meat is actually an ideal (a “mitzvah”, as they say) or rather a concession to humanity’s overindulging nature (a “heter”). Whatever side one prefers will decide how one understands the intricate prohibitions and permits surrounding this topic in our and last week’s Parashah. Although I subscribe to the “heter” approach, meaning, I believe that ultimately vegetarianism is the ideal for everyone - although not yet in our time (שְׁמָא נֹכַח כּוֹלְנוּ לַטְעוֹם טַעְמוֹ שֶׁל ק”פ בַּעֲגֻלָּא), I will make a strong argument for occasional meat-eating now, before (by afterwards ignoring it completely) I will continue with my own exposition, וְהִמְ”י.

A very exalted fruit of our mystical tradition is the idea of elevation: As taught by the Holy Zohar our physical world supposedly came into existence through a progressive descent of upper spiritual realms. Starting with the pure Divine Essence, ב”ה, lower worlds of continuously decreasing holiness were born successively out of one another, until - in Bereshit 1:1 - our material universe came into existence! According to this teaching, being down here, far from God, all of existence should be striving for a re-elevation towards the higher spheres and their ultimate Source, yit’. For some mystics this concept implied that the four classical categories of earthly existence (1. “Domem”: mute matter, stones etc.; 2. “Tzomeach” - plants etc.; 3. “Chai”: animals; 4. “Medaber”: humans) can elevate each other by allowing themselves to be consumed by a representative of a higher category. Meaning: A plant “elevates” the mute water by being nourished by it. The same plant in turn can be consumed by animals (which is why vegetarianism was prescribed for them in the beginning), whereas animals can be eaten by humans who are one step higher! For this reason (according to some mystical texts) humans themselves are “burned” on the heavenly altars in order to be elevated to the level of angels etc. וְחוֹתְמוֹ שֶׁל הַקֵּב”ה אֵמֶת.

However, according to the second approach, the “heter” approach, eating meat is actually the result of a moral degeneration of humanity over time, ר”ל (or of the animals themselves (!), as the Shulchan shel Arba of Rabbenu Bechayeh, zatza”l, puts it and his worthy student Yehoshua Yitzchak ז”ל taught me). According to this intrinsically pro-vegetarian way of understanding the Torah’s teachings concerning prehistorical history, God commanded our forefathers to adopt a vegetarian diet twice:

The first commandment of that kind was addressed to the (as some have it) 'pre-Adamite' first human tribe (Bereshit 1:29), that - soon after its evolving formation somewhere in Africa in the Pleistocene at the end of the sixth cosmogonic "day" - set off to "be fruitful, to multiply and to fill the earth". And note very carefully that the Torah actually has a very elaborate concept of vegetarianism here: The text distinguishes between fruits/vegetables of the ground and those of the trees. Animals are assigned the produce of the ground alone, whereas humans are entitled to eat the ground's and the tree's fruits, which hints at a similar hierarchy as the one favored by the first approach (but only relative to the botanic domain), כי האדם עץ השדה. But in any case, disregarding all subtleties, we know that in those immemorial days not only the animals ignored the Divine meat-prohibition (as explained last week) but, following archeological findings, we can assume that even our own human ancestors were, בעוה"ר, very negligent in their observance of this unwritten law and preferred to become/stay hunter-gatherers instead of being only gatherers. Oy! However, if we want to be "dan le'khaf zekhut" concerning this misbehavior of theirs, let us say that the reason for it was a lack of Divine blessing that would have enabled them to forage enough plant based food.

The other instance vegetarianism was commanded was later, in the days of the Sacred Garden and the second humanity, who may have been the ancestors of the proto-agricultural Natufian settlers in the Land of Israel, as some say. These forefathers of ours, too, were forbidden to eat their animal co-workers in Eden. Naturally, the fruits of this most excellent Garden in history were made to suffice. So why eat meat? And it is very important to notice that in this later call for vegetarianism, different from chapter 1, the Torah disregards the fruits/vegetables of the earth completely. In the Eden account we hear only about the fruits of the trees of Paradise – like the fragrant Etrogim and all those big Shi'urey Chazon Ish sized fruits we sometimes encounter in Halakhah. Thereby the Torah emphasizes symbolically the higher sanctity that is obtained in the Garden: In contrast to the earlier vegetarianism statute that applied outside of it, here in Eden you do not even have to eat vegetables anymore, but only the fruits of the much more elevated trees.

But our Holy Torah does not hesitate to present to us the flipside as well: The higher the sanctity the deeper the downfall! Oy! After Adam and Chavah, those two archetypical humans, ate the fruits of the wrong trees (because vegetarianism has limits, too), they were cursed by Divine anger to redirect their focus from the blessed fruits of the trees to the laborious fruits of the ground and - since "banned from the table of their Father" - to invent agriculture subsequently, in order to foster the produce of the ground alone (Bereshit 3:17), especially grain which they transformed into (proto-)bread. So grave was the Holy One's curse, that the fruits of the trees are not mentioned anymore at all. Their holiness seemed to be forfeited forever. And nearly as bad as being hunter-gatherers before, our ancestor did not only invent ways to cultivate the fruits of the ground but also to store them in steadily growing cities. Once having adopted the style of urban life our uncle Cain taught us, humanity degenerated morally by becoming armed evildoers, waging murder and war, subjugating women and introducing polygamy, social stratification and slavery, r"l. And since the earth and all its produce was still cursed (ibid. 5:29) and therefore could not nourish the ever growing human population - whose noisy שיחות

filled the aether - the excessive consumption of meat became common again. "Shall I not punish such deeds, says Hashem, shall I not bring retribution on a people such as this?" (Yirmeyahu 5:29). "And it happened at the end of the seven days that the waters of the Flood came upon the earth..." (Bereshit 7:10).

But since these antediluvian flaws were already so entrenched in the deepest core of humanity's character, ^rl, no complete purification was achieved by the Deluge. The new Noachidic generation was not able to return to the old Edenic ideals. And thus the Eternal One, adjusted His wise commandments to the actual level of humanity and relinquished His former ideals, because אין גזרין בה גזרה על הציבור אלא אם כן רוב הציבור יכולין לעמוד בה. Among others He did not forbid the consumption of meat anymore as in old days, but narrowed the prohibition down to blood alone, which symbolized the slaughtered animal's essence and functioned thereby as a reminder of the original full prohibition of animal meat. (The animals on the other hand were allowed to abandon vegetarianism completely, only human flesh stayed forbidden to them, b"b.)

We as humans were unable to elevate ourselves to a higher level of morality back then, but the mercies of the All-merciful have not forsaken us: After the terrible Flood God revoked the curse which He had inflicted on the earth when we lost Paradise. Now, not only the fruits of the ground were blessed but even the fruits of the Edenic trees fell into our reach again. "And Noach, the tiller of the soil, was the first to plant a vineyard and so he drank of the wine..." (Bereshit 9:20-21, and I do not have to quote the seyfa since (א"צ להרבות בלשון הרע). Just as bread - the pivotal produce of the ground - was the symbol of the first era in the history of human culture (from Eden to the Flood), so the juice of the grapes - the pivotal produce of the trees - was chosen to become the symbol of the second era (from the Flood until today). - And yes, grapevines are halakhically counted as full trees. - To perpetuate this meaning, God commanded to have His nessachim, flour and wine, steadily on His altar together with the Tamid sacrifice etc. (Bamidbar 28:5-7). And from there we have it on our tables for Kiddush and other purposes, as is widely known.

So let us be aware that every time we eat bread and drink wine in holiness we do not only revive some sparks of the old ideal of vegetarianism (even if we do not conform to it otherwise) but also reconnect ourselves directly back through history to Noach and from there even further back to the Garden as well as into the messianic future when we all shall merit to drink the yain hameshumar and encounter the full blessing of the lost past. As our Sages put it hyperbolically (Ketubbot 111b):

"The World to Come is not like this world. In this world there is suffering involved in picking grapes and in pressing them [in order to prepare wine]. But in the World to Come one will be able to bring a single grape in a wagon or on a boat and set it down in a corner of one's house and supply from it enough for a large jug."

Lech Lecha

ויאמר יהוה אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה ואברכה מברכך ומקללך אאר ונברכו בך כל משפחת האדמה וילך אברם כאשר דבר אליו יהוה וילך אתו לוט ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן ויקח אברם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו ואת כל רכושם אשר רכשו וְאֶת־הַנֶּפֶשׁ אשר עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ וירא יהוה אל אברם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת ויבן שם מזבח ליהוה הנראה אליו ויעתק משם ההרה מקדם לבית אל ויט אהלה בית אל מים והעי מקדם ויבן שם מזבח ליהוה ויקרא בשם יהוה ויסע אברם הלך ונסוע הנגבה ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם כי כבד הרעב בארץ ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את והיה כי יראו אתך המצרים ואמרו אשתו זאת והרגו אתי ואתך יחיו אמרי נא אחתי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך ויהי כבוא אברם מצרימה ויראו המצרים את האשה כי יפה הוא מאד ויראו אתה שרי פרעה ויהללו אתה אל פרעה ותקח האשה בית פרעה ולאברם היטיב בעבורה ויהי לו צאן ובקר וחמרים ועבדים ושפחת ואתנת וגמלים וינגע יהוה את פרעה נגעים גדלים ואת ביתו על דבר שרי אשת אברם ויקרא פרעה לאברם ויאמר מה זאת עשית לי למה לא הגדת לי כי אשתך הוא למה אמרת אחתי הוא ואקח אתה לי לאשה ועתה הנה אשתך קח ולך ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אתו ואת אשתו ואת כל אשר לו ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו ולוט עמו הנגבה ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשנה ויקרא שם אברם בשם יהוה וגם ללוט ההלך את אברם היה צאן ובקר ואהלים ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדו כי היה רכושם רב ולא יכלו לשבת יחדו ויהי ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט והכנעני והפרזי אז ישב בארץ ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רעי ובין רעיך כי אנשים אחים אנחנו הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאילה וישא לוט את עיניו וירא את כל ככר הירדן כי כלה משקה לפני שחת יהוה את סדם ואת עמרה כגן יהוה כארץ מצרים באכה צער ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן ויסע לוט מקדם ויפרדו איש מעל אחיו אברם ישב בארץ כנען ולוט ישב בערי הככר ויהאל עד סדם ואנשי סדם רעים וחטאים ליהוה מאד ויהוה אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם צפנה ונגבה וקדמה וימה כי את כל הארץ אשר אתה ראה לך אתננה ולזרעך עד עולם ושמתי את זרעך כעפר הארץ אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ גם זרעך ימנה קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה ויהאל אברם ויבא וישב באלני ממרא אשר בחברון ויבן שם מזבח ליהוה ויהי בימי אמרפל מלך שנער אריוך מלך אלסר כדרלעמר מלך עילם ותדעל מלך גוים עשו מלחמה את ברע מלך סדם ואת ברשע מלך עמרה שנאב מלך אדמה ושמאבר מלך צביים ומלך בלע היא צער כל אלה חברו אל עמק השדים הוא ים המלח שתיים עשרה שנה עבדו את כדרלעמר ושלוש עשרה שנה מרדו ובארבע עשרה שנה בא כדרלעמר והמלכים אשר אתו ויכו את רפאים בעשתרת קרנים ואת הזוזים בהם ואת האימים בשוה קריתים ואת החריס בהררם שיער עד איל פארן אשר על המדבר וישבו ויבאו אל עין משפט הוא קדש ויכו את כל שדה העמלקי וגם את האמרי הישב בחצצן תמר ויצא מלך סדם ומלך עמרה ומלך אדמה ומלך צביים ומלך בלע הוא צער ויערכו אתם מלחמה בעמק השדים את כדרלעמר מלך עילם ותדעל מלך גוים ואמרפל מלך שנער ואריוך מלך אלסר ארבעה מלכים את החמשה ועמק השדים בארת בארת חמר וינסו מלך סדם ועמרה ויפלו שמה והנשארם הרה נסו ויקחו את כל רכש סדם ועמרה ואת כל אכלם וילכו ויקחו את לוט ואת רכשו בן אחי אברם וילכו והוא ישב בסדם ויבא הפליט ויגד לאברם העברי והוא שכן באלני ממרא האמרי אחי אשכל ואחי ענר והם בעלי ברית אברם וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ילידי ביתו שמנה עשר ושלוש מאות וירדף עד דן ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכם וירדפם עד חובה אשר משמאל לדמשק וישב את כל הרכש וגם את לוט אחיו ורכשו השיב וגם את הנשים ואת העם ויצא מלך סדם לקראתו אחרי שובו מהכות את כדרלעמר ואת המלכים אשר אתו אל עמק שוה הוא עמק המלך ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון קנה שמים וארץ וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידך ויתן לו מעשר מכל ויאמר מלך סדם אל אברם תן לי הנפש והרכש קח לך ויאמר אברם אל מלך סדם הרמתי ידי אל יהוה אל עליון קנה שמים וארץ אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברם בלעדי רק אשר אכלו הנערים וחלק האנשים אשר הלכו אתי ענר אשכל וממרא הם יקחו חלקם אחר הדברים האלה היה דבר יהוה אל אברם במחזה לאמר אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד ויאמר אברם אדני יהוה מה תתן לי ואנכי הולך ערירי ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר ויאמר אברם הן לי לא נתתה זרע והנה בן ביתי יורש אתי

והנה דבר יהוה אליו לאמר לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך ויוצא אתה החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך והאמן ביהוה ויחשבה לו צדקה ויאמר אליו אני יהוה אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את הארץ הזאת לרשתה ויאמר אדני יהוה במה אדע כי אירשנה ויאמר אליו קחה לי עגלה משלשת ועז משלשת ואיל משלש ותר וגוול ויקח לו את כל אלה ויבחר אתם בתוך ויתן איש בתרו לקראת רעהו ואת הצפר לא בחר וירד העיט על הפגרים וישב אתם אברם ויהי השמש לבוא ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדלה נפלת עליו ויאמר לאברם ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדם וענו אתם ארבע מאות שנה וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכש גדול ואתה תבוא אל אבתיך בשלום תקבר בשיבה טובה ודור רביעי ישובו הנה כי לא שלם עון האמרי עד הנה ויהי השמש באה ועלטה היה והנה תנור עשן ולפיד אש אשר עבר בין הגורים האלה ביום ההוא כרת יהוה את אברם ברית לאמר לזרעך נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרים עד הנהר הגדל נהר פרת את הקיני ואת הקנזי ואת הקדמני ואת החתי ואת הפרזי ואת הרפאים ואת האמרי ואת הכנעני ואת הגרשני ואת היבסי ושרי אשת אברם לא ילדה לו ולה שפחה מצרית ושמה הגר ותאמר שרי אל אברם הנה נא עצרני יהוה מלדת בא נא אל שפחתי אולי אבנה ממנה וישמע אברם לקול שרי ותקח שרי אשת אברם את הגר המצרית שפחתה מקץ עשר שנים לשבת אברם בארץ כנען ונתן אתה לאברם אישה לו לאשה ויבא אל הגר ותהר ותרא כי הרתה ותקל גברתה בעיניה ותאמר שרי אל אברם חמסי עליך אנכי נתתי שפחתי בחיקך ותרא כי הרתה ואקל בעיניה ישפט יהוה ביני וביניך ויאמר אברם אל שרי הנה שפחתך בידך עשי לה הטוב בעיניך ותענה שרי ותברח מפניה וימצאה מלאך יהוה על עין המים במדבר על העין בדרך שור ויאמר הגר שפחת שרי אי מזה באת ואנה תלכי ותאמר מפני שרי גברתי אנכי ברכת ויאמר לה מלאך יהוה שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה ויאמר לה מלאך יהוה הרבה ארבה את זרעך ולא יספר מרב ויאמר לה מלאך יהוה הנך הרה וילדת בן וקראת שמו ישמעאל כי שמע יהוה אל עניך והוא יהיה פרא אדם ידו בכל ויד כל בו ועל פני כל אחיו ישכן ותקרא שם יהוה הדבר אליה אתה אל ראי כי אמרה הגם הלם ראיתי אחרי ראי על כן קרא לבאר באר לחי ראי הנה בין קדש ובין ברד ותלד הגר לאברם בן ויקרא אברם שם בנו אשר ילדה הגר ישמעאל ואברם בן שמנים שנה ושש שנים בלדת הגר את ישמעאל לאברם ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים וירא יהוה אל אברם ויאמר אליו אני אל שדי התהלך לפני והיה תמים ואתנה בריתי ביני ובינך וארבה אותך במאד מאד ויפל אברם על פניו וידבר אתו אלהים לאמר אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך והפרתני אתך במאד מאד ונתתיך לגוים ומלכים ממך יצאו והקמתי את בריתי ביני ובינך ובין זרעך אחריו לדרתם לברית עולם להיות לך לאלהים ולזרעך אחריו את ארץ מגריך את כל ארץ כנען לאחזת עולם והייתי להם לאלהים ויאמר אלהים אל אברהם ואתה את בריתי תשמר אתה וזרעך אחריו לדרתם ואת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין זרעך אחריו המול לכם כל זכר ונמלתם את בשר ערלתכם והיה לאות ברית ביני וביניכם ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר לדרתיכם יליד בית ומקנת כסף מכל בן נכר אשר לא מזרעך הוא המול ימול יליד ביתך ומקנת כסף והיתה בריתי בבשרכם לברית עולם וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה את בריתי הפר ויאמר אלהים אל אברהם שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה וברכתי אתה וגם נתתי ממנה לך בן וברכתיה והיתה לגוים מלכי עמים ממנה יהיו ויפל אברהם על פניו ויצחק ויאמר בלבו הלבן מאה שנה יולד ואם שרה הבת תשעים שנה תלד ויאמר אברהם אל האלהים לו ישמעאל יחיה לפניך ויאמר אלהים אבל שרה אשתך ילדת לך בן וקראת את שמו יצחק והקמתי את בריתי אתו לברית עולם לזרעו אחריו ולישמעאל שמעתיך הנה ברכתני אתו והפריתי אתו והרביתי אתו במאד מאד שנים עשר נשיאם יוליד ונתתיו לגוי גדול ואת בריתי אקים את יצחק אשר תלד לך שרה למועד הזה בשנה האחרת ויכל לדבר אתו ויעל אלהים מעל אברהם ויקח אברהם את ישמעאל בנו ואת כל ילדי ביתו ואת כל מקנת כספו כל זכר באנשי בית אברהם וימל את בשר ערלתם בעצם היום הזה כאשר דבר אתו אלהים ואברהם בן תשעים ותשע שנה בהמלו בשר ערלתו וישמעאל בנו בן שלש עשרה שנה בהמלו את בשר ערלתו בעצם היום הזה נמול אברהם וישמעאל בנו וכל אנשי ביתו יליד בית ומקנת כסף מאת בן נכר נמלו אתו

Lech Lecha 5776

Abraham has no boundaries. Already on the road, God commands him to “**Go forth... to the land I will show you.**” The land is never explicitly shown, and Abraham never stops going. The first thing he does in Canaan is leave it, going further down to Egypt, then back and forth throughout the land. His tent is open on four sides, welcoming travellers. His name is changed to ‘Father of many nations’. True to his name, he intervenes on behalf of the people of Sodom and in the battle of nine kingdoms. The boundaries between him and God are thin; their desires overlap. Each of the forefathers is a model for us: let us learn from Abraham openness, kindness, freedom.

Lech Lecha 5777

“**Go forth from your land... and be a blessing.**” God’s first sentence to the man who will become Abraham contains two enigmatic commandments, imperatives of totality. **Go forth:** submit absolutely to the unknown. The fear and exhilaration of a parachute jump, of a first kiss. The world around is burning, the path ahead remains unclear, contradictions abound. How to proceed? **Be a blessing.** Fight the continual chaos, not with strength, but with wild gentleness, with fiery kindness. Bless others, releasing their potential, and be yourself a source of blessing, raw potential expressing itself in ever-changing forms. Abraham, unbounded wanderer, trusting in his journey, his tent open on all sides to welcome strangers, teaches what it is to be truly free.

Lech Lecha 5778

“**Go forth... to the place I will show you.**” It is tempting to try to transcend our ties to ‘place’. After all, the man who will become Abraham was already transient when God commanded him to **go forth**, and the first thing he does in Canaan is leave it. Souls are infinite, holiness can be everywhere, assigning meaning to one place is to diminish the significance of all other places. And yet: Abram returns to the same place, re-sanctifying it. We *are* material objects and relate to this world through material objects, not through abstract thoughts. We know holy spaces, seeped in memories, pain or love. Rather than transcend the idea, let us acknowledge holy spaces and use their power.

Lech Lecha 5779

Hagar, cast out to the desert, finds an oasis of hope. An angel calls her by name, predicts her giving birth to a warrior son called Ishmael, **“for God has heard (*shama*) your suffering.”** Which demands more of us: hearing or seeing? For Hagar responds to this promise by giving God a new name, **“You are El Roi, for I see further after you saw me (*ro'i*)!”** All names of God are attempts to vocalise our deepest aspirations: Hagar wishes her tears to be seen, not just understood. In forcing God to see her this way, she becomes a seer in God's image; she can go back to face the indifferent world, and see those who need to be seen.

“אברהם אוהבי, אשר החזקתיך מקצות הארץ, ומאציליה קראתיך, ואומר לך עבדי אתה, בחרתיך ולא מאסתך”

(ישעיהו מא, ח-ט)

My contribution to the Torah's third Parashah is a midrashic story about the early life of our father Avraham, a”h. In Bereshit and Noach the Torah dealt with the universal pre-history of our earth. Now, in Lech Lecha, we finally begin the Divinely revealed exposition of the Jewish people's very particular genesis, starting with Avraham's exodus from Mesopotamia. Famously, the Written Torah remains silent on the reason for that singular man's election by God, b”h. However, our Sages, za”l, had a lot to say about this topic. My creative interpretations of these events are nourished by traditional midrashim, commentaries and modern insights, written in three parts.

IN A QUIET AUTUMN NIGHT Nanna let the dim light of the new moon shine on Ur - his splendid city in the blessed land of Sumer in southern Mesopotamia. Nanna, the god of the moon, was filled with sublime pride in those days. Nanna had built and fostered his metropolis over many generations, so that very soon Ur would become the world's largest and most advanced city, leading in culture and science, mathematics, astronomy, astrology and - most importantly - the worship of the divine pantheon chaired by Nanna. The barbarian tribes of the Gutians, who for so long had threatened the Sumerian culture with destruction, were - at Nanna's command - forever shut away in the distant Zagros mountains. And thus, understandably, Nanna was complacently smiling over his handiwork. But what Nanna did not know was that in that night a child had been born in Ur that eventually would bring Nanna's reign to an end. From that night on history was determined to blot Nanna's name out from universal memory: For one of his city's sons was destined to arise to discover that Nanna was nothing but an illusion.

Towards the end of the 3rd millennium BCE three brothers lived in the city of Ur: Nachor, the oldest, who was also the direct image, in shape and mind, of his irascible father Terach the craftsman; after him, next in the line of birth, was Avram, the middle brother, about whose superb deeds we will hear more soon; and finally came the youngest son Haran, who would stand in Avram's shadow. Their constantly suffering but extraordinarily modest mother Amatlai loved Avram and Haran, whereas Terach, the abusive father, favored Nachor.

And this is the story of Terach: Terach was a dedicated devotee of Nanna, to whom he ascribed all of his life's successes. Born a mediocre artisan in an economically thriving city, fortune's humor decreed that this selfsame Terach should make a great career and become the chief cult statues manufacturer for all of Ur's manifold sanctuaries. Being thereby assured of the gods' never-ceasing blessing, Terach allowed himself to leave his wife's warm conjugal bed every other night and to frequent the not so privileged and not so holy districts of Nanna's city. However, given Terach's social standing and piety, the priesthood of Nanna's temple enabled his three sons to rise even a step further on the ladder of

prestige, and to be trained as astronomers - Nanna's favorite science. But lo and behold, at that time Heaven had already begun to turn against the sinful city and its god.

And so it came to pass, when Avram was 13 years old, that he and his younger brother Haran were playing in their father's atelier, after having returned from the temple school in the afternoon. Their parents being off-site, the two boys were wielding their staffs and rods in an innocent manner, staging the Sumerian kings of the past's glorious wars with the uncultured Gutians. And it happened, while they were such playing, that Avram unintentionally smashed a small Nanna statue to the ground! Although youthful anxiety let his heartbeat go up for a moment, he calmed down shortly afterwards: "Nu, it is just a clay statue", said Avram, "Nanna won't be too angry." But soon he would discover how deeply mistaken he was.

Terach, lead by his firstborn son Nachor, entered the studio, yelling and battering. The father's wrath had been stirred over many years by disappointed expectations towards this son of his, who was so dissimilar from his beloved Nachor. The raging patriarch immediately put the teenage middle son over his knee and shouted an impious prayer: "May Nanna forgive you for desecrating his holy image. You are truly your mother's deepest shame! If Nanna should stop watching over us, the Gutians would surely overrun us." Cursing was he, Terach the nefarious artisan, while Avram's eyes, brimming with tears, were fixated at the thick bricks and bitumen the big house's walls were made of - those cursed bricks which the founders of Sumer's civilization had invented in the nearby city of Eridu many centuries ago, before the gods in their anger scattered them all over. Finally, Terach's fury abated and his mind returned to its full strength. He turned his face to his oldest son: "Nachor, my son, lock away our family's Terafim (Penates) and watch them continuously, lest Avram or one of his kind will break them, too." And having ordered such, Terach left the room.

Haran, who had been spared by his father's encroaching rage, was not yet mature enough to express his compassion for his beloved brother Avram in a supportive manner. And so he left the scene, intimidated. But the mercy of the God of Truth is steadily on His pious ones. And thus Divine comfort was sent to console the traumatized Avram: His three year old half sister Sarai had been watching everything silently from the corner of the room. Slowly she approached her wounded brother who was still sitting on the atelier's dusty ground among the shards of the idol. She kissed his wounds and hugged him with the truest loving-kindness - and Avram hugged her back. And thus Avram found comfort after being alienated from his father.

In that night Avram had a wordless vision - a kind of dream he had never dreamed before. He did not know what it meant or where it came from. But he would keep it hidden in his heart for many years. From that moment on he was convinced that bad morals cannot be pleasing to the Divine realm. From that moment on Avram, the son of Terach, the descendant of Ever, the descendant of Shem, peace be upon him, sensed his Creator - though many years would still have to pass until the seed from that day would be ripe to blossom...

Vayera

וירא אליו יהוה באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעברו כי על כן עברתם על עבדכם ויאמרו כן תעשה כאשר דברת וימהר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סלת לוישי ועשי עגות ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב ויתן אל הנער וימהר לעשות אתו ויקח חמאה וחלב ובן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם והוא עמד עליהם תחת העץ ויאכלו ויאמרו אליו איה שרה אשתך ויאמר הנה באהל ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך ושרה שמעת פתח האהל והוא אחריו ואברהם ושרה זקנים באים בימים חדל להיות לשרה ארח כנשים ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה ואדני זקן ויאמר יהוה אל אברהם למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנת היפלא מיהוה דבר למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן ותכחש שרה לאמר לא צחקתי כי יראה ויאמר לא כי צחקת ויקמו משם האנשים וישקפו על פני סדם ואברהם הלך עמם לשלחם ויהוה אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עשה ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו בו כל גוי הארץ כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך יהוה לעשות צדקה ומשפט למען הביא יהוה על אברהם את אשר דבר עליו ויאמר יהוה זעקת סדם ועמרה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד ארדה נא ואראה הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה ואם לא אדעה ויפנו משם האנשים וילכו סדמה ואברהם עודנו עמד לפני יהוה ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע אולי יש חמשים צדיקים בתוך העיר האף תספה ולא תשא למקום למען חמשים הצדיקים אשר בקרבה חללה לך מעשת כדבר הזה להמית צדיק עם רשע והיה כצדיק כרשע חללה לך השפט כל הארץ לא יעשה משפט ויאמר יהוה אם אמצא בסדם חמשים צדיקים בתוך העיר ונשאתי לכל המקום בעבורם ויען אברהם ויאמר הנה נא הואלתי לדבר אל אדני ואנכי עפר ואפר אולי יחסרון חמשים הצדיקים חמשה התשחית בחמשה את כל העיר ויאמר לא אשחית אם אמצא שם ארבעים וחמשה ויסף עוד לדבר אליו ויאמר אולי ימצאון שם ארבעים ויאמר לא אעשה בעבור הארבעים ויאמר אל נא יחר לאדני ואדברה אולי ימצאון שם שלשים ויאמר לא אעשה אם אמצא שם שלשים ויאמר הנה נא הואלתי לדבר אל אדני אולי ימצאון שם עשרים ויאמר לא אשחית בעבור העשרים ויאמר אל נא יחר לאדני ואדברה אך הפעם אולי ימצאון שם עשרה ויאמר לא אשחית בעבור העשרה וילך יהוה כאשר כלה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקמו ויבאו שני המלאכים סדמה בערב ולוט ישב בשער סדם וירא לוט ויקם לקראתם וישתחו אפים ארצה ויאמר הנה נא אדני סורו נא אל בית עבדכם ולינו ורחצו רגליכם והשכמתם והלכתם לדרככם ויאמרו לא כי ברחוב נלין ויפצרו במד יסרו אליו ויבאו אל ביתו ויעש להם משתה ומצות אפה ויאכלו טרם ישכבו ואנשי העיר אנשי סדם נסכו על הבית מנער ועד זקן כל העם מקצה ויקראו אל לוט ויאמרו לו איה האנשים אשר באו אליך הלילה הוציאם אלינו ונדעה אתם ויצא אלהם לוט הפתחה והדלת סגר אחריו ויאמר אל נא אחי תרעו הנה נא לי שתי בנות אשר לא ידעו איש אוציאה נא אתהן אליכם ועשו להן כטוב בעיניכם רק לאנשים האל אל תעשו דבר כי על כן באו בצל קרתי ויאמרו גש הלאה ויאמרו האחד בא לגור וישפט שפוט עתה נרע לך מהם ויפצרו באיש בלוט מאד ויגשו לשבר הדלת וישלחו האנשים את ידם ויביאו את לוט אליהם הביתה ואת הדלת סגרו ואת האנשים אשר פתח הבית הכו בסנורים מקטן ועד גדול וילאו למצא הפתח ויאמרו האנשים אל לוט עד מי לך פה חתן ובניך ובנתיך וכל אשר לך בעיר הוצא מן המקום כי משחתים אנחנו את המקום הזה כי גדלה צעקתם את פני יהוה וישלחנו יהוה לשחתה ויצא לוט וידבר אל חתניו לקחי בנותי ויאמר קומו צאו מן המקום הזה כי משחת יהוה את העיר והי כמצחק בעיני חתניו וכמו השחר עלה ויאיצו המלאכים בלוט לאמר קום קח את אשתך ואת שתי בנותיך הנמצאות פן תספה בעון העיר ויתמהמה ויחזיקו האנשים בידו וביד אשתו וביד שתי בנותי בחמלת יהוה עליו ויצאחו וינחחו מחוץ לעיר והי כהוציאם אתם החוצה ויאמר המלט על נפשך אל תביט אחריו ואל תעמד בכל הככר ההרה המלט פן תספה ויאמר לוט אלהם אל נא אדני הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך אשר עשית עמדי להחיות את נפשי ואנכי לא אוכל להמלט ההרה פן תדבקני הרעה ומתי הנה נא העיר הזאת קרבה לנוס שמה והוא מצער אמלטה נא שמה הלא מצער הוא ותחי נפשי ויאמר אליו הנה נשאתי פניך גם לדבר הזה לבלתי הפכי את העיר אשר דברת מהר המלט שמה כי לא אוכל לעשות דבר עד באך שמה על כן קרא שם העיר צוער השמש יצא על הארץ ולוט בא צערה ויהוה המטיר על סדם ועל עמרה גפרית ואש מאת יהוה מן השמים ויהפך את הערים האל ואת כל הככר ואת כל יושבי הערים וצמח האדמה ותבט אשתו מאחריו ותחי נציב מלח וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם את פני יהוה וישקף על פני סדם ועמרה ועל כל פני ארץ הככר וירא והנה עלה קיטר הארץ כקיטר הכבשן והי בשחת אלהים את ערי הככר ויזכר אלהים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה בהפך את הערים אשר ישב בהן לוט ויעל לוט מצוער וישב בהר ושתי בנותיו עמו כי ירא לשבת בצוער וישב במערה הוא ושתי בנותיו ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן ואיש אין בארץ לבוא עלינו כדרך כל הארץ לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו זרע ותשקין את אביהן יין בלילה הוא ותבא הבכירה ותשכב את אביה ולא ידע בשכבה ובקומה והי ממחרת ותאמר הבכירה אל הצעירה הן שכבתי אמש את אבי נשקנו יין גם הלילה ובאי שכבי עמו ונחיה מאבינו זרע ותשקין גם בלילה ההוא את אביהן יין ותקם הצעירה ותשכב עמו ולא ידע בשכבה ובקמה

ותהרין שתי בנות לוט מאביהן ותלד הבכירה בן ותקרא שמו מואב הוא אבי מואב עד היום והצעירה גם היא ילדה בן ותקרא שמו בן עמי הוא אבי בני עמון עד היום ויסע משם אברהם ארצה הנגב וישב בין קדש ובין שור ויגר בגרר ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחתי הוא וישלח אבימלך מלך גרר ויקח את שרה ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו הנך מת על האשה אשר לקחת והוא בעלת בעל ואבימלך לא קרב אליה ויאמר אדני הגוי גם צדיק תהרג הלא הוא אמר לי אחתי היא והיא גם היא אמרה אחי הוא בתם לבבי ובנקין כפי עשיתי זאת ויאמר אליו האלהים בחלום גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך עשית זאת ואחשך גם אנכי אותך מחטו לי על כן לא נתתיך לנגע אליה ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא ויתפלל בעדך וחייה ואם אינך משיב דע כי מות תמות אתה וכל אשר לך וישכם אבימלך בבקר ויקרא לכל עבדיו וידבר את כל הדברים האלה באזניהם וייראו האנשים מאד ויקרא אבימלך לאברהם ויאמר לו מה עשית לנו ומה חטאתי לך כי הבאת עלי ועל ממלכתי חטאה גדלה מעשים אשר לא יעשו עשית עמדי ויאמר אבימלך אל אברהם מה ראית כי עשית את הדבר הזה ויאמר אברהם כי אמרתי רק אין יראת אלהים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי וגם אמנה אחתי בת אבי הוא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה ויהי כאשר התעו אתי אלהים מבית אבי ואמר לה זה חסדך אשר תעשי עמדי אל כל המקום אשר נבוא שמה אמרי לי אחי הוא ויקח אבימלך צאן ובקר ועבדים ושפחת ויתן לאברהם וישב לו את שרה אשתו ויאמר אבימלך הנה ארצי לפניך בטוב בעיניך שב ולשרה אמר הנה נתתי אלף כסף לאחיך הנה הוא לך כסות עינים לכל אשר אתך ואת כל נכחת ויתפלל אברהם אל האלהים וירפא אלהים את אבימלך ואת אשתו ואמהתיו וילדו כי עצר עצר יהוה בעד כל רחם לבית אבימלך על דבר שרה אשת אברהם ויהוה פקד את שרה כאשר אמר ויעש יהוה לשרה כאשר דבר ותהר ותלד שרה לאברהם בן לזקניו למועד אשר דבר אתו אלהים ויקרא אברהם את שם בנו הנוולד לו אשר ילדה לו שרה יצחק וימל אברהם את יצחק בנו בן שמנת ימים כאשר צוה אתו אלהים ואברהם בן מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי ותאמר מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה כי ילדתי בן לזקניו ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו ויאמר אלהים אל אברהם אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה כי ביצחק יקרא לך זרע וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא וישכם אברהם בבקר ויקח לחם וחמת מים ויתן אל הגר שם על שכמה ואת הילד וישלחה ותלך ותתע במדבר באר שבע ויכלו המים מן החמת ותשלך את הילד תחת אחד השיחים ותלך ותשב לה מנגד הרחק כמטחוי קשת כי אמרה אל אראה במות הילד ותשב מנגד ותשא את קלה ותבק וישמע אלהים את קול הנער ויקרא מלאך אלהים אל הגר מן השמים ויאמר לה מה לך הגר אל תיראי כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם קומי שאי את הנער והחזיקי את ידך בו כי לגוי גדול אשימנו ויפקח אלהים את עיניה ותרא באר מים ותלך ותמלא את החמת מים ותשק את הנער ויהי אלהים את הנער ויגדל וישב במדבר ויהי רבה קשת וישב במדבר פארן ותקח לו אמו אשה מארץ מצרים ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיכל שר צבאו אל אברהם לאמר אלהים עמך בכל אשר אתה עשה ועתה השבעה לי באלהים הנה אם תשקר לי ולגוי ולנכדי חסדך אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרתה בה ויאמר אברהם אנכי אשבע והוכח אברהם את אבימלך על אדות באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך ויאמר אבימלך לא ידעתי מי עשה את הדבר הזה וגם אתה לא הגדת לי וגם אנכי לא שמעתי בלתי היום ויקח אברהם צאן ובקר ויתן לאבימלך ויכרתו שניהם ברית ויצב אברהם את שבע כבשת הצאן לבדהו ויאמר אבימלך אל אברהם מה הנה שבע כבשת האלה אשר הצבת לבדנה ויאמר כי את שבע כבשת תקח מידי בעבור תהיה לי לעדה כי חפרתי את הבאר הזאת על כן קרא למקום ההוא באר שבע כי שם נשבעו שניהם ויכרתו ברית בבאר שבע ויקם אבימלך ופיכל שר צבאו וישבו אל ארץ פלשתים ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם יהוה אל עולם ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המריה והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמרו ויקח את שני נעריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים ביום השלישי וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחק ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם ויקח אברהם את עצי העלה וישם על יצחק בנו ויקח בידו את האש ואת המאכלת וילכו שניהם יחדו ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אביו ויאמר הנני בני ויאמר הנה האש והעצים ואיה השע לעלה ויאמר אברהם אלהים יראה לו השע לעלה בני וילכו שניהם יחדו ויבאו אל המקום אשר אמר לו האלהים ויבן שם אברהם את המזבח ויערך את העצים ויעקד את יצחק בנו וישם אתו על המזבח ממעל לעצים וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחט את בנו ויקרא אליו מלאך יהוה מן השמים ויאמר אברהם אברהם ויאמר הנני ויאמר אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחו בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו לעלה תחת בנו ויקרא אברהם שם המקום ההוא יהוה יראה אשר יאמר היום בהר יהוה יראה ויקרא מלאך יהוה אל אברהם שנית מן השמים ויאמר בי נשבעתי נאם יהוה כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים וירש זרעך את שער איביו והתברכו בזרעך כל גויי הארץ עקב אשר שמעת בקלי וישב אברהם אל נעריו ויקמו וילכו יחדו אל באר שבע וישב אברהם בבאר שבע ויהי אחרי הדברים האלה ויגד לאברהם לאמר הנה ילדה מלכה גם היא בנים לנחור אחיך את עוץ בכרו ואת בוז אחיו ואת קמואל אבי ארם ואת כשד ואת חזו ואת פלדש ואת ידלף ואת בתואל ובתואל ילד את רבקה שמנה אלה ילדה מלכה לנחור אחי אברהם ופילגשו ושמה ראומה ותלד גם היא את טבח ואת גחם ואת תחש ואת מעכה

Vayera 5776

Cast out in the desert, Hagar leaves her son and turns away so as not to see him die. An angel intervenes, bringing forth water. “For God has heard the voice of the child, as he is.” These last three words are edifying. The only sin against God is falsehood. False actions, false promises, false idols, false priorities, false prayers are all despised. Our voices are only heard – are only meaningful – when we are “as we are”. God hears the true cries of the mother and child, and answers two truths: hold his hand and open your eyes. When we are true to ourselves, we are able to create bonds with others, and see the world, too, “as it is.”

Vayera 5777

Abraham’s test isn’t being commanded something difficult, and his success isn’t in doing it despite the difficulty. If anything, that’s Isaac’s test: he knows exactly what God wants and does it willingly - a simple believer, like a fundamentalist, a nationalist, a communist: any -ist who relies on their -ism to give them clear instructions. Abraham was told “**through Isaac shall you continue**” and then “**take your son and raise him as a sacrifice**”. Two contradicting statements: yet Abraham was able to believe both at once. His success wasn’t in rationalising or choosing one over the other, but in acting even though he wasn’t sure. If we’re sure - we’re wrong. If we do nothing - we’re wrong. This is our test, too.

Vayera 5778

Religious life dwells on the border of certainty. When a loved one is unwell, we do our best: treat them with the best medicine we can, create healing conditions, and hope it will be enough. That hope, fully developed, is prayer. Only the stone-hearted can be certain in their actions, confident in the statistics and mechanics of medicine. Of course, only to hope, without action, is spiritual idiocy. Strong prayer, exploring feelings of uncertainty, often reminds one of what more can be done in the realm of action to change a situation. When these two modes of living are in harmony - action and prayer, confidence and doubt, responsibility and hope - God can be said to be present in our lives.

Part 2. If you are curious to know, what happened before Avraham, a”h, started his journey to Canaan and became “the pillar of the entire world”, enjoy the reading! For the last Parasahah I described Avraham’s childhood as a boy in the world’s biggest metropolis, Ur in Sumer, in the late 3rd millennium BCE and his early doubts concerning the established form of morals and religion. In the present short story our future father is in the prime of his life, namely in his 40s, and comes into conflict with Nimrod, שחיק עצמות, the King of Akkad.

ומי יתן ונזכה כולנו להיות מתלמידיו של אברהם אבינו ע”ה, כדלקמן, ולא מתלמידיהם של יניס וימבריס הרשעים, ח”ו. ועי' באגדתא דאתיא, ודו”ק.

NOW IT CAME ABOUT in the course of those many days that Sargon, the King of the Sumerian federation, died. After a short struggle for power his grandson Nimrod was enthroned in Akkad, Sumer’s erstwhile seat of government. Filled with pride over his political victory in the capital, Nimrod’s young age and his thereby caused juvenileness debauched him to pursue a life of corruption, of viciousness and violence, and of aulic fornication. But Nimrod loved Nanna more than all the other gods of the pantheon, like no other king before or after him had loved Nanna - and the god of the moon loved Nimrod, too. That is why history would know Nimrod later as “Naramsin”, the beloved of Nanna.

And it came to pass, when Nimrod had conquered all the barbarians north and west of Mesopotamia, that his heart enticed him to become even haughtier: and in his capacity as Nanna’s highest servant he declared himself a son of Nanna and a deity himself. Vested with this new divine power the king planned to march his army towards the Zagros mountains of the east soon to wage war against the cursed Guteans. Thereby, he envisioned, he would become the ruler of the entire world.

In those dark days Avram turned 40 years old in Ur. He and his younger brother Haran were diligent astronomers in Nanna’s temple, whereas Nachor labored in the workshop of Terach his father. Avram’s earlier pubertal revelation kept his heart steadily in motion, but until now he had not been able to mold it into a coherent worldview. In the meantime Haran had become father of three teenagers: his benevolent firstborn son Lot, followed by his daughters Milkah and Yiskah. Avram however, whose secret love belonged only to his half-sister Sarai and to his brother Haran, had never married.

One morning a delegation from Akkad arrived at Ur’s main sanctuary. The herald proclaimed: “Nimrod, the god of Akkad, the beloved of Nanna, the ruler of the black-headed people and the entire world, wishes to celebrate the spring festival at Nanna’s temple in his beloved city of Ur in order to find favor in Nanna’s eyes. On this occasion the Great King will lay the foundation stone for a Great Ziggurat in Nanna’s honor. The central part of the festival shall be conducted in the ancient manner of Ishtar and Tammuz. Afterwards the Great King will go to war against the Guteans.”

Exuberant joy spread among the priesthood of Ur. After all King Nimrod had announced that he would build a big Ziggurat for them! And so the majority of Nanna's astronomers and astrologers were inclined to accept also the King's sacrilegious demand to follow in Ishtar's and Tammuz' footsteps. For what was that about? Nimrod asked thereby for a form of worship that the rites of Sumer and Akkad had not allowed of already for many centuries: In his disreputable piety Nimrod planned to engage in semi-public ritualised sexual intercourse with a priestess of Nanna, in which the deified King would impersonate the god of the moon himself.

This kindled the anger of Avram, the son of Amatlai and Terach; an anger he had never felt before. It was a Divinely inspired anger, ignited by the fire of his childhood revelation. And Avram's anger burned against the messengers of the King and against all of the priests: "Are the exalted gods perhaps human beings that they are in need of sexual satisfaction? And do human creatures perhaps dwell in heaven that they can deliberately call themselves gods? And what will become of that poor priestess? Truly, I say to you, that your greed has corrupted you."

Two young astrologers were among the priests, Utuhengal and Urnammu by name, the forefathers of the Egyptian sorcerers Yanis and Yambris. And having listened to Avram's rebuke, the power-hungry Urnammu retorted temerarily: "O Avram, the wisest of us all, have you not heard that all the heroes of the past were divinized by the gods? And is not Nimrod, the ruler of the whole world, greater than them all? Surely, Avram, you have certainly strayed into clear error. You blaspheme not only the holy name of the King but also the name of Nanna and all the gods. And undoubtedly your brother takes part in your conspiracy." And so they arrested Avram and Haran and kept them prisoners in Ur until the first month of spring arrived. "Their heresy shall be judged by the King", the priests said - and they did not allow anybody to see them.

And in their distress Avram and Haran called on to Nanna and all the gods from the prison, but there was none who responded or heeded. Gloom filled their hearts and a deep depression fell upon them for winter's many months. Then Avram spoke to Haran: "O beloved son of my mother, I have contemplated the issue. And know you, that since my childhood I carry a burden with me and uncertainty has accompanied me continuously: Truly, the celestial bodies, their spirits, and even the gods they represent, are not the most exalted beings. They, too, have to serve a Highest God, the sublime and invisible One, the Creator of Heaven and Earth. So Nanna and his kind are not to be worshipped at all."

But Haran said: "Your propositions seem to be unverifiable, O friend of my soul, and most dangerous at that. Perhaps it is the hardship of the hour that drives you to desperation. So let us see: If the King grants us life, I will thoroughly investigate the matter with you. But for the time being, I will have to stick to Nanna and the gods of our ancestors."

Avram turned aside and wept and Haran turned aside and wept. It was in this very moment that the Eternal One, blessed be He, decreed that Avram would become the father of many nations, whereas

Haran would die in the presence of Terach his father, in the land of his nativity, in Ur of the astrologers.

And it came to pass, when the spring festival neared, that King Nimrod entered Ur in a magnificent procession. Soon the preparations for the coming celebration would be completed and a foundation pit for the Ziggurat was excavated. Then Urnammu, the cunning astrologer, approached Nimrod: "O King, may you live forever. There are two former priests of Nanna in your royal prison, both defy not only you but the god of the moon himself. If it please the King, let an edict be issued, that the foundation of Nanna's Ziggurat be paved with their ashes. All people will see it and learn to fear the King." - That is why Urnammu would later be known as "Amrafel", because it was he who counseled Nimrod to throw Avram into the fiery furnace. - And the proposal found favor in the eyes of the King...

Chayei Sarah

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה ויקם אברהם מעל פני מתו וידבר אל בני חת לאמר גר ותושב אנכי עמכם תנו לי אחות קבר עמכם ואקברה מתי מלפני ויענו בני חת את אברהם לאמר לו שמענו אדני נשיא אלהים אתה בתוכנו במבחר קברינו קבר את מתך איש ממנו את קברו לא יכלה ממך מקבר מתך ויקם אברהם וישתחו לעם הארץ לבני חת וידבר אתם לאמר אם יש את נפשכם לקבר את מתי מלפני שמעוני ופגעו לי בעפרון בן צחר ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדהו בכסף מלא יתננה לי בתוכם לאחוזת קבר ועפרון ישב בתוך בני חת ויען עפרון החתי את אברהם באוני בני חת לכל באי שער עירו לאמר לא אדני שמעני השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה לעיני בני עמי נתתיה לך קבר מתך וישתחו אברהם לפני עם הארץ וידבר אל עפרון באוני עם הארץ לאמר אך אם אתה לו שמעני נתתי כסף השדה קח ממני ואקברה את מתי שמה ויען עפרון את אברהם לאמר לו אדני שמעני ארץ ארבע מאת שקל כסף ביני ובינך מה הוא ואת מתך קבר וישמע אברהם אל עפרון וישקל אברהם לעפרן את הכסף אשר דבר באוני בני חת ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר ויקם שדה עפרון אשר במכפלה אשר לפני ממרא השדה והמערה אשר בו וכל העץ אשר בשדה אשר בכל גבלו סביב לאברהם למקנה לעיני בני חת בכל באי שער עירו ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו אל מערת שדה המכפלה על פני ממרא הוא חברון בארץ כנען ויקם השדה והמערה אשר בו לאברהם לאחוזת קבר מאת בני חת ואברהם זקן בא בימים ויהוה ברכ את אברהם בכל ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המשל בכל אשר לו שים נא ירך תחת ירכי ואשביעך ביהוה אלהי השמים ואלהי הארץ אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבו כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק ויאמר אליו העבד אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי אל הארץ הזאת ההשב אשיב את בנך אל הארץ אשר יצאת משם ויאמר אליו אברהם השמר לך פן תשיב את בני שמה יהוה אלהי השמים אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי ואשר דבר לי ואשר נשבע לי לאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני משם ואם לא תאבה האשה ללכת אחריך ונקית משבעתי ואת רק את בני לא תשב שמה וישם העבד את ידו תחת ירך אברהם אדניו וישבע לו על הדבר הזה ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו וילך וכל טוב אדניו בידו ויקם וילך אל ארם נהרים אל עיר נחור ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל באר המים לעת ערב צאת השאבת ויאמר יהוה אלהי אדני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדני אברהם הנה אנכי נצב על עין המים ובנות אנשי העיר יצאת לשאב מים והיה הנער אשר אמר אליה הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשקה אתה הכחת לעבדך ליצחק ובה אדע כי עשית חסד עם אדני ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יצאת אשר ילדה לבתואל בן מלכה אשת נחור אחי אברהם וכדה על שכמה והנער טבת מראה מאד בתולה ואיש לא ידעה ותרד העינה ותמלא כדה ותעל וירץ העבד לקראתה ויאמר הגמליני נא מעט מים מכדך ותאמר שתה אדני ותמהר ותרד כדה על ידה ותשקהו ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כלו לשתת ותמהר ותער כדה אל השקת ותרוץ עוד אל הבאר לשאב ותשאב לכל גמליו והאיש משתאה לה מחריש לדעת ההצליח יהוה דרכו אם לא ויהי כאשר כלו הגמלים לשתות ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם ויאמר בת מי את הגידי נא לי היש בית אביך מקום לנו ללין ותאמר אליו בת בתואל אנכי בן מלכה אשר ילדה לנחור ותאמר אליו גם תבן גם מספוא רב עמנו גם מקום ללון ויקד האיש וישתחו ליהוה ויאמר ברוך יהוה אלהי אדני אברהם אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם אדני אנכי בדרך נחני יהוה בית אחי אדני ותרץ הנער ותגד לבית אמה כדברים האלה ולרבקה אח ושמו לבן וירץ לבן אל האיש החוצה אל העין ויהי כראת את הנזם ואת הצמידים על ידי אחתו וכשמעו את דברי רבקה אחתו לאמר כה דבר אלי האיש ויבא אל האיש והנה עמד על הגמלים על העין ויאמר בוא ברוך יהוה למה תעמד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים ויבא האיש הביתה ויפתח הגמלים ויתן תבן ומספוא לגמלים ומים לרחץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו וישם לפניו לאכל ויאמר לא אכל עד אם דברתי דברי ויאמר דבר ויאמר עבד אברהם אנכי ויהוה ברכ את אדני מאד ויגדל ויתן לו צאן ובקר וכסף וזהב ועבדו ושפחתו וגמלים וחמרים ותלד שרה אשת אדני בן לאדני אחרי זקנתה ויתן לו את כל אשר לו וישבעני אדני לאמר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי ישב בארצו אם לא אל בית אבי תלך ואל משפחתי ולקחת אשה לבני ואמר אל אדני אלי לא תלך האשה אחרי ויאמר אלי יהוה אשר התהלכתי לפניו ישלח מלאכו אתך והצליח דרכך ולקחת אשה לבני משפחתי ומבית אבי אז תנקה מאלתי כי תבוא אל משפחתי ואם לא יתנו לך והיית נקי מאלתי ואבא היום אל העין ואמר יהוה אלהי אדני אברהם אם ישך נא מצליח דרכי אשר אנכי הלך עליה הנה אנכי נצב על עין המים והיה העלמה היצאת לשאב ואמרתי אליה השקיני נא מעט מים מכדך ואמרה אלי גם אתה שתה וגם לגמליך אשאב הוא האשה אשר הכיח יהוה לבן אדני אני טרם אכלה לדבר אל לבי והנה רבקה יצאת וכדה על שכמה ותרד העינה ותשאב ואמר אליה השקיני נא ותמהר ותורד כדה מעליה ותאמר שתה וגם גמליך אשקה ואשת וגם הגמלים השקתה ואשאל אתה ואמר בת מי את ותאמר בת בתואל בן נחור אשר ילדה לו מלכה ואשם הנזם על אפה והצמידים על ידיה ואקד ואשתחוה ליהוה ואברך את יהוה אלהי אדני אברהם אשר הנחני בדרך אמת לקחת את בת אחי אדני לבנו ועתה אם ישכם עשים חסד ואמת את אדני הגידו לי ואם לא הגידו לי

ואפנה על ימין או על שמאל ויען לבן ובתואל ויאמרו מיהוה יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב הנה רבקה לפניך קח ולך ותהי אשה לבן אדניך כאשר דבר יהוה ויהי כאשר שמע עבד אברהם את דבריהם וישתחו ארצה ליהוה ויוצא העבד כלי כסף וכלי זהב ובגדים ויתן לרבקה ומגדנת נתן לאחיה ולאמה ויאכלו וישתו הוא והאנשים אשר עמו וילינו ויקומו בבקר ויאמר שלחני לאדני ויאמר אחיה ואמה תשב הנער אתנו ימים או עשור אחר תלך ויאמר אלהם אל תאחרו אתי ויהוה הצליח דרכי שלחוני ואלכה לאדני ויאמרו נקרא לנער ונשאלה את פיה ויקראו לרבקה ויאמרו אליה התלכי עם האיש הזה ותאמר אלך וישלחו את רבקה אחתם ואת מנקה ואת עבד אברהם ואת אנשיו ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחתנו את היי לאלפי רבבה ויירש זרעך את שער שנאיו ותקם רבקה ונערתיה ותרכבנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש ויקח העבד את רבקה וילך ויצחק בא מבוא באר לחי ראי והוא יושב בארץ הנגב ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וישא עיניו וירא והנה גמלים באים ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפל מעל הגמל ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההלך בשדה לקראתנו ויאמר העבד הוא אדני ותקח הצעיף ותתכס ויספר העבד ליצחק את כל הדברים אשר עשה ויבאה יצחק האהלה שרה אמו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאבהב וינחם יצחק אחרי אמו ויסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה ותלד לו את זמרון ואת יקשן ואת מדין ואת ישבק ואת שושן ויקשן ילד את שבא ואת דדן ובני דדן היו אשורם ולטושם ולאמים ובני מדין עיפה ועפר וחנך ואבידע ואלדעה כל אלה בני קטורה ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנת וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם ואלה ימי שני חיי אברהם אשר חי מאת שנה ושבעים שנה וחמש שנים ויגוע וימת אברהם בשיבה טובה זקן ושבע ויאסף אל עמיו ויקברו אתו יצחק וישמעאל בניו אל מערת המכפלה אל שדה עפרן בן צחר החתי אשר על פני ממרא השדה אשר קנה אברהם מאת בני חת שמה קבר אברהם ושרה אשתו ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו וישב יצחק עם באר לחי ראי ואלה תלדות ישמעאל בן אברהם אשר ילדה הגר המצרית שפחת שרה לאברהם ואלה שמות בני ישמעאל בשמתם לתולדתם בכר ישמעאל נבית וקדר ואדבאל ומבשם ומשמע ודומה ומשא חדד ותימא יטור נפיש וקדמה אלה הם בני ישמעאל ואלה שמותם בחצריהם ובטירתם שנים עשר נשיאם לאמתם ואלה שני חיי ישמעאל מאת שנה ושלושים שנה ושבע שנים ויגוע וימת ויאסף אל עמיו וישכנו מחוילה עד שור אשר על פני מצרים באכה אשורה על פני כל אחיו נפל

Chayei Sarah 5776

“Isaac went out to speak [*lasuach*] in the field.” Each of the forefathers, just like us, had a unique relationship with God, and this is reflected in their style of prayer. Isaac is a man of the field. He surrounds himself with plants [*siach*], draws on their vitality and uses the world-as-it-is to permeate his prayers for a world-as-it-could-be. Yet his prayer is neither brazenly arrogant nor overly humble - it’s simply a conversation [*sichah*], almost like one between good friends. The three commandments “love the stranger”, “love your neighbour” and “love your God” draw on the same love. Sometimes, prayer can be simple conversation; conversation between friends can be sacred; going out into the real world an act of sanctification.

Chayei Sarah 5777

Abraham sends his servant to find a bride for his son Isaac, fulfilling his own personal story; the servant then tells a story that convinces Rebecca to agree to marry him. Stories are connected to reality, but filtered through the eyes of the teller and the eyes of the listener. In reality, things happen; in stories, they are seen. Rebecca first enters our story at the water-spring (*eyn-hamayim*), and later lifts her eyes (*eynayim*) to see Isaac -- the man coming from another *eyn* and who also lifts his eyes to see her. Their gaze meets, love is mentioned explicitly for the first time in the Torah, and a new story is created between them. Let us see stories in everyone!

Chayei Sarah 5778

Eliezer is charged with finding a fitting partner for Isaac. Overwhelmed, he describes the miracle he wishes to see: the perfect woman, overflowing with loving-kindness, will offer water both to him and to his camels. Immediately, Rebecca comes along and does exactly that! But miracles are not supernatural. Everything happens as it must, waiting to be interpreted. If Rebecca hadn’t fulfilled the criteria, someone else would have, and the story would have continued seamlessly. Two things make this encounter a miracle: Eliezer acknowledges it as such, thanking God; and the honest and daring Rebecca, asked if she will join him, says **“I will,”** actively choosing to participate in the miracle she happened to create. Let us interpret the world miraculously!

Chayei Sarah 5779

Abraham is the paradigm of absolute freedom, crossing boundaries, open to the world and God within it. Even the story of the binding of Isaac could be conceived of as a lucid meditation on the possibility of giving up his beloved son, recorded in the Torah as a drama. But when his wife Sarah dies, detachment exercises and *Wanderlust* are insufficient. He is alone, repeating “*shema'ini* - **please, listen to me.**” In searching for a tomb and communal help, he shows that he is still grounded in the physical world. Good! We are bodies, molecules, matter; we are in and attached to this world; the death of anyone beloved or innocent should hurt us deeply; spirituality doesn't need to overcome anything.

This week's Parashah is the final part of the Torah's account of Avraham's life, a"h. Hence, I, too, want to finish my short story about Avraham Avinu's adolescence and adulthood in Ur (Sumer), his hometown, this week. So far Avram and his brother Haran have been detained in the royal prison of Ur, waiting for their trial. Following our tradition, Nimrod Harasha, ימ"ש, will have to throw both of them into the fiery furnace soon. At least for Avram things will turn out well, since לא הניח אדם לעשקם ויוכח עליהם מלכים וגו' והבן היטב.

THE KING'S PALACE garden in Ur was prepared, thrones were set in place and all people, high and low alike, were summoned. The royal concubines stood to the right and the empire's ministers to the left. The court sat and books were opened. Then Nimrod took his seat. Behold, this was the King's grand show trial! And there, the prison guards brought Avram and Haran and they positioned them opposite Nimrod. Old Terach was among the audience, as were his desperate wife Amatlai, their children Nachor and Sarai as well as Haran's three children, Lot, Milkah and Yiskah. They were consumed by dread from within, and so were the two culprits. Haran remained silent, but Avram had to speak.

The King's throat was an open grave, a mouth that spoke boastfully. And the King said: "O Avram, are you and your brother not astrologers of Nanna the highest? And are you not servants of the King, Nanna's only-begotten son on earth? And if I am your master, where is the reverence due me? Woe betide you, O priests, that despise my name!"

And Avram lifted his voice and spoke: "All my life I have studied the nightly sky. And I know that the moon and the sun, even all the heavenly hosts, are nothing but servants of a higher God - a God our world has never fathomed. Many years I was silent and I did not know the way. But now, since we all are witnesses to the decay of our culture, even reaching its very low point, a Divine fire blazes up in my heart, a hammer that shatters rock! Humans are made into gods and gods into base humans. Our most cherished values are fame and fornication, violence and imperialism! I say to you, O King, that it would surely be better to leave our infamous civilization behind and to renounce urban life altogether. Neither Nanna nor you are divine. Rather the ire of Heaven lies on us since the time of the Flood and until this very day. And unavoidably, the Gutians will invade Sumer soon to destroy us on that account."

On hearing Avram's brave speech, Nimrod rent his garments: "Into the fire! May the ashes of these heretics, these Gutian spies, be consecrated to the gods they scorned! And all their women, their sisters and daughters, shall become property of the royal harem." And Avram darted a coy look at Sarai, whom he had not seen for the many months he and Haran had been in prison. In his lifelong covert love for her, he had covenanted with his eyes never to gaze on any other maiden.

Then Avram and Haran were lead through rows of furious Sumerians, right to the large pit that had been dug for the later Ziggurat of Nanna. The two brothers were holding hands, while the citizens of Ur were pulling the hair of the condemned, shouting to the escorting guards: "Take them out, take them out!" And Haran said to Avram: "You were right." In that hour, their elderly mother Amatlai fainted, fell backward and died; and also Haran's daughter Yiskah went and hanged herself in her paternal house. Eventually, grandmother and granddaughter, as well as Haran, would be buried together outside of Ur's city walls. And there they rest until the time of the resurrection draws near.

Then Utuhengal and Urnammu, that is Amrafel, and all the priests and astrologers of Nanna came and they threw Avram and Haran into the - by then fiery - construction trench, and Nimrod stood above them. Haran's son Lot cried bitterly and so did Sarai, but the mob applauded. But behold! Instead of two pitiful dead persons three living ones were discernible from among the flames. The crowd lapsed slowly into silence. Nanna's noisy city fell quiet. After a short while one of the three men nonetheless fell dead to the ground. Another one climbed out of the pit. He was nearly unhurt, although visibly shocked and naked at that. It was Avram.

After Avram straightened himself, he found himself standing before the King. In the meantime the third person had vanished from among the flames, unobserved. Nimrod was awe-stricken. But after a few moments of timid reverence had passed, he hardened his heart again. He bawled: "I expel you and your entire family from Ur and all of Sumer. Get yourself out of this country and die somewhere else, where it pleases the gods. Join the nomadic Amurru on the other side of the Euphrates, if you despise our cities so much. I shall never see your face again." And on that same day Nimrod cancelled his expedition against the Gutians. The King appointed Urnammu as governor of Ur and returned to Akkad in hot anger.

Terach assembled his remaining family immediately. They had to leave everything behind: the atelier, the tools and all their goods. Only their family gods, the Terafim, were they allowed to take along with them. Impoverished, the diminished family of Terach set forth, endowed only with a tent, going in the direction of K'na'an, the distant land of the Amurru. And for the rest of their lives neither Terach nor Nachor spoke a word to Avram concerning the incidents of Ur.

After a few days on the road Nachor suggested that the small and outcast family grow together even tighter. And so Nachor married his niece, Milkah, Haran's remaining daughter. But Avram took Sarai as his wife. And Avram loved her and found comfort after Haran's death; and together they adopted their nephew Lot.

And while they were going northwards, wandering from place to place, they passed by a burning Sumerian city and wondered: "Is not the powerful Nimrod the protector of all cities?" A group of Gutian warriors came towards them from the direction of that city - and, providentially, they mistook Terach's small family for Amurru. So Terach said to them: "Where are you marching?" "We are on our way to Akkad", they replied. "Soon we will overrun this country, burn the capital to the ground

and kill the King of the Sumerians. The gods have given everything into our hands.” For a short moment Terach faltered. Then he said: “May the gods grant you success.”

Eventually, the family came to a place called Charran in Northern Mesopotamia, far from Sumer, where Nanna was worshipped just as diligently as in Ur. So the obstinate Nachor said: “Nanna has given us rest. Let us settle here.” And he forced Avram, Sarai and Lot to stay there with him. And in the course of many years they became shepherds and their flocks multiplied wherever they turned, and they lived a happy second life. Nachor and Terach had their religious way, and Avram and Sarai had theirs. Yet, after a few decades, when Avram was 75 years old and he thought himself close to death, he became very distressed as a result of the course his life had taken since the day on which he heard that Nimrod had declared himself the son of the moon. Was Avram after all mistaken and should thank Nanna for this second blessing, this new beginning in Charran? Had his youthful revelation mislead him into error? Was he responsible for the death of his beloved brother, his mother and his niece? And truly, Avram was exceedingly confused.

But it came about, while Avram was still pondering these issues, that the Eternal One, the Highest God, the Only God, the Creator of Heaven and Earth, finally had mercy with Avram. And it happened in the middle of a moonless night, that He, blessed be His name, removed the curtain and, suddenly, all of Avram’s doubts disappeared. And He said: “I am El Elyon, the God you have been searching for since your childhood. It was Me, who sent His angel to rescue you from the Fire of the Astrologers. And now... GO FORTH from your land, from your clan and from your father’s house to the land that I will show you...

Toldot

ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי מפדן ארם אחות לבן הארמי לו לאשה ויעתר יצחק ליהוה לנכח אשתו כי עקרה הוא ויעתר לו יהוה ותר רבקה אשתו ויתרצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרש את יהוה ויאמר יהוה לה שני גיים בבטןך ושני לאמים ממעיך יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר וימלאו ימיה ללדת והנה תומם בבטנה ויצא הראשון אדמוני כלו כאדרת שער ויקראו שמו עשו ואחרי כן יצא אחיו וידו אחות בעקב עשו ויקרא שמו יעקב ויצחק בן ששים שנה בלדת אתם ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו ורבקה אהבת את יעקב ויזד ויבא עשו מן השדה והוא עיף ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדם האדם הזה כי עיף אנכי על כן קרא שמו אדום ויאמר יעקב מכרה כיום את בכרתך לי ויאמר עשו הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכרה ויאמר יעקב השבעה לי כיום וישבע לו וימכר את בכרתו ליעקב ויעקב נתן לעשו לחם ונוזיד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכרה ויהי רעב בארץ מלבד הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים גררה וירא אליו יהוה ויאמר אל תרד מצרימה שכן בארץ אשר אמר אליך גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האלה והקמתי את השבעה אשר נשבעתי לאברהם אביך והרביתי את זרעך ככוכבי השמים ונתתי לזרעך את כל הארצות האלה והתברכו בזרעך כל גויי הארץ עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרתי מצותי חקותי ותורתי וישב יצחק בגרר וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחתי היא כי ירא לאמר אשתי פן יהרגני אנשי המקום על רבקה כי טובת מראה היא ויהי כי ארכו לו שם הימים וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון וירא והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו ויקרא אבימלך ליצחק ויאמר אך הנה אשתך הוא ואיך אמרת אחתי הוא ויאמר אליו יצחק כי אמרתי פן אמות עליה ויאמר אבימלך מה זאת עשית לנו כמעט שכב אחד העם את אשתך והבאת עלינו אשם ויצו אבימלך את כל העם לאמר הנגע באיש הזה ובאשתו מות יומת ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו יהוה ויגדל האיש וילך הלך וגדל עד כי גדל מאד ויהי לו מקנה צאן ומקנה בקר ועבדה רבה ויקנאו אתו פלשתים וכל הבארת אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר ויאמר אבימלך אל יצחק לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד וילך משם יצחק ויחן בנחל גרר וישב שם וישב יצחק ויחפר את בארת המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתים אחרי מות אברהם ויקרא להן שמות כשמת אשר קרא להן אביו ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק לאמר לנו המים ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו עמו ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה ויקרא שמה שטנה ויעתק משם ויחפר באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחבות ויאמר כי עתה הרחיב יהוה לנו ופרינו בארץ ויעל משם באר שבע וירא אליו יהוה בלילה ההוא ויאמר אנכי אלהי אברהם אביך אל תירא כי אתך אנכי וברכתך והרביתי את זרעך בעבור אברהם עבדי ויבן שם מזבח ויקרא בשם יהוה ויט שם אהלו ויכרו שם עבדי יצחק באר ואבימלך הלך אליו מגרר ואחות מרעהו ופיקל שר צבאו ויאמר אלהם יצחק מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אתי ותשלחוני מאתכם ויאמרו ראו ראינו כי היה יהוה עמך ונאמר תהי נא אלה בינותינו בינינו ובינך ונכרתה ברית עמך אם תעשה עמנו רעה כאשר לא נגענוך וכאשר עשינו עמך רק טוב ונשלחך בשלום אתה עתה ברוך יהוה ויעש להם משתה ויאכלו וישתו וישכמו בבקר וישבעו איש לאחיו וישלחם יצחק וילכו מאתו בשלום ויהי ביום ההוא ויבאו עבדי יצחק ויגדו לו על אדות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו מציאנו מים ויקרא אתה שבעה על כן שם העיר באר שבע עד היום הזה ויהי עשו בן ארבעים שנה ויקח אשה את יהודית בת בארי החתי ואת בשמת בת אילן החתי ותהיין מרת רוח ליצחק ולרבקה ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת ויקרא את עשו בנו הגדל ויאמר אליו בני ויאמר אליו הנני ויאמר הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי ועתה שא נא כליך תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי צידה ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכך נפשי בטרם אמות ורבקה שמעת בדבר יצחק אל עשו בנו וילך עשו השדה לצוד ציד להביא ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיך לאמר הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים ואכלה ואברככה לפני יהוה לפני מותי ועתה בני שמע בקלי לאשר אני מצוה אתך לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טבים ואעשה אתם מטעמים לאביך כאשר אהב והבאת לאביך ואכל בעבר אשר יברכך לפני מותו ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו אחי איש שער ואנכי איש חלק אולי ימשני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה ותאמר לו אמו עלי קללתך בני אך שמע בקלי ולך קח לי וילך ויקח ויבא לאמו ותעש אמו מטעמים כאשר אהב אביו ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדל החמדת אשר אתה בבית ותלבש את יעקב בנה הקטן ואת ערתי גדיי העזים הלבשים על ידיו ועל חלקת צוואריו ותתן את המטעמים ואת הלחם אשר עשתה ביד יעקב בנה ויבא אל אביו ויאמר אבי ויאמר הנני מי אתה בני ויאמר יעקב אל אביו אנכי עשו בכרך עשיתי כאשר דברת אלי קום נא שבה ואכלה מצידי בעבור תברכני נפשך ויאמר יצחק אל בנו מה זה מהרת למצא בני ויאמר כי הקרה יהוה אלהיך לפני ויאמר יצחק אל יעקב גשה נא ואמשך בני האתה זה בני עשו אם לא ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשהו ויאמר הקל קול יעקב והידיים ידי עשו ולא הכירו כי היו ידיו כידי עשו אחיו שערות ויברכהו ויאמר אתה זה בני עשו ויאמר אני ויאמר הגשה לי ואכלה מצידי בני למען תברכך נפשי ויגש לו ויאכל ויבא לו יין וישת ויאמר אליו יצחק אביו גשה נא ושקה לי בני ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכהו

ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יהוה ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירש יעבדוך עמים וישתחו לך
 לאמים הוה גביר לאחייך וישתחו לך בני אמך ארריך ארור ומברכיך ברוך ויהי כאשר כלה יצחק לברך את יעקב ויהי אך יצא יצא יעקב
 מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו בא מצידו ויעש גם הוא מטעמים ויבא לאביו ויאמר לאביו יקם אבי ויאכל מציד בנו בעבר תברכני נפשך
 ויאמר לו יצחק אביו מי אתה ויאמר אני בנך בכרך עשו ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל
 מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה כשמע עשו את דברי אביו ויצעק צעקה גדלה ומרה עד מאד ויאמר לאביו ברכני גם אני אבי
 ויאמר בא אחיך במרמה ויקח ברכתך ויאמר הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים את בכרתי לקח והנה עתה לקח ברכתי ויאמר הלא
 אצלת לי ברכה ויען יצחק ויאמר לעשו הן גביר שמתיו לך ואת כל אחיו נתתי לו לעבדים ודגן ותירש סמכתיו ולכה אפוא מה אעשה בני
 ויאמר עשו אל אביו הברכה אחת הוא לך אבי ברכני גם אני אבי וישא עשו קלו ויבך ויען יצחק אביו ויאמר אליו הנה משמני הארץ יהיה
 מושבך ומטל השמים מעל ועל חרבך תחיה ואת אחיך תעבד והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צוארך וישטם עשו את יעקב על הברכה
 אשר ברכו אביו ויאמר עשו בלבו יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי ויגד לרבקה את דברי עשו בנה הגדל ותשלח ותקרא ליעקב
 בנה הקטן ותאמר אליו הנה עשו אחיך מתנחם לך להרגך ועתה בני שמע בקלי וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה וישבת עמו ימים אחדים
 עד אשר תשוב חמת אחיך עד שוב אף אחיך ממך ושכח את אשר עשית לו ושלחתי ולקחתיך משם למה אשכל גם שניכם יום אחד
 ותאמר רבקה אל יצחק קצתי בחיי מפני בנות חת אם לקח יעקב אשה מבנות חת כאלה מבנות הארץ למה לי חיים ויקרא יצחק אל יעקב
 ויברך אתו ויצוהו ויאמר לו לא תקח אשה מבנות כנען קום לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי אמך וקח לך משם אשה מבנות לבן אחי
 אמך ואל שדי יברך אתך ויפרך וירבך והיית לקהל עמים ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך לרשתך את ארץ מגריך אשר נתן
 אלהים לאברהם וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם אל לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו וירא עשו כי ברח יצחק את
 יעקב ושלח אתו פדנה ארם לקחת לו משם אשה בברכו אתו ויצו עליו לאמר לא תקח אשה מבנות כנען וישמע יעקב אל אביו ואל אמו
 וילך פדנה ארם וירא עשו כי רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל בן אברהם אחות
 נביות על נשיו לו לאשה

Toldot 5776

Rebecca's pregnancy is painful and turbulent. Feeling the discord in her womb, she cries out "**If so, why am I?**" This is one of the most poignant prayers I know, an existential howl against the world, a question that resonates throughout the generation, as yet unanswered. "**And she went to demand God.**" Rebecca's response to her suffering is to demand meaning. If she is to live, it will not be mere survival, but a life that recognises and responds to holiness, a life that puts the past and present in relation to the future. Jewish response to struggle, to internal and social suffering, has always been a defiant "*bechol zot*" - be that as it may, despite everything, we continue forwards.

Toldot 5777

Rebecca responds to the pains of pregnancy with an urgent prayer: she "**demands God**". The answer she gets is that her womb contains two children, two nations, a painful contradiction - Jacob, timid tent-dweller, and Esau, hunter-gatherer. Easy enough, in a nationalist reading, to look for good guys and the bad guys, pretend that Jacob was better than Esau. But Jacob really only became whole in resolving these contradictions, integrating Esau's personality within his own. With "**the voice of Jacob and hands of Esau**", he learns the earthy beauty of the smell of the fields, of taking action, of truly honouring parents. Jacob is only a rôle-model in his dynamic relationship to the Other: continuously distinguishing himself from, and learning from.

Toldot 5778

When Eliezer's task is completed, when he finds the perfect woman he sought, he exclaims: "**Blessed is God!**", *baruch hashem*. This has become a frequent, spontaneous exclamation of gratitude. What does such a verbalisation do to our consciousness? Blessings, like most religious acts, let the ego surrender illusions of control, let us admit that reality could have been otherwise, and let the thankfulness grow from a place of humility and awe. We are thankful for food, for lovers, for health - by acknowledging them together with *baruch hashem*, we admit that they could also have been absent. So too, when Avimelech makes peace with Isaac, he says "**Now you are *baruch hashem***" - a source and teacher of this consciousness of gratitude.

Toldot 5779

Land is continuous, but we can draw maps and name each side of the borders, if we want. We can split ourselves too, if it's useful. Rav Sheshet would cry "**Rejoice, my soul! For you I struggle! For you I study!**" Isaac also spoke about his soul in the third person. "**Bring food I love, that my soul may bless you.**" Rebecca quotes him with a significant difference, ending "**...that I may bless you before God.**" She sees things as they are, the playfulness of language: 'me', 'my soul' - but she also knows when to utter the most important words of all: 'I', 'you'. We can be playful, wear Jacob's voice and Esau's skin, but there remains a core 'I'.

For this Parashah I have a few historico-esoteric insights into the various relations of the Abrahamic religions to one another on the basis of our Parashah. Enjoy!

Our ancestor, Avraham Avinu, a”h, was chosen to beget a community that would serve the entire human family as a symbolic exemplar, sparking a light of high ethics, profound wisdom and exalted holiness.

ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום, ונברכו בו כל גויי הארץ וגו'.

“Avraham is to become a great and populous nation and all the nations of the world shall be blessed through him. For I have chosen him that he may instruct his children and his household after him to keep the way of the Eternal One, namely, to do what is just and right”, (Bereshit 18:18-19).

However, from our Parashah we learn, that the primary responsibility to be a blessing for the world does not rest on all of Avraham’s descendants. It rather lies first and foremost on the house of Ya’akov, who was his grandfather’s exact likeness, כאמרם ז”ל, and all his Jewish descendants. On Ya’akov’s fraternal twin brother Esav, on the other hand, as well as on their seven paternal uncles headed by Yishmael, this task is enjoined only to a lesser degree.

But! This honorable mission of Yisrael is subject to meeting a condition: If the Jewish people exhibit the highest standard of morality, wisdom etc., they do indeed draw heavenly blessing on their human brothers and sisters and hasten the common weal. But if not, ח”ו, they misappropriate the tool bestowed on them, they clog the metaphysical pipes and obstruct humanity’s elevation. ואי! And what happens if the Jewish people misbehaves in such a way and transgresses Avraham’s positive commandment of “You shall be a blessing”? Should the rest of the world suffer on their account?! In that case, “relief and deliverance will come to them from another source”:

Yitzchak hints at this case of emergency, בדרך הסוד, in his blessing to Esav:

“And you shall serve your brother (Yisrael). But if it should happen, that his descendants depart from the ways of the Torah and you will have to suffer too much, then you shall break their yoke from your neck” (combined Targumim and Mefarshim).

What is this “independence” of Esav - that is Edom - from his brother all about? In order to understand this deeply, we have to consider a halakhic principle: Concerning the laws of family inheritance our tradition teaches us that “if a man dies [and has no descendants]..., the inheritance returns to his father. If his father is not alive anymore, we look to the father’s other offspring, being the brothers of the deceased” (MT, Hilchot Nachalot 1:1-3); which means in our case: When Ya’akov is temporarily (davka - since God’s covenant with him is eternal, ח”ו, וולא כמאי דאמרין בני נצרת, ח”ו) hindered and cannot fulfill his “blessing” obligations, let his closest living relative, meaning his brother Esav, try it!

And sadly, this is what happened in the era of the Second Temple. Our Sages transmitted that in those days the Jewish people was filled with baseless hatred! Consequently it split into various sects and finally it kept the Torah’s Divine ordinances only out of legalism, ר”ל, (Bava Metzia 30b). And thus,

Yisrael did not only fail to illuminate the world, but also actively added to its darkness. Therefore, for the time being, a few shining sparks had to be taken away from the Jewish people and be given to its brother Edom, which is the Roman civilization, as our tradition teaches us. (There exist a few approaches concerning the question, in what way Rome can be identified with Edom. In my opinion, the most important ones are those of the Abarbanel and the Netziv, זצ"ל, (both are based on the Yosippon) and that of our saintly teacher and master, the Vilna Gaon, וצוקללה"ה). In Edom's bosom these sparks could be nurtured and eventually grow into - from a Jewish perspective necessarily - imperfect but partially inspired religion. That religion would later be called Christianity, whose task it was to bring blessings to the nations of the world as well.

But oy va'avoy! Very soon Christianity, too, strayed too far from what could be considered to be "just and right" as seen through the Abrahamic lenses. Not only that it entered a contract with the established Roman imperial system (instead of overthrowing it) but it also compromised the Divine sparks it was entrusted with by distancing itself early from mere monotheism (by rejecting Adoptionism) and afterwards eliminating successively those theological notions that kept relatively close to the original Divine intent (Subordinationism in any form, eventually Arianism).

And thus, Edom failed as well. "And if the deceased (namely, metaphorically, Ya'akov, לא מת, ויעקב אבינו) has no brothers..., the inheritance returns to his father's father. If his father's father is not alive anymore, we look to the father's father's other offspring, being the brothers of the deceased's father" (MT, Hilchot Nachalot, ibid.); which means for us: Since Edom did not handle his inherited Divine mission properly, Yishmael and his brothers had to step in.

How? When the last non-Niceno-Constantinopolitan Germanic kings were assimilating into the dominant church culture in the 6th and 7th centuries CE, Providence had to awaken the spirit of that distant Kedarite prophet from Mecca, namely Muhammad, א"ה. Stemming from the seed of Yishmael our uncle, it was his task to counter Edom's errancy with pure Abrahamic monotheism. And so, Islam arose and brought Hagar's and Keturah's blessing unto humanity (ועי' בזהר הקדוש, נשוא פ"ד, שישמעאל צד, שיצא מן אדום, ואילן אדום צד שמאל. ואיכא דהפכי להו בדרך הרמו, Melech Hanegev). But with Islam also the political "Melech Hanegev", came into the world, that was not much better than Rome. And thus, also Yishmael failed.

And since in the end brother Edom and uncle Yishmael behaved even worse than the afflicted Yisrael, a daily Bat Kol goes forth from Mount Chorev, proclaiming Heavenly regret on the Jewish people's Churban and the infidelity of its relatives, kivyachol, and sais:

"Woe unto humankind etc.; all have turned bad, altogether foul etc. (Tehillim 14:3)!

What do I gain here? - declares the Eternal One - For My people [Yisrael] has been carried off for nothing.

Their mockers [Edom and Yishmael] howl - declares the Eternal One - and constantly, unceasingly, My Name is reviled (Yeshayahu 52:5).

That is why My heart yearns for him [Yisrael]. I will receive him back in love, declares the Eternal One” (Yirmeyahu 31:20).

In our era the Jewish people has the potential to make a major difference again, to be a full light and blessing for the entire world: in ethics, activism, philosophy, science and (the long ignored) theology. Ya’akov’s original chosenness was never forfeited, and in the last 200 years the Jews’ creative spirit was clearly revived.

וכן הלכתא: אירע בו (בכהן הגדול, דהיינו ישראל) פסול, ומינו כהן אחר תחתיו (דהיינו אדום וישמעאל), ראשון חוזר לעבודתו (לאחר הכשרתו המחודשת)

- Megillah 9b.

However, since “we add to holiness and do not subtract from it”, just as Yisrael cannot lose its sanctity and mission, so, too, Edom and Yishmael cannot - after they have been assigned a specific, albeit limited, role in the big task of being a blessing for humanity. Thus, in our time, Ya’akov, Esav and Yishmael are called upon to be a harmonic and cooperative family, not competitors.

But if the Jewish people internally, and the Abrahamic family as a whole, is divided through hatred and sectarianism, vile thoughts and wicked deeds, religious fanaticism and secular ignorance - as we perceive it with our own very eyes - then we are blocking the Divine channels again. ויש לחשוש מהפורענות. ר”ל. So let us hope that soon days will come, in which “Yisrael shall be a third partner with Mitzraim and Ashur, as a blessing on earth” (Yeshayahu 19:25). In those messianic days the Jewish people will let its light shine again, purge the religions of Edom and Yishmael and strive for the most exalted holiness, just as our ancestors Avraham, Yitzchak and Ya’akov did. “And the many nations shall go and say: ‘Come, let us go up to the Mountain of the Eternal One, to the House of the God of Ya’akov, that He may instruct us in His ways” (ibid. 2:3).

Vayetze

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו וישכב במקום ההוא ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אֱלֹהִים עלים וירדים בו והנה יהוה נצב עליו ויאמר אני יהוה אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ אשר אתה שכב עליה לך אתננה ולזרעך והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו בך כל משפחת האדמה ובוזרעך והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך והשכתיך אל האדמה הזאת כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך וייעקב יעקב משנתו ויאמר אכן יש יהוה במקום הזה ואנכי לא ידעתי ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים וישכב יעקב בבקר ויקח את האבן אשר שם מראשתיו וישם אתה מצבה ויצק שמן על ראשה ויקרא את שם המקום ההוא בית אל ואולם לזו שם העיר לראשונה וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבש ושכתי בשלום אל בית אבי והיה לי לאלהים והאבן הזאת אשר שמתני מצבה יהיה בית אלהים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רבצים עליה כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים והאבן גדלה על פי הבאר ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקו את הצאן והשיבו את האבן על פי הבאר למקמה ויאמר להם יעקב אחי מאין אתם ויאמרו מחרן אנחנו ויאמר להם הידעתם את לבן בן נחור ויאמרו ידענו ויאמר להם השלום לו ויאמרו שלום והנה רחל בתו באה עם הצאן ויאמר הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקינו הצאן עודנו מדבר עמם ורחל באה עם הצאן אשר לאביה כי רעה הוא ויהי כאשר ראה יעקב את רחל בת לבן אחי אמו ואת צאן לבן אחי אמו ויגש יעקב ויגל את האבן מעל פי הבאר וישק את צאן לבן אחי אמו וישק יעקב לרחל וישא את קלו ויבך ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא וכי בן רבקה הוא ותרץ ותגד לאביה ויהי כשמע לבן את שמע יעקב בן אחתו וירץ לקראתו ויחבק לו וינשק לו ויביאהו אל ביתו ויספר ללבן את כל הדברים האלה ויאמר לו לבן אך עצמי ובשרי אתה וישב עמו חדש ימים ויאמר לבן ליעקב הכי אחי אתה ועבדתי חנם הגידה לי מה משכרתך וללבן שתי בנות שם הגדלה לאה ושם הקטנה רחל ועיני לאה רכות ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה ויאהב יעקב את רחל ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה ויאמר לבן טוב תתי אתה לך מתתי אתה לאיש אחר שבה עמדי ויעבד יעקב ברחל שבע שנים ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אתה ויאמר יעקב אל לבן הבה את אשתי כי מלאו ימי ואבואה אליה ויאסף לבן את כל אנשי המקום ויעש משתה ויהי בערב ויקח את לאה בתו ויבא אתה אליו ויבא אליה ויתן לבן לה את זלפה שפחתו ללאה בתו שפחה ויהי בבקר והנה הוא לאה ויאמר אל לבן מה זאת עשית לי הלא ברחל עבדתי עמך ולמה רמיתני ויאמר לבן לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה מלא שבע זאת ונתנה לך גם את זאת בעבדה אשר תעבד עמדי עוד שבע שנים ויעש יעקב כן וימלא שבע זאת ויתן לו את רחל בתו לו לאשה ויתן לבן לרחל בתו את בלהה שפחתו לה לשפחה ויבא גם אל רחל ויאהב גם את רחל מלאה ויעבד עמו עוד שבע שנים אחרות וירא יהוה כי שנואה לאה ויפתח את רחמה ורחל עקרה ותהר לאה ותלד בן ותקרא שמו ראובן כי אמרה כי ראה יהוה בעיני כי עתה יאהבני אישי ותהר עוד ותלד בן ותאמר כי שמע יהוה כי שנואה אנכי ויתן לי גם את זה ותקרא שמו שמעון ותהר עוד ותלד בן ותאמר עתה הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים על כן קרא שמו לוי ותהר עוד ותלד בן ותאמר הפעם אודה את יהוה על כן קראה שמו יהודה ותעמד מלדת ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחתה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלהים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן ותאמר הנה אמת בלהה בא אליה ותלד על ברכי ואבנה גם אנכי ממנה ותתן לו את בלהה שפחתה לאשה ויבא אליה יעקב ותהר בלהה ותלד ליעקב בן ותאמר רחל דגני אלהים וגם שמע בקלי ויתן לי בן על כן קראה שמו דן ותהר עוד ותלד בלהה שפחת רחל בן שני ליעקב ותאמר רחל נפתולי אלהים נפתלתי עם אחתי גם יכלתי ותקרא שמו נפתלי ותרא לאה כי עמדה מלדת ותקח את זלפה שפחתה ותתן אותה ליעקב לאשה ותלד זלפה שפחת לאה ליעקב בן ותאמר לאה בגד ותקרא את שמו גד ותלד זלפה שפחת לאה בן שני ליעקב ותאמר לאה באשרי כי אשרוני בנות ותקרא את שמו אשר וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה ויבא אתם אל לאה אמו ותאמר רחל אל לאה תני נא לי מדודאי בנך ותאמר לה המעט קחתך את אישי ולקחת גם את דודאי בני ותאמר רחל לכן ישכב עמך הלילה תחת דודאי בנך ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא כי שכר שכרתיך בדודאי בני וישכב עמה בלילה הוא וישמע אלהים אל לאה ותהר ותלד ליעקב בן חמישי ותאמר לאה נתן אלהים שכרי אשר נתתי שפחתי לאישי ותקרא שמו יששכר ותהר עוד לאה ותלד בן ששי ליעקב ותאמר לאה זבדני אלהים אתי זבד טוב הפעם יובלני אישי כי ילדתי לו ששה בנים ותקרא את שמו זבלון ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה ויזכר אלהים את רחל וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה ותהר ותלד בן ותאמר אסף אלהים את חרפתי ותקרא את שמו יוסף לאמר יסף יהוה לי בן אחר ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף ויאמר יעקב אל לבן שלחני ואלכה אל מקומי ולארצי תנה את נשי ואת ילדי אשר עבדתי אתך בהן ואלכה כי אתה ידעת את עבדתי אשר עבדתיך ויאמר אליו לבן אם נא מצאתי חן בעיניך נחשתי ויברכני יהוה בגלליך ויאמר נקבה שכרך עלי ואתנה ויאמר אליו אתה ידעת את אשר עבדתיך ואת אשר היה מקנך אתי כי מעט אשר היה לך לפני ויפרץ לרב ויברך יהוה אתך לרגלי ועתה מתי אעשה גם

אנכי לביתי ויאמר מה אתן לך ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה אם תעשה לי הדבר הזה אשובה ארעה צאנך אשמר אעבר בכל צאנך היום הסר משם כל שה נקד וטלוא וכל שה חום בכשבים וטלוא ונקד בעזים והיה שכרי וענתה בי צדקתי ביום מחר כי תבוא על שכרי לפניך כל אשר איננו נקד וטלוא בעזים וחום בכשבים גנוב הוא אתי ויאמר לבן הן לו יהי כדברך ויסר ביום ההוא את התישים העקדים והטלאים ואת כל העזים הנקדות והטלאות כל אשר לבן בו וכל חום בכשבים ויתן ביד בניו וישם דרך שלשת ימים בינו ובין יעקב ויעקב רעה את צאן לבן הנותרת ויקח לו יעקב מקל לבנה לח ולוו וערמון ויפצל בהן פצלות לבנות מחשף הלבן אשר על המקלות ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים בשקתות המים אשר תבאן הצאן לשתות לנכח הצאן ויחמנה בבאן לשתות ויחמו הצאן אל המקלות ותלדן הצאן עקדים נקדים וטלאים והכשבים הפריד יעקב ויתן פני הצאן אל עקד וכל חום בצאן לבן וישת לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן לבן והיה בכל יחם הצאן המקשרות ושם יעקב את המקלות לעיני הצאן ברהטים ליחמנה במקלות ובהעטיפ הצאן לא ישים והיה העטפים ללבן והקשרים ליעקב ויפרץ האיש מאד מאד והיה לו צאן רבות ושפחות ועבדים וגמלים וחמרים וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה וירא יעקב את פני לבן והנה איננו עמו כתמול שלשום ויאמר יהוה אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל צאנו ויאמר להן ראה אנכי את פני אביכן כי איננו אלי כתמול שלשם ואלהי אבי היה עמדי ואתנה ידעתן כי בכל כחי עבדתי את אביכן ואביכן התל בי והחלף את משכרתי עשרת מנים ולא נתנו אלהים להרע עמדי אם כה יאמר נקדים יהיה שכרך וילדו כל הצאן נקדים ואם כה יאמר עקדים יהיה שכרך וילדו כל הצאן עקדים ויצל אלהים את מקנה אביכם ויתן לי והיה בעת יחם הצאן ואשא עיני וארא בחלום והנה העתדים העלים על הצאן עקדים נקדים וברדים ויאמר אלי מלאך האלהים בחלום יעקב ואמר הנני ויאמר שא נא עיניך וראה כל העתדים העלים על הצאן עקדים נקדים וברדים כי ראיתי את כל אשר לבן עשה לך אנכי האל בית אל אשר משחת שם מצבה אשר נדרת לי שם נדר עתה קום צא מן הארץ הזאת ושוב אל ארץ מולדתך ותען רחל ולאה ותאמרנה לו העוד לנו חלק ונחלה בבית אבינו הלאו נכריות נחשבנו לו כי מכרנו ויאכל גם אכול את כספנו כי כל העשר אשר הציל אלהים מאבינו לנו הוא ולבנינו ועתה כל אשר אמר אלהים אליך עשה ויקם יעקב וישא את בניו ואת נשיו על הגמלים וינהג את כל מקנהו ואת כל רכשו אשר רכש מקנה קנינו אשר רכש בפדן ארם לבוא אל יצחק אביו ארצה כנען ולבן הלך לגזו את צאנו ותגנב רחל את התרפים אשר לאביה ויגנב יעקב את לב לבן הארמי על בלי הגיד לו כי ברח הוא ויברח הוא וכל אשר לו ויקם ויעבר את הנהר וישם את פניו הר הגלעד ויגד ללבן ביום השלישי כי ברח יעקב ויקח את אחיו עמו וירדף אחריו דרך שבעת ימים וידבק אתו בהר הגלעד ויבא אלהים אל לבן הארמי בחלום הלילה ויאמר לו השמר לך פן תדבר עם יעקב משוב עד רע וישג לבן את יעקב ויעקב תקע את אהלו בהר ולבן תקע את אחיו בהר הגלעד ויאמר לבן ליעקב מה עשית ותגנב את לכבי ותנהג את בנתי כשביות חרב למה נחבאת לברח ותגנב אתי ולא הגדת לי ואשלחך בשמחה ובשרים בתך ובכנור ולא נטשתני לנשק לבני ולבנתי עתה הסכלת עשו יש לאל ידי לעשות עמכם רע ואלהי אביכם אמש אמר אלי לאמר השמר לך מדבר עם יעקב משוב עד רע ועתה הלך להלכת כי נכספי נכספתה לבית אביך למה גנבת את אלהי ויען יעקב ויאמר ללבן כי יראתי כי אמרתי פן תגול את בנותיך מעמי עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה נגד אחיו הכר לך מה עמדי וקח לך ולא ידע יעקב כי רחל גנבתם ויבא לבן באהל יעקב ובאהל לאה ובאהל שתי האמהות ולא מצא ויצא מאהל לאה ויבא באהל רחל ורחל לקחה את התרפים ותשמן בכר הגמל ותשב עליהם וימשש לבן את כל האהל ולא מצא ותאמר אל אביה אל יחר בעיני אדני כי לוא אוכל לקום מפניך כי דרך נשים לי ויחפש ולא מצא את התרפים ויחר ליעקב וירב בלבן ויען יעקב ויאמר ללבן מה פשעי מה חטאתי כי דלקת אחרי כי מששת את כל כלי מה מצאת מכל כלי ביתך שים כה נגד אחי ואחייך ויזכירו בין שנינו זה עשרים שנה אנכי עמך רחליך ועזיך לא שכלו ואילי צאנך לא אכלתי טרפה לא הבאתי אליך אנכי אחטנה מידי תבקשנה גנבתי יום וגנבתי לילה הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה ותדד שנותי מעיני זה לי עשרים שנה בביתך עבדתך ארבע עשרה שנה בשתי בנותיך ושש שנים בצאנך ותחלף את משכרתי עשרת מנים לולי אלהי אבי אברהם ופחד יצחק היה לי כי עתה ריקם שלחתי את עניי ואת יגיע כפי ראה אלהים ויוכח אמש ויען לבן ויאמר אל יעקב הבנות בנתי והבנים בני והצאן צאני וכל אשר אתה ראה לי הוא ולבנתי מה אעשה לאלה היום או לבניהן אשר ילדו ועתה לכה נכרתה ברית אני ואתה והיה לעד ביני ובינך ויקח יעקב אבן וירימה מצבה ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים ויקחו אבנים ויעשו גל ויאכלו שם על הגל ויקרא לו לבן יגר שהדותא ויעקב קרא לו גלעד ויאמר לבן הגל הזה עד ביני ובינך היום על כן קרא שמו גלעד והמצפה אשר אמר יצף יהוה ביני ובינך כי נסתה איש מרעהו אם תענה את בנתי ואם תקח נשים על בנתי אין איש עמנו ראה אלהים עד ביני ובינך ויאמר לבן ליעקב הנה הגל הזה והנה המצבה אשר יריתי ביני ובינך עד הגל הזה ועדה המצבה אם אני לא אעבר אליך את הגל הזה ואם אתה לא תעבר אלי את הגל הזה ואת המצבה הזאת לרעה אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו אלהי אביהם וישבע יעקב בפחד אביו יצחק ויזבח יעקב זבח בהר ויקרא לאחיו לאכל לחם ויאכלו לחם וילינו בהר וישכם לבן בבקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם וילך וישב לבן למקמו ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה ויקרא שם המקום ההוא מחנים

Vayetze 5776

Jacob wakes up from a dream-encounter with God, and is shaken. **“God is truly in this place, and I did not know!”** A relationship with a transcendent God tends to sanctify actions, words, intentions and times rather than places; later Judaism expresses such a relationship in “places” such as prayer, Shabbat and commandments. Medieval commentator Ibn Ezra responds to this verse **“I dare not explain it, though it contains a wonderful secret.”** Maybe the secret is this: places can also be holy, but not intrinsically so: relationship sanctifies place. (All lovers know this.) Jacob’s astonishment is not that he discovered a new holy place, but that the encounter has created a sense of holiness that he had never before noticed.

Vayetze 5777

Time ticks differently for Jacob. A short dream of angels and ladders gives him strength and purpose for his entire life. He lives out his entire life in such dream-time. The sun rises, time passes, as it always does, but Jacob sets it within a meaningful personal narrative: **“the sun rose for him.”** Fourteen years of work pass by **“like single days, because of his love for Rachel.”** Time doesn’t have to happen to us, we can be active too. A standard reward in the Torah is to merit **“long days”**. Rather than growing old (this is forbidden!), long days mean full days, sacred days, days of purpose, days whose rhythm is measured not by a clock, but by love.

Vayetze 5778

“Leah’s eyes were weak; Rachel was tremendously beautiful.” Jacob falls in love with Rachel, obviously, Rachel-the-obvious. But to become an inspirational leader, to become a myth, he can’t remain superficial. So, to his surprise, **“morning came - and she was Leah!”** Suddenly, nothing is obvious: Leah-the-mysterious, the hidden, the secret. Jacob has to struggle to integrate these two modes of seeing the world. The revealed is important, it’s the arena in which we play out our lives. Yet the mysterious is even more so. The material world (livelihood, aesthetics, policies, language) should not be rejected, but needs to tap into the power of the hidden, of concepts that can hardly be named (~~purpose, passion, belief, truth~~). Falling-in-love has to become love.

“כך הקב"ה אמר להם לישראל בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין”

The best drug out there is the study of our Torah. “My children, I created the evil inclination [in everyone’s heart], but I also created the Torah as its remedy. Therefore, engage in the Torah!”, says the Holy One, blessed be He (Kiddushin 30b).

Until recently - around 200 years ago - the pervasive notion of a good Jewish life consisted of dedicating a vast amount of daily hours to the study of the sacred sources of Judaism. Nowadays, unfortunately, בעוה"ר, we are very far from that ideal. The Jewish people is deeply fractured. Although in the Charedi world probably more Torah is studied by the biggest number than at any other given time in history, this Torah is lacking in humanities and sciences. In the liberal and secular Jewish world, on the other hand, the spiritual value of intense Torah study is not always recognized. A big dilemma!

Let us go back in time in order to understand that dichotomy: Until modernity it was immense social pressure that helped the Jewish communities to “stay on track”, if Torah study for its own sake was not stimulating enough. As the Gemara remarks anecdotally (Sanhedrin 94a-b):

“King Hizkiah (8th century BCE) inserted a sword at the entrance of the Beit Midrash and said: ‘Anyone who does not engage in Torah study shall be stabbed with this sword.’ As a result of this policy, the entire Jewish people from Dan until Be’er Sheva did not contain a single unlearned person, when investigated.”

Now, modernity has endowed us with the precious insight that Hizkiah’s symbolic sword of suffocating social pressure, a”h, should not hang any longer over the heads of Jewry. Indeed, ethical progress teaches, that the continuation of those forms of social pressure in the Charedi world is problematic. On the other hand, the complete absence of social pressure in the liberal Jewish world has led to an increase of ignorance, to secularisation and addiction to the consumerism of the West. So, it seems, we do need social pressure after all!?

This dilemma anguished already our father Ya’akov, a”h. ומעשה אבות סימן לבנים:

Haunted by Esav’s murderous fantasies, Ya’akov Avinu had to leave behind his parental house in Be’er Sheva, and with it also the social pressure of that pious proto-Torah community he grew up in. Ready to set off, Ya’akov knew that soon he would find himself in a cold world of K’na’anites and Proto-Arameans (ללא גזענות) that did not study Torah at all. So what was going to happen? Would the isolated Ya’akov assimilate into these societies and extinguish the holy light he was carrying with him? ה"ו.

No! Our Sages narrate that Ya’akov made ample provisions. Instead of traveling directly to Charran, he voluntarily decided to study first for 14 years in the world’s best and only Yeshivah - that of Shem and Ever, za”l. Only after having grounded himself firmly in a community of Torah studying peers, he felt ready to become exposed to a world empty of Torah - and to illuminate it.

Without that communal experience he might not have been able to endure Lavan's later intrigues in exile. But Ya'akov "stole time" from himself, engaged in intense collaborative study in advance and voluntarily took peer pressure upon himself. Loaded with these precious goods, he was able to go to Charran and "enter in peace and leave in peace."

In order to grow in Torah in our time, we have to take Ya'akov as our symbolic exemplar - and with him all the fraternal Chavruta students of all generations. In a society of virtually no social pressure to study Torah, in an era of nearly unlimited temptations of consumption and Bitul Toyreh, we have to create an open but devoted community - voluntarily.

Everyone should be looking out for other seekers of the Torah, build study groups, enroll in schools, yeshivot or courses, each according to his or her level. If we motivate ourselves to grow through joint study, then we might merit to see the entire Jewish people unite again around the study of the Torah's Divine wisdom. מה המים יורדין טיפין ונעשו נחלים, כך דברי תורה וכוליה.

Vayishlach

וישאל יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום ויצו אתם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב לבן גרתי ואחר עד עתה ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה ואשלחה להגיד לאדני למצא חן בעיניך וישבו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו וגם הלך לקראתך וארבע מאות איש עמו ויירא יעקב מאד ויצר לו ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים לשני מחנות ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכחו והיה המחנה הנשאר לפליטה ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק יהוה האמר אלי שוב לארצך ולמולדתך וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ קִטְנִי מִכָּל הַחֲסִידִים וּמִכָּל הָאָמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עֲבֹדְךָ כִּי בִמְקָלִי עֲבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הֵייתִי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֹשֵׂו כִּי יֵרָא אֲנֹכִי אֹתוֹ פֶּן יָבֹוא וְהִכְנִי אִם עַל בָּנִים וְאַתָּה אִמְרַת הַיֵּטִב אֵיטִיב עִמָּךְ וּשְׁמַתִּי אֶת זֶרַעְךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסְפָּר מֵרֵב וַיֵּלֶן שֵׁם בְּלִילָה הֵהוּא וַיִּקָּח מִן הַבָּא בִידוֹ מִנְחָה לַעֲשׂו אַחִיו עֲזִים מֵאֲתִים תִּשְׂיִשִׁים עֲשָׂרִים רַחֲלִים מֵאֲתִים וְאִילִים עֲשָׂרִים גְּמָלִים מִיִּנְיָקוֹת וּבִנְיָהִם שְׁלֹשִׁים פְּרוֹת אַרְבָּעִים וּפְרִים עֲשָׂרָה אֶתְנֵת עֲשָׂרִים וְעִירִם עֲשָׂרָה וַיֹּתֵן בִּיד עֲבָדָיו עֹדֵר עֹדֵר לַבָּדוֹ וַיֹּאמֶר אֶל עֲבָדָיו עֲבְרוּ לִפְנֵי וְרוּחַ תְּשִׁימוּ בֵּין עֹדֵר וּבֵין עֹדֵר וַיֵּצֵא אֶת הָרֶאשׁוֹן לֵאמֹר כִּי יִפְגַּשְׁךָ עֹשֵׂו אַחִי וּשְׂאֵלְךָ לֵאמֹר לְמִי אַתָּה וְאָנֹה תֵלֶךְ וְלִמִּי אֵלֶּה לִפְנֵיךָ וְאִמְרַת לַעֲבֹדְךָ לִיעֲקֹב מִנְחָה הוּא שְׁלוּחָה לֵאדְנִי לַעֲשׂו וְהִנֵּה גַם הוּא אַחֲרֵינוּ וַיֵּצֵא גַם אֶת הַשְּׁנִי גַם אֶת הַשְּׁלִישִׁי גַם אֶת כָּל הַהֹלְכִים אַחֲרֵי הָעֹדְרִים לֵאמֹר כִּדְבַר הַזֶּה תִּדְבְּרוּן אֶל עֹשֵׂו בְּמִצְאָם אֹתוֹ וְאִמְרַתָּם גַּם הִנֵּה עֲבֹדְךָ יֵעֲקֹב אַחֲרֵינוּ כִּי אָמַר אֲכַפְרָה פָּנָיו בְּמִנְחָה הַהִלֶכֶת לִפְנֵי וְאַחֲרֵי כֵן אֶרְאֶה פָּנָיו אוֹלִי יֵשָׁא פָּנָיו וְתַעֲבֹר הַמִּנְחָה עַל פָּנָיו וְהוּא לֵן בְּלִילָה הֵהוּא בַּמַּחֲנֶה וַיָּקָם בְּלִילָה הוּא וַיִּקָּח אֶת שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת שְׁתֵּי שַׁפְחָתָיו וְאֶת אֶחָד עֶשֶׂר יְלָדָיו וַיַּעֲבֹר אֶת מַעֲבַר יַבֵּק וַיִּקָּחֵם וַיַּעֲבֵרֵם אֶת הַנַּחֲל וַיַּעֲבֹר אֶת אֲשֶׁר לֹו וַיּוֹתֵר יַעֲקֹב לַבָּדוֹ וַיֹּאבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר וַיֹּרֵא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיַּעַז בְּכַף יָרְכוֹ וַתַּקַּע כָּף יָרֶךְ יַעֲקֹב בַּהֲאֲבָקוֹ עִמּוֹ וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי כִּי עֲלֶה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלַּחְךָ כִּי אִם בְּרַכְתִּנִּי וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה שָּׁמַךְ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֹאמֶר עוֹד שָׁמַךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שְׂרִית עִם אֱלֹהִים וְעַם אַנְשִׁים וְתוֹכֹל וַיִּשְׂאֵל יַעֲקֹב וַיִּבְרַךְ אֹתוֹ שֵׁם וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנִיָּאל כִּי רָאִיתִי אֱלֹהִים פָּנִים אֶל פָּנִים וְתִנְצַל נַפְשִׁי וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כְּאִשֶּׁר עֲבַר אֶת פְּנוּאֵל וְהוּא צֹלַע עַל יָרְכוֹ עַל כֵּן לֹא יֵאָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנֶּשֶׁה אֲשֶׁר עַל כָּף הִירֶךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נִגַּע בְּכַף יָרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנֶּשֶׁה וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב עֵינָיו וַיֹּרֵא וְהִנֵּה עֹשֵׂו בֹא וְעִמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיַּחֵץ אֶת הַיִּלְדִּים עַל לֵאָה וְעַל רַחֵל וְעַל שְׁתֵּי הַשַּׁפְחוֹת וַיִּשֶׂם אֶת הַשַּׁפְחוֹת וַיִּלְדִּיהֶן רֵאשֶׁנָּה וְאֶת לֵאָה וַיִּלְדִּיהָ אַחֲרָנִים וְאֶת רַחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרָנִים וְהוּא עֲבַר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה שִׁבְעַת פַּעֲמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אַחֲרֵי וַיִּרֶץ עֹשֵׂו לִקְרֹאתוֹ וַיַּחֲבֹקוּהָ וַיִּפֹּל עַל צוּאָרוֹ וַיִּשְׁקָהּ וַיִּבְכּוּ וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיֹּרֵא אֶת הַנְּשִׁים וְאֶת הַיִּלְדִּים וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לֶךְ וַיֹּאמֶר הַיִּלְדִּים אֲשֶׁר חָנָן אֱלֹהִים אֶת עֲבֹדְךָ וְתִגְשֶׁן הַשַּׁפְחוֹת הִנֵּה וַיִּלְדִּיהֶן וְתִשְׁתַּחֲוֶינן וְתִגְשֶׁן גַּם לֵאָה וַיִּלְדִּיהָ וַיִּשְׁתַּחוּ וְאַחֲרָיָה נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרַחֵל וַיִּשְׁתַּחוּ וַיֹּאמֶר מִי לָךְ כָּל הַמַּחֲנֶה הַזֶּה אֲשֶׁר פָּגַשְׁתִּי וַיֹּאמֶר לְמִצְאָ חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי וַיֹּאמֶר עֹשֵׂו יֵשׁ לִי רֵב אָחִי יְהִי לָךְ אֲשֶׁר לָךְ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֵל נָא אִם נִצְמָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וּלְקַחַת מִנְחָתִי מִיָּדִי כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָּנֶיךָ כִּרְאֵת פָּנֵי אֱלֹהִים וְתִרְצֵנִי קָח נָא אֶת בְּרַכְתִּי אֲשֶׁר הִבַּאת לָךְ כִּי חֲנִנִי אֱלֹהִים וְכִי יֵשׁ לִי כָל וַיִּפְצֹר בּוֹ וַיִּקָּח וַיֹּאמֶר נִסְעָה וְנִלְכָּה וְאִלְכָּה לִנְגֹדֵךְ וַיֹּאמֶר א

זכר כל יצאי שער עירו ויהי ביום השלישי בהיותם כאבים ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו ויבאו על העיר בטח ויהרגו כל זכר ואת חמור ואת שכם בנו הרגו לפי חרב ויקחו את דינה מבית שכם ויצאו בני יעקב באו על החללים ויבזו העיר אשר טמאו אחותם את צאנם ואת בקרם ואת חמריהם ואת אשר בעיר ואת אשר בשדה לקחו ואת כל חילם ואת כל טפם ואת נשיהם שבו ויבזו ואת כל אשר בבית ויאמר יעקב אל שמעון ואל לוי עכרתם אתי להבאישני בישב הארץ בכנעני ובפרזי ואני מתי מספר ונאספו עלי והכוני ונשמדתי אני וביתי ויאמרו הכוונה יעשה את אחותנו ויאמר אלהים אל יעקב קום עלה בית אל ושב שם ועשה שם מזבח לאל הנראה אליך בברחך מפני עשו אחיך ויאמר יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו הסרו את אלהי הנכר אשר בתככם והטהרו והחליפו שמלתיכם ונקומה ונעלה בית אל ואעשה שם מזבח לאל הענה אתי ביום צרתי ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי ויתנו אל יעקב את כל אלהי הנכר אשר בידם ואת הנזמים אשר באזניהם ויטמן אתם יעקב תחת האלה אשר עם שכם ויסעו ויהי תחת אלהים על הערים אשר סביבותיהם ולא רדפו אחרי בני יעקב ויבא יעקב לווה אשר בארץ כנען הוא בית אל הוא וכל העם אשר עמו ויבן שם מזבח ויקרא למקום אל בית אל כי שם נגלו אליו האלהים בברחו מפני אחיו ותמת דברה מינקת רבקה ותקבר מתחת לבית אל תחת האלון ויקרא שמו אלון בכות וירא אלהים אל יעקב עוד בבאו מפדן ארם ויברך אתו ויאמר לו אלהים שמך יעקב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל ויאמר לו אלהים אני אל שדי פרה ורבה גוי וקהל גוים יהיה ממך ומלכים מחלצריך יצאו ואת הארץ אשר נתתי לאברהם וליצחק לך אתננה ולזרעך אחריך אתן את הארץ ויעל מעליו אלהים במקום אשר דבר אתו ויצב יעקב מצבה במקום אשר דבר אתו מצבת אבן ויסך עליה נסך ויצק עליה שמן ויקרא יעקב את שם המקום אשר דבר אתו שם אלהים בית אל ויסעו מבית אל ויהי עוד כברת הארץ לבוא אפרתה ותלד רחל ותקש בלדתה ויהי בהקשתה בלדתה ותאמר לה המילדת אל תיראי כי גם זה לך בן ויהי בצאת נפשה כי מתה ותקרא שמו בן אוני ואביו קרא לו בנימין ותמת רחל ותקבר בדרך אפרתה הוא בית לחם ויצב יעקב מצבה על קברתה הוא מצבת קברת רחל עד היום ויסע ישראל ויט אהלה מהלאה למגדל עדר ויהי בשכן ישראל בארץ ההוא וילך ראובן וישכב את בלהה פילגש אביו וישמע ישראל ויהיו בני יעקב שנים עשר בני לאה בכור יעקב ראובן ושמעון ולוי ויהודה ויששכר וזבולון בני רחל יוסף ובנימין ובני בלהה שפחת רחל דן ונפתלי ובני זלפה שפחת לאה גד ואשר אלה בני יעקב אשר ילד לו בפדן ארם ויבא יעקב אל יצחק אביו ממרא קרית הארבע הוא חברון אשר גר שם אברהם ויצחק ויהיו ימי יצחק מאת שנה ושמונים שנה ויגוע יצחק וימת ויאסף אל עמיו זקן ושבע ימים ויקברו אתו עשו ויעקב בניו ואלה תלדות עשו הוא אדום עשו לקח את נשיו מבנות כנען את עדה בת אילון החתי ואת אהליבמה בת ענה בת צבעון החוי ואת בשמת בת ישמעאל אחות נביות ותלד עדה לעשו את אליפו ובשמת ילדה את רעואל ואהליבמה ילדה את יעיש ואת יעלם ואת קרח אלה בני עשו אשר ילדו לו בארץ כנען ויקח עשו את נשיו ואת בניו ואת בנותיו ואת כל נפשות ביתו ואת מקנהו ואת כל בהמתו ואת כל קנינו אשר רכש בארץ כנען וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו כי היה רכושם רב משבת יחדו ולא יכלה ארץ מגוריהם לשאת אתם מפני מקניהם וישב עשו בהר שעיר עשו הוא אדום ואלה תלדות עשו אבי אדום בהר שעיר אלה שמות בני עשו אליפו בן עדה אשת עשו רעואל בן אליפו ויהיו בני אליפו תימן אומר צפו וגעתם וקנו ותמנע היתה פילגש לאליו בן עשו ותלד לאליו את עמלק אלה בני עדה אשת עשו ואלה בני רעואל נחת וזרח שמה ומזה אלה היו בני בשמת אשת עשו ואלה היו בני אהליבמה בת ענה בת צבעון אשת עשו ותלד לעשו את יעיש ואת יעלם ואת קרח אלה אלופי בני עשו בני אליפו בכור עשו אלוף תימן אלוף אומר אלוף צפו אלוף קנו אלוף קרח אלוף געתם אלוף עמלק אלה אלופי אליפו בארץ אדום אלה בני עדה ואלה בני רעואל בן עשו אלוף נחת אלוף זרח אלוף שמה אלוף מזה אלה אלופי רעואל בארץ אדום אלה בני בשמת אשת עשו ואלה בני אהליבמה אשת עשו אלוף יעיש אלוף קרח אלה אלופי אהליבמה בת ענה אשת עשו אלה בני עשו ואלה אלופיהם הוא אדום אלה בני שעיר החרי ישיב הארץ לוטן ושובל וצבעון וענה ודשון ואצר ודישן אלה אלופי החרי בני שעיר בארץ אדום ויהיו בני לוטן חרי והימם ואחות לוטן תמנע ואלה בני שובל עלון ומנחת ועיבל שפו ואונם ואלה בני צבעון ואיה וענה הוא ענה אשר מצא את הימם במדבר ברעתו את החמרים לצבעון אביו ואלה בני ענה דשן ואהליבמה בת ענה ואלה בני דישן חמדן ואשבן ויתרן וזרחן ואלה בני אצר בלהן וזעון ועקן אלה בני דישן עוז וארן אלה אלופי החרי אלוף לוטן אלוף שובל אלוף צבעון אלוף ענה אלוף דשן אלוף אצר אלוף דישן אלה אלופי החרי לאלפיהם בארץ שעיר ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך לבני ישראל וימלך באדום בלע בן בעור ושם עירו דנהבה וימת בלע וימלך תחתיו יובב בן זרח מבצרה וימת יובב וימלך תחתיו חשם מארץ התימני וימת חשם וימלך תחתיו הדד בן בדד המכה את מדין בשדה מואב ושם עירו עוית וימת הדד וימלך תחתיו שמלה ממשרקה וימת שמלה וימלך תחתיו שאול מרחבות הנהר וימת שאול וימלך תחתיו בעל חנן בן עכבור וימת בעל חנן בן עכבור וימלך תחתיו הדר ושם עירו פעו ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב ואלה שמות אלופי עשו למשפחתם למקמתם בשמתם אלוף תמנע אלוף עלוה אלוף יתת אלוף אהליבמה אלוף אלה אלוף פיגן אלוף קנו אלוף תימן אלוף מבצר אלוף מגדיאל אלוף עירם אלה אלופי אדום למשבתם בארץ אחותם הוא עשו אבי אדום

Vayishlach 5776

Jacob contains complex contradictions. Earlier, this was expressed through fragmentation and polarity: he dwells in tents, while his twin brother Esau hunts in the fields; his voice and clothing don't match; he works for one wife and then for another; he splits his family into two camps. Now, suddenly, he stands alone and for one long night wrestles with an angel, with God, with himself. After the struggle, something in Jacob changes: along with receiving a new name, Israel ("Godwrestler"), he manages to integrate the warring fragments of his soul. Only when he makes peace within himself can he then make peace [*shalom*] with his brother, reunite with his family and rebuild his former life - **"and Jacob walked complete [*shalem*]"**.

Vayishlach 5777

Jacob's trepidation before meeting Esau is understandable. His double preparations for war and for peace, and his ecstatic prayer, are ways of grappling with uncertainty. Finally, Esau runs over, **"hugged him, fell on his neck, and kissed him."** The tension is relieved, almost. This 'almost' is expressed in the dots traditionally written over the word "kissed". One explanation of the dots is that they imply doubt: he didn't genuinely kiss him. Another explanation: although we imagine Esau hating Jacob, nonetheless, the kisses were genuine. Perhaps both are right - we have to learn not to fully trust the plain meaning of the text, yet also not fully trust our instinctive assumptions either. How much of our world is dotted like this!

Vayishlach 5779

We are accompanied through life by two modes-of-being. (Let's call them angels.) One is the id, the 'evil inclination', that gives the power to desire change, to create, to take risks, to make mistakes. The second is the 'good urge', spiritual consciousness, that allows us to delight in Being, to see good and godliness in the world-as-it-is. Only when these two work together are we safe! Jacob is terrified of meeting his brother Esau, but **"sends angels ahead of him."** He is prepared to greet Esau with his entire self, harnessing and recognising his doubts, fears, love, trust, memory; bringing this entirety of self to the encounter, and sharing it, **"Jacob came complete"**. May we merit such vulnerable honesty too!

“It was a pleasant, sun-kissed morning in the mountains of Canaan when Dinah, the daughter of Le’ah, went out to play with her friends - before the eyes of Shechem, the son of Chamor, fell on her...”

Famously, ‘one sin brings about another’ and a few days after Shechem had raped Dinah, her brothers Shim’on and Levi arose and slayed all the male inhabitants of Shechem’s city. A violent and immature reaction? Most certainly. Nevertheless, there are voices in our tradition that try to judge the brothers favorably. And as always, we can learn from those, too. כי כולם ניתנו מרועה אחד.

The Rambam, za”l, holds that the inhabitants of Shechem’s city were worthy of death, since they decided not to prosecute Shechem’s crime. And given the wild ethical standards of ancient times, the proper legal response to that moral lapse was execution.

But let us consult the perspective of the townspeople, too: If this week I was a good Canaanite sandal maker, then how can I be put to death next week, only because the tyrannic ruler of my city raped some “foreign Jewish beduin girl” in the meantime? Would this not be unfair? No!, says the Rambam. As much later Western political philosophy will teach us, there is something called “tacit consent”, meaning: As long as you do not revolt against the policies of your community or secede from it, you are at least partially responsible for its conduct and held liable as part of the collective.

However, that verdict against the inhabitants of Shechem’s city (because of partial responsibility) seems nevertheless way too harsh. After all, the Holy Spirit that rested on our father Ya’akov would later reveal that God, b”h, disdained Shim’on’s and Levi’s brutality very much (Bereshit 49:6-7): “For in their anger they slew men, and in their self-will they houghed oxen. Cursed be their anger, for it was fierce, and their wrath, for it was cruel.” That is to say, that unlike the Rambam’s assessment, the brothers did not fulfill a legitimate legal duty when they killed every man in Shechem’s city. Actually, they sinned themselves.

Now, tradition has it that all insights into the Holy Torah are like panes of a diamant: all of them reflect the Divine light and complete one another. Consequently we should ask, how we can integrate a spark of the Rambam’s precious insight into the existence of the townspeople’s collective guilt into our understanding of the wider course of events. One possibility is, that the inhabitants of the city were indeed partially liable for something. However, Shimon’s and Levi’s assessment of their collective guilt was too wide, too excessive.

How so? When that poor Canaanite sandal maker saw Shechem’s malefaction, he was - unlike Shimon’s and Levi’s position as interpreted by the Rambam - not obligated to provoke a revolution or to emigrate. Given his upbringing, environment, his emotional, social and economical abilities and moral standard, that was just not possible for him. Yet, that does not mean that he was allowed to ignore the issue altogether, as he and all his neighbors fatally did. Given their basic moral intuitions, they should at least have acknowledged Shechem’s misconduct and consequently distanced themselves

from it in some manner. Unfortunately, they preferred to deceive themselves in order to continue to live their quiet lives.

In summary: The townspeople were not collectively guilty for the sins of Shechem. No human judicial system, not Shim'on and Levi, were legally allowed to judge or punish them for anything. Shechem raped Dinah, not they. But the townspeople's grave moral failure to stand in for decency, justice and peace after the incident, turned Heaven itself against them. And when the Eternal One removes His graciously shining face, the powers of chaos fill the void - in this case embodied by two sinfully armed teenagers, r"l.

Let us all learn from this to be more mindful and aware of the moral failures of our society, to bestir ourselves to love our fellow human beings through mercy and compassion - but sometimes also through the staff of admonition. והבן היטב.

Vayeshev

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען אלה תלדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רעה את אחיו בצאן והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו כתנת פסים ויראו אחיו כי אתו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אתו ולא יכלו דברו לשלם ויחלם יוסף חלום ויגד לאחיו ויוספו עוד שנא אתו ויאמר אליהם שמעו נא החלום הזה אשר חלמתי והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגם נצבה והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחוין לאלמתי ויאמרו לו אחיו המלך תמלך עלינו אם משול תמשל בנו ויוספו עוד שנא אתו על חלמתי ועל דבריו ויחלם עוד חלום אחר ויספר אתו לאחיו ויאמר הנה חלמתי חלום עוד והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי ויספר אל אביו ואל אחיו ויגער בו אביו ויאמר לו מה החלום הזה אשר חלמתי הבוא נבוא אני ואמך ואחיך להשתחות לך ארצה ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם בשכם ויאמר ישראל אל יוסף הלוא אחיך רעים בשכם לכה ואשלחך אליהם ויאמר לו הנני ויאמר לו לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן והשבני דבר וישלחהו מעמק חברון ויבא שכמה וימצאהו איש והנה תעה בשדה וישאלהו האיש לאמר מה תבקש ויאמר את אחי אנכי מבקש הגידה נא לי איפה הם רעים ויאמר האיש נסעו מזה כי שמעתי אמרים נלכה דתינה וילך יוסף אחר אחיו וימצאם בדתן ויראו אתו מרחק ובטרם יקרב אליהם ויתנכלו אתו להמיתו ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלמות הלז בא ועתה לכו ונהרגהו ונשלכהו באחד הברות ואמרנו חיה רעה אכלתהו ונראה מה יהיו חלמתי וישמע ראובן ויצלהו מידם ויאמר לא נכנו נפש ויאמר אלהם ראובן אל תשפכו דם השליכו אתו אל הבור הזה אשר במדבר ויד אל תשלחו בו למען הציל אתו מידם להשיבו אל אביו ויהי כאשר בא יוסף אל אחיו ויפשיטו את יוסף את כתנתו את כתנת הפסים אשר עליו ויקחהו וישלכו אתו הברה והבור רק אין בו מים וישבו לאכל לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נשאים נכאת וצרי ולט הולכים להוריד מצרימה ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל תהי בו כי אחינו בשרנו הוא וישמעו אחיו ויעברו אנשים מדינים סחרים וימשכו ויעלו את יוסף מן הבור וימכרו את יוסף לישמעאלים בעשרים כסף ויביאו את יוסף מצרימה וישב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור ויקרע את בגדיו וישב אל אחיו ויאמר הילד איננו ואני אנה אני בא ויקחו את כתנת יוסף וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתנת בדם וישלחו את הכתנת הפסים ויביאו אל אביהם ויאמרו זאת מצאנו הכר נא הכתנת בנך הוא אם לא ויכירה ויאמר כתנת בני חיה רעה אכלתהו טרף יוסף ויקרע יעקב שמלתיו וישם שק במתניו ויתאבל על בנו ימים רבים ויקמו כל בניו וכל בנתיו לנחמו וימאן להתנחם ויאמר כי ארד אל בני אבל שאלה ויבך אתו אביו והמדנים מכרו אתו אל מצרים לפוטיפר סריס פרעה שר הטבחים ויהי בעת ההוא וירד יהודה מאת אחיו ויט עד איש עדלמי ושמו חירה וירא שם יהודה בת איש כנעני ושמו שוע ויקחה ויבא אליה ותהר ותלד בן ויקרא את שמו ער ותהר עוד ותלד בן ותקרא את שמו אונן ותסף עוד ותלד בן ותקרא את שמו שלה והיה בכזיב בלדתה אתו ויקח יהודה אשה לער בכורו ושמה תמר והי ער בכור יהודה רע בעיני יהוה וימתהו יהוה ויאמר יהודה לאונן בא אל אשת אחיך ויבם אתה והקם זרע לאחיך וידע אונן כי לא לו יהיה הזרע והיה אם בא אל אשת אחיו ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו וירע בעיני יהוה אשר עשה וימת גם אתו ויאמר יהודה לתמר כלתו שבי אלמנה בית אביך עד יגדל שלה בני כי אמר פן ימות גם הוא כאחיו ותלך תמר ותשב בית אביה וירבו הימים ותמת בת שוע אשת יהודה וינחם יהודה ויעל על גזי צאנו הוא וחירה רעהו העדלמי תמנתה ויגד לתמר לאמר הנה חמיק עלה תמנתה לגז צאנו ותסר בגדי אלמנותה מעליה ותכס בצעיף ותתעלף ותשב בפתח עינים אשר על דרך תמנתה כי ראתה כי גדל שלה והוא לא נתנה לו לאשה ויראה יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה ויט אליה אל הדרך ויאמר הבה נא אבוא אליך כי לא ידע כי כלתו הוא ותאמר מה תתן לי כי תבוא אלי ויאמר אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן ותאמר אם תתן ערבון עד שלחך ויאמר מה הערבון אשר אתן לך ותאמר חתמך ופתילך ומטך אשר בידך ויתן לה ויבא אליה ותהר לו ותקם ותלך ותסר צעיפה מעליה ותלבש בגדי אלמנותה וישלח יהודה את גדי העזים ביד רעהו העדלמי לקחת הערבון מיד האשה ולא מצאה וישאל את אנשי מקמה לאמר איה הקדשה הוא בעינים על הדרך ויאמרו לא היתה בזה קדשה וישב אל יהודה ויאמר לא מצאתיה וגם אנשי המקום אמרו לא היתה בזה קדשה ויאמר יהודה תקח לה פן נהיה לבוזה הנה שלחתי הגדי הזה ואתה לא מצאתה ויהי כמשלש

חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר כלתך וגם הנה הרה לזוננים ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף הוא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה ותאמר הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה וכר יהודה ויאמר צדקה ממני כי על כן לא נתתה לשלה בני ולא יסף עוד לדעתה ויהי בעת לדתה והנה תאומים בבטנה ויהי בלדתה ויתן יד ותקח המילדת ותקשר על ידו שני לאמר זה יצא ראשונה ויהי כמשיב ידו והנה יצא אחיו ותאמר מה פרצת עליך פרץ ויקרא שמו פרץ ואחר יצא אחיו אשר על ידו השני ויקרא שמו זרח ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר סריס פרעה שר הטבחים איש מצרי מיד הישמעאלים אשר הורדהו שמה ויהי יהוה את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדניו המצרי וירא אדניו כי יהוה אתו וכל אשר הוא עשה יהוה מצליח בידו וימצא יוסף חן בעיניו וישרת אתו ויפקדהו על ביתו וכל יש לו נתן בידו ויהי מאז הפקיד אתו בביתו ועל כל אשר יש לו ויברך יהוה את בית המצרי בגלל יוסף ויהי ברכת יהוה בכל אשר יש לו בבית ובשדה ויעזב כל אשר לו ביד יוסף ולא ידע אתו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף ותאמר שכבה עמי וימאן ויאמר אל אשת אדניו הן אדני לא ידע אתי מה בבית וכל אשר יש לו נתן בידו איננו גדול בבית הזה ממני ולא חשך ממני מאומה כי אם אותך באשר את אשתו ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת וחטאתי לאלהים ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית שם בבית ותתפששו בבגדו לאמר שכבה עמי ויעזב בגדו בידה וינס ויצא החוצה ויהי כראותה כי עזב בגדו בידה וינס החוצה ותקרא לאנשי ביתה ותאמר להם לאמר ראו הביא לנו איש עברי לצחק בנו בא אלי לשכב עמי ואקרא בקול גדול ויהי כשמעו כי הרימתי קולי ואקרא ויעזב בגדו אצלי וינס ויצא החוצה ותנח בגדו אצלה עד בוא אדניו אל ביתו ותדבר אליו כדברים האלה לאמר בא אלי העבד העברי אשר הבאת לנו לצחק בי ויהי כהרימי קולי ואקרא ויעזב בגדו אצלי וינס החוצה ויהי כשמע אדניו את דברי אשתו אשר דברה אליו לאמר כדברים האלה עשה לי עבדך ויחר אפו ויקח אדני יוסף אתו ויתנהו אל בית הסהר מקום אשר אסורי המלך אסורים ויהי שם בבית הסהר ויהי יהוה את יוסף ויט אליו חסד ויתן חנו בעיניו שר בית הסהר ויתן שר בית הסהר ביד יוסף את כל האסירים אשר בבית הסהר ואת כל אשר עשים שם הוא היה עשה אין שר בית הסהר ראה את כל מאומה בידו באשר יהוה אתו ואשר הוא עשה יהוה מצליח ויהי אחר הדברים האלה חטאו משקה מלך מצרים והאפה לאדניהם למלך מצרים ויקצף פרעה על שני סריסיו על שר המשקים ועל שר האופים ויתן אתם במשמר בית שר הטבחים אל בית הסהר מקום אשר יוסף אסור שם ויפקד שר הטבחים את יוסף אתם וישרת אתם ויהיו ימים במשמר ויחלמו חלום שניהם איש חלמו בלילה אחד איש כפתרון חלמו המשקה והאפה אשר למלך מצרים אשר אסורים בבית הסהר ויבא אליהם יוסף בבקר וירא אתם והנם זעפים וישאל את סריסי פרעה אשר אתו במשמר בית אדניו לאמר מדוע פניכם רעים היום ויאמרו אליו חלום חלמנו ופתר אין אתו ויאמר אלהים יוסף הלוא לאלהים פתרנים ספרו נא לי ויספר שר המשקים את חלמו ליוסף ויאמר לו בחלומי והנה גפן לפני ובגפן שלשה שריגים והוא כפרחת עלתה נצה הבשילו אשכלתיה ענבים וכוס פרעה בידי ואקח את הענבים ואשחט אתם אל כוס פרעה ואתן את הכוס על כף פרעה ויאמר לו יוסף זה פתרנו שלשת השרגים שלשת ימים הם בעוד שלשת ימים ישא פרעה את ראשך והשיבך על כנך ונתת כוס פרעה בידו כמשפט הראשון אשר היית משקהו כי אם זכרתני אתך כאשר ייטב לך ועשית נא עמדי חסד והזכרתני אל פרעה והוצאתני מן הבית הזה כי גנב גנבתי מארץ העברים וגם פה לא עשיתי מאומה כי שמו אתי בבור וירא שר האפים כי טוב פתר ויאמר אל יוסף אף אני בחלומי והנה שלשה סלי חרי על ראשי ובסל העליון מכל מאכל פרעה מעשה אפה והעוף אכל אתם מן הסל מעל ראשי ויען יוסף ויאמר זה פתרנו שלשת הסלים שלשת ימים הם בעוד שלשת ימים ישא פרעה את ראשך מעליך ותלה אותך על עץ ואכל העוף את בשרך מעליך ויהי ביום השלישי יום הולדת את פרעה ויעש משתה לכל עבדיו וישא את ראש שר המשקים ואת ראש שר האפים בתוך עבדיו וישב את שר המשקים על משקהו ויתן הכוס על כף פרעה ואת שר האפים תלה כאשר פתר להם יוסף ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו

Vayeshev 5776

Silence is a loud and powerful means of communication. Silence can be prayer, and the divine is encountered before and beyond words. There is also an entire vocabulary of silence for communication between people. This can be dangerous. If we are constantly misunderstood through words, how much more so in our silences. Joseph's brothers "**hated him, and could not speak to him peacefully**", and his father "**kept the matter to himself**." Sometimes we need words. Silences of pain, anger, frustration and jealousy are hard to hear and easy to reject. However difficult the process is, though, they can only be engaged with after being translated into mere words, and then translated again into another, richer silence of reconciliation and acceptance.

Vayeshev 5777

When Jacob hears that his older sons are in Shechem, a place of danger, he is worried. Doing something, anything, is easier than being in this mental state. He sends Joseph to "**see their peace... and send me a word**." Rationally, he knows they are probably fine. Irrationally, he wants to reach out to make sure. Later Hebrew calls this act of reaching out '*drishat shalom*' - enquiring after peace, but also interpreting peace and even demanding peace. Checking that a loved one is well is a performative act too, it creates the love it comes to describe. Feeble as it sounds, re-establishing such connections is the antithesis of the chaos we fear, and often our first way to fight terror.

Vayeshev 5778

Joseph was sold into slavery by his brothers. Which of them can claim innocence? Maybe Reuben, who pleaded: "**Shed no blood! Cast him instead into that pit out in the wilderness**." Or maybe Judah, who advised: "**What do we gain by killing our brother?... Come, let us sell him to the Ishmaelites**." Maybe the brothers who were silent? Maybe the slave-traders are innocent themselves, for they simply connected between supplier and market demand. No!

Vayeshev / Channukah 5780

'Being' requires distinction and interaction, and a gentle interplay of the two. Joseph the slave was an insignificant nobody, until "**his master saw God with him**." Comfortably bilingual, he can now *be* in Egypt without having to identify with it. Once he is distinct and seen as such, Joseph returns to be the main character in his own life-story. To fully be a Being, one needs a Self, an Other, and a meeting of the two - like a Channukah in a window. Neither isolation nor assimilation has served anyone, nor guaranteed anybody's safety. Only authentically being oneself, and being seen, questioned, spoken to, involved, engaged, contradictory, in harmony - distinct and part of the landscape - like a Channukah in a window.

“And when the [women] saw [Yosef], they greatly admired him... and said: Perfect is God! This one [is so beautiful that he] cannot be a man; this is none but a noble angel.” (Qur’an 12:31)

Yosef Hatzadik, Narcissus the Greek, Metrosexuality and why Chazal were offended by all of them.

One of the most eminent features of Yosef, a”h, our righteous father and uncle, is his outstanding beauty. His mother Rachel was famously characterized by being “of fetching countenance and fetching shape” (Bereshit 29:17; Gr”a), which she subsequently bequeathed to her firstborn son Yosef. However, as Tanakh and Tradition teach us, such innate elegance can be a very dangerous curse, if not used wisely (Ta’anit 7a).

According to the Midrash, the adolescent Yosef tried to expose his beauty excessively. He was overly concerned with his hair and his appearance, and wore very proudly the flamboyant robe that Ya’akov, his elderly father, had dressed him in. And although such and similar behavior is typical of teenagers in general, it involves a serious halakhic problem that has troubled our Sages, za”l: traditionally, to be concerned about personal attractiveness is said to behoove only females, not males!

How so? Classical Halakhah is very binary: The beauty of women is said to be a gift of God that exceeds that of men (כאמרם, ז”ל: אין אשה אלא לנוי וכיו”ב), which is why women were allowed and even encouraged to preserve their youthful appearance in order to be attractive to their husbands by dyeing their head hair, shaving all other hair etc. (Nazir 59a, Shabbat 62b etc. and Posekim).

Men, on the other hand, were forbidden to do these things, lest they blur the strong male/female dichotomy that Judaism’s legal system has traditionally subscribed to. In the words of the Targum Yerushalmi on Devarim 22:5: “A man shall not shave his armpit hair, his pubic hair and his facial hair so as to appear like a woman.”

Following this reasoning, Yosef, who did not only exhibit natural beauty but actively engaged in a behavior we might define as “metrosexual”, overstepped the mark. In the Chazalic assessment, Yosef illicitly “behaved like a woman”, he became “too” attractive, and was consequently punished by Providence by being sexually molested not only by Potifar’s wife but even by Potifar himself, until the Holy One, b”h, graciously intervened (Bereshit Rabbah 86:3). ואוי לו, ע”ה, ואבוי לנו.

But what is actually the problem if a man is more “like a woman” and a woman “more like a man”? Is it not the case that in the messianic future there will “no longer be male and female”, kivyachol, as someone else said (Galatians 3:28)? And is this not the very reason why in our time we already witness with our own eyes that the formerly strict differences between male and female become less relevant? So why is it problematic if a man aspires to the assumed higher beauty of women?

Maybe, if we are already approaching the messianic period, the entire issue is really not so relevant anymore. But if it is, one possible answer for it lies in the Gemara’s teaching (Nazir 59a) that the Torah

is concerned about promiscuity and “taiveh”, meaning: If someone, especially a man, beautifies himself or chooses to dress in the opposite sex’s common clothes in order to be sexually attractive to the entire world (and not only to his spouse), that is problematic. And not surprisingly, our Sages have passed down a tradition, that Yosef himself was actually planning to use his youthful beauty in order to engage in forbidden sexual intercourse with Potifar’s wife, r”l, before the Eternal One in His mercy intervened - again. For that same self reason Yosef also accused his brothers of promiscuous desires in his “dibbah ra’ah” earlier, since כל הפוסל במומו פוסל.

A second answer for the prohibition, indicated in various Mussar books, might lie in what is called “gaiveh” - arrogance. Individuals are called upon to be humble and to regard themselves as a link in the chain of existence and the human family only, and not as its superiors. Every surplus of beauty, wisdom etc. is humbly to be seen as a Divine present - and not as the fruit of someone’s alleged self-earned superiority, ch”v. Now, since Yosef in his gaiveh disregarded that and behaved more like the Greek Narcissus (וספרי הומירוס אינן חביבין, כאמרם ז”ל) - lehavdil - he had to be rebuked by Heaven.

In any case, what can we learn from Yosef’s “abuse” of beauty (דהיינו לפני שנתייסר וחזר בתשובה שלמה)? First of all, we might say that beauty is a gift that is to be valued and that is fitting to humans since they are all created in the image of the Master of beauty Himself, as Hillel used to say (Vayikra Rabbah 34:3). And therefore, especially in our time, there is nothing wrong with men (and women all the more so) who are aware of natural beauty (of men, women and their opposites) and get closer to God through these channels. On the contrary, there can be something angelic and messianic about it. But to stress beauty extraordinarily, to increase it artificially, to try to create it desperately for immoral sexual purposes or to build one’s life ideals around it, can be dangerous. פשיטא. Beauty of that kind can easily become an expression of materialism, of “taiveh” and “gaiveh”, ch”y, ובעל נפש ירחק מהן.

ומי יתן ונוכח כולנו ליום הגדול שבו א-להים מציון מכלל יופי יופיע וישפיע מיופיו על כל ברואיו ויוריד לנו י' חלקים חדשים של יופי.
כיר”א

Miketz

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על היאר והנה מן היאר עלת שבע פרות יפות מראה ובריאית בשר ותרעינה באחו והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן מן היאר רעות מראה ודקות בשר ותעמדנה אצל הפרות על שפת היאר ותאכלנה הפרות רעות המראה ודקת הבשר את שבע הפרות יפת המראה והבריאית וייקץ פרעה וישן ויחלם שנית והנה שבע שבילים עלות בקנה אחד בריאות וטבות והנה שבע שבילים דקות ושדופת קדים צמחות אחריהן ותבלענה השבילים הדקות את שבע השבילים הבריאיות והמלאות וייקץ פרעה והנה חלום ויהי בבקר ותפעם רוחו וישלח ויקרא את כל חרטמי מצרים ואת כל חכמיה ויספר פרעה להם את חלמו ואין פותר אותם לפרעה וידבר שר המשקים את פרעה לאמר את חטאי אני מזכיר היום פרעה קצף על עבדיו ויתן אתי במשמר בית שר הטבחים אתי ואת שר האפים ונחלמה חלום בלילה אחד אני והוא איש כפתרון חלמו חלמנו ושם אתנו נער עברי עבד לשר הטבחים ונספר לו ויפתר לנו את חלמתינו איש כחלמו פתר ויהי כאשר פתר לנו כן היה אתי השיב על כני ואתו תלה וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריזוהו מן הבור ויגלה ויחלף שמלתיו ויבא אל פרעה ויאמר פרעה אל יוסף חלום חלמתי ופתר אין אתו ואני שמעתי עליך לאמר תשמע חלום לפתור אתו ויען יוסף את פרעה לאמר בלעדי אלהים יענה את שלום פרעה וידבר פרעה אל יוסף בחלמי הנני עמד על שפת היאר והנה מן היאר עלת שבע פרות בריאות בשר ויפת תאר ותרעינה באחו והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן דלות ורעות תאר מאד ורקות בשר לא ראיתי כהנה בכל ארץ מצרים לרע ותאכלנה הפרות הרקות והרעות את שבע הפרות הראשונות הבריאיות ותבאנה אל קרבנה ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהן רע כאשר בתחלה ואיקץ וארא בחלמי והנה שבע שבילים עלת בקנה אחד מלאות וטבות והנה שבע שבילים צנמות דקות שדופות קדים צמחות אחריהם ותבלען השבילים הדקות את שבע השבילים הטבות ואמר אל החרטמים ואין מגיד לי ויאמר יוסף אל פרעה חלום פרעה אחד הוא את אשר האלהים עשה הגיד לפרעה שבע פרת הטבת שבע שנים הנה ושבע השבילים הטבת שבע שנים הנה חלום אחד הוא ושבע הפרות הרקות והרעת העלת אחריהן שבע שנים הנה ושבע השבילים הרקות שדופות הקדים יהיו שבע שני רעב הוא הדבר אשר דברתי אל פרעה אשר האלהים עשה הראה את פרעה הנה שבע שנים באות שבע גדול בכל ארץ מצרים וקמו שבע שני רעב אחריהן ונשכח כל השבע בארץ מצרים וכלה הרעב את הארץ ולא יודע השבע בארץ מפני הרעב ההוא אחרי כן כי כבד הוא מאד ועל השנות החלום אל פרעה פעמים כי נכון הדבר מעם האלהים וממהר האלהים לעשותו ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתוהו על ארץ מצרים יעשה פרעה ויפקד פקדים על הארץ וחמש את ארץ מצרים בשבע שני השבע ויקבצו את כל אכל השנים הטבות הבאת האלה ויצברו בר תחת יד פרעה אכל בערים ושמרו והיה האכל לפקדון לארץ לשבע שני הרעב אשר תהיין בארץ מצרים ולא תכרת הארץ ברעב וייתב הדבר בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך אתה תהיה על ביתי ועל פיך ישק כל עמי רק הכסא אגדל ממך ויאמר פרעה אל יוסף ראה נתתי אתך על כל ארץ מצרים ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו ויתן אתה על יד יוסף וילבש אתו בגדי שש וישם רבד הזהב על צווארו וירכב אתו במרכבת המשנה אשר לו ויקראו לפניו אברך ונתנו אתו על כל ארץ מצרים ויאמר פרעה אל יוסף אני פרעה ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח ויתן לו את אסנת בת פוטי פרע כהן אן לאשה ויצא יוסף על ארץ מצרים ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה מלך מצרים ויצא יוסף מלפני פרעה ויעבר בכל ארץ מצרים ותעש הארץ בשבע שני השבע לקמצים ויקבץ את כל אכל שבע שנים אשר היו בארץ מצרים ויתן אכל בערים אכל שדה העיר אשר סביבתיה נתן בתוכה ויצבר יוסף בר כחול הים הרבה מאד עד כי חדל לספר כי אין מספר וליוסף ילד שני בנים בטרם תבוא שנת הרעב אשר ילדה לו אסנת בת פוטי פרע כהן און ויקרא יוסף את שם הבכור מנשה כי נשני אלהים את כל עמלי ואת כל בית אבי ואת שם השני קרא אפרים כי הפרני אלהים בארץ עניי ותכלינה שבע שני השבע אשר היה בארץ מצרים ותחלינה שבע שני הרעב לבוא כאשר אמר יוסף ויהי רעב בכל הארצות ובכל ארץ מצרים היה לחם ותרעב כל ארץ מצרים ויצעק העם אל פרעה ללחם ויאמר פרעה לכל מצרים לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו והרעב היה על כל פני הארץ ויפתח יוסף את כל אשר בהם וישבר למצרים ויחזק הרעב בארץ מצרים וכל הארץ באו מצרימה לשבר אל יוסף כי חזק הרעב בכל הארץ וירא יעקב כי יש שבר במצרים ויאמר יעקב לבניו למה תתראו ויאמר הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה ושברו לנו משם ונחיה ולא נמות וירדו אחי יוסף עשרה לשבר בר ממצרים ואת בנימין אחי יוסף לא שלח יעקב את אחיו כי אמר פן יקראנו אסון ויבאו בני ישראל לשבר בתוך הבאים כי היה הרעב בארץ כנען ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ ויבאו אחי יוסף וישתחוו לו אפים ארצה וירא יוסף את אחיו ויכרם ויתנכר אליהם וידבר אתם קשות ויאמר אלהים מאין באתם ויאמרו מארץ כנען לשבר אכל ויכר יוסף את אחיו והם לא הכרהו ויזכר יוסף את החלמות אשר חלם להם ויאמר אלהים מרגלים אתם לראות את ערות הארץ באתם ויאמרו אליו לא אדני ועבדיך באו לשבר אכל כלנו בני איש אחד נחנו כנים אנחנו לא היו עבדיך מרגלים ויאמר אלהים לא כי ערות הארץ באתם לראות ויאמרו שנים עשר עבדיך אחים אנחנו בני איש אחד בארץ כנען והנה הקטן את אבינו היום והאחד איננו ויאמר אלהים יוסף הוא אשר דברתי אלכם לאמר מרגלים אתם בואת תבחנו חי פרעה אם תצאו מזה

כי אם בבוא אחיכם הקטן הנה שלחו מכם אחד ויקח את אחיכם ואתם האסרו ויבחנו דבריכם האמת אתכם ואם לא חי פרעה כי מרגלים אתם ויאסף אתם אל משמר שלשת ימים ויאמר אלהים יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו את האלהים אני ירא אם כנים אתם אחיכם אחד יאסר בבית משמרכם ואתם לכו הביאו שבר רעבון בתיכם ואת אחיכם הקטן תביאו אלי ויאמנו דבריכם ולא תמותו ויעשו כן ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת ויען ראובן אתם לאמר הלווא אמרתי אליכם לאמר אל תחטאו בילד ולא שמעתם וגם דמו הנה נדרש והם לא ידעו כי שמע יוסף כי המליץ בינתם ויסב מעליהם ויבך וישב אלהם וידבר אלהם ויקח מאתם את שמעון ויאסר אתו לעיניהם ויצו יוסף וימלאו את כליהם בר ולהשיב כספיהם איש אל שקו ולתת להם צדה לדרך ויעש להם כן וישאו את שברם על חמריהם וילכו משם ויפתח האחד את שקו לתת מספוא לחמרו במלון וירא את כספו והנה הוא בפי אמתחתו ויאמר אל אחיו הושב כספי וגם הנה באמתחתי ויצא לבם ויחרדו איש אל אחיו לאמר מה זאת עשה אלהים לנו ויבאו אל יעקב אביהם ארצה כנען ויגידו לו את כל הקרת אתם לאמר דבר האיש אדני הארץ אתנו קשות ויתן אתנו כמרגלים את הארץ ונאמר אלינו כנים אנחנו לא היינו מרגלים שנים עשר אנחנו אחים בני אבינו האחד איננו והקטן היום את אבינו בארץ כנען ויאמר אלינו האיש אדני הארץ בואת אדע כי כנים אתם אחיכם האחד הניחו אתי ואת רעבון בתיכם קחו ולכו והביאו את אחיכם הקטן אלי ואדעה כי לא מרגלים אתם כי כנים אתם את אחיכם אתן לכם ואת הארץ תסחרו ויהי הם מריקים שקיהם והנה איש צרור כספו בשקו ויראו את צרות כספיהם המה ואביהם וייראו ויאמר אלהים יעקב אביהם אתי שכלתם יוסף איננו ושמעון איננו ואת בנימן תקחו עלי היו כלנה ויאמר ראובן אל אביו לאמר את שני בני תמית אם לא אביאנו אליך תנה אתו על ידי ואני אשיבנו אליך ויאמר לא ירד בני עמכם כי אחיו מת והוא לבדו נשאר וקראהו אסון בדרך אשר תלכו בה והורדתם את שיבתי ביגון שאולה והרעב כבד בארץ ויהי כאשר כלו לאכל את השבר אשר הביאו ממצרים ויאמר אליהם אביהם שבו שברו לנו מעט אכל ויאמר אליו יהודה לאמר העד העד בנו האיש לאמר לא תראו פני בלתי אחיכם אתכם אם ישך משלח את אחינו אתנו נרדה ונשברה לך אכל ואם אינך משלח לא נרד כי האיש אמר אלינו לא תראו פני בלתי אחיכם אתכם ויאמר ישראל למה הרעתם לי להגיד לאיש העוד לכם אח ויאמרו שאול שאל האיש לנו ולמולדתנו לאמר העוד אביכם חי היש לכם אח וגם לו על פי הדברים האלה הידוע נדע כי יאמר הורידו את אחיכם ויאמר יהודה אל ישראל אביו שלחה הנער אתי ונקומה ונלכה ונחיה ולא נמות גם אנחנו גם אתה גם טפנו אנכי אערבנו מידי תבקשנו אם לא הביאתיו אליך והצגתי לפניך וחסאתי לך כל הימים כי לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמים ויאמר אלהים ישראל אביהם אם כן אפוא זאת עשו קחו מזמרת הארץ בכליכם והורידו לאיש מנחה מעט צרי ומעט דבש נכאת ולט בטנים ושקדים וכסף משנה קחו בידכם ואת הכסף המושב בפי אמתחתיכם תשיבו בידכם אולי משגה הוא ואת אחיכם קחו וקומו שובו אל האיש ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש ושלח לכם את אחיכם אחר ואת בנימין ואני כאשר שכלתי שכלתי ויקחו האנשים את המנחה הזאת ומשנה כסף לקחו בידם ואת בנימן ויקמו וירדו מצרים ויעמדו לפני יוסף וירא יוסף אתם את בנימין ויאמר לאשר על ביתו הבא את האנשים הביתה וטבח טבח והכן כי אתי יאכלו האנשים בצהרים ויעש האיש כאשר אמר יוסף ויבא האיש את האנשים ביתה יוסף וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף ויאמרו על דבר הכסף השב באמתחתינו בתחלה אנחנו מובאים להתגלל עלינו ולהתנפל עלינו ולקחת אתנו לעבדים ואת חמרינו ויגשו אל האיש אשר על בית יוסף וידברו אליו פתח הבית ויאמרו בי אדני ירדנו בתחלה לשבר אכל ויהי כי באנו אל המלון ונפתחה את אמתחתינו והנה כסף איש בפי אמתחתו כספנו במשקלו ונשב אתו בידנו וכסף אחר הורדנו בידנו לשבר אכל לא ידענו מי שם כספנו באמתחתינו ויאמר שלום לכם אל תיראו אלהיכם ואלהי אביכם נתן לכם מטמון באמתחתים כספכם בא אלי ויוצא אלהם את שמעון ויבא האיש את האנשים ביתה יוסף ויתן מים וירחצו רגליהם ויתן מספוא לחמריהם ויכינו את המנחה עד בוא יוסף בצהרים כי שמעו כי שם יאכלו לחם ויבא יוסף הביתה ויביאו לו את המנחה אשר בידם הביתה וישתחו לו ארצה וישאל להם לשלום ויאמר השלום אביכם הזקן אשר אמרתם העודנו חי ויאמרו שלום לעבדך לאבינו עודנו חי ויקדו וישתחו וישא עיניו וירא את בנימין אחיו בן אמו ויאמר הזה אחיכם הקטן אשר אמרתם אלי ויאמר אלהים יחנך בני וימהר יוסף כי נכמרו רחמיו אל אחיו ויבקש לבכות ויבא החדרה ויבך שמה וירחץ פניו ויצא ויתאפק ויאמר שימו לחם ושימו לו לבדו ולהם לבדם ולמצרים האכלים אתו לבדם כי לא יוכלון המצרים לאכל את העכרים לחם כי תועבה הוא למצרים וישבו לפניו הבכר כבכרתו והצעיר כצערתו ויתמהו האנשים איש אל רעהו וישא משאת מאת פניו אלהם ותרב משאת בנימן ממשאת כלם חמש ידות וישתו וישכרו עמו ויצו את אשר על ביתו לאמר מלא את אמתחת האנשים אכל כאשר יוכלון שאת ושים כסף איש בפי אמתחתו ואת גביעי גביע הכסף תשים בפי אמתחת הקטן ואת כסף שברו ויעש כדבר יוסף אשר דבר הבקר אור והאנשים שלחו המה וחמריהם הם יצאו את העיר לא הרחיקו ויוסף אמר לאשר על ביתו קום רדף אחרי האנשים והשגתם ואמרת אלהם למה שלמתם רעה תחת טובה הלוא זה אשר ישתה אדני בו והוא נחש ינחש בו הרעתם אשר עשיתם וישגם וידבר אלהם את הדברים האלה ויאמרו אלינו למה ידבר אדני כדברים האלה חלילה לעבדיך מעשות כדבר הזה הן כסף אשר מצאנו בפי אמתחתינו השיבנו אליך מארץ כנען ואיך נגבב מבית אדניך כסף או זהב אשר ימצא אתו מעבדיך ומת וגם אנחנו נהיה לאדני לעבדים ויאמר גם עתה כדברכם כן הוא אשר ימצא אתו יהיה לי עבד ואתם תהיו נקים וימהרו ויורדו איש את אמתחתו ארצה ויפתחו איש אמתחתו ויחפש בגדול החל ובקטן כלה וימצא הגביע באמתחת בנימן ויקרעו שמלתם ויעמס איש על חמרו וישבו העירה ויבא יהודה ואחיו ביתה יוסף והוא עודנו שם ויפלו לפניו ארצה ויאמר להם יוסף מה המעשה הזה אשר עשיתם הלוא ידעתם כי נחש ינחש איש אשר כמני ויאמר יהודה מה נאמר לאדני מה נדבר ומה נצטדק האלהים מצא את עון עבדיך הננו עבדים לאדני גם אנחנו גם אשר נמצא הגביע בידו ויאמר חלילה לי מעשות זאת האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהיה לי עבד ואתם עלו לשלום אל אביכם

Miketz / Channukah 5776

Channukah candles are required to be lit on the threshold of the home. The lighting is a performative act, a declaration of faith and pride to the world outside; yet a performance requires a performer, the lighter has to *be* someone and have something to say. This dialectic of inside and out takes place symbolically every Channukah on the threshold of the home, and every day of our lives too. Joseph, whose name can mean ‘boundary’ (*saf*), is always between worlds: between dreams and reality, mystery and understanding, power and powerlessness, family and loneliness. Those brave enough to stand on these thresholds, embracing paradox, put themselves at risk. From these places, though, one can create, teach and sustain the world.

Miketz / Channukah 5778

Perhaps the paradox of miracles is this: we see them when we see the world as it is. Yet miracle-consciousness isn’t a romantic filter, and to see only the beautiful, fantastic and improbable in our world remains an illusion. Seeing the world as it is means seeing the darkness as well as the light; being enough outside of the world to critique it (to truly *see* it), and inside enough to feel the weight of responsibility to change it. Noticing miraculous events compels us to create more! If Channukah is more than a celebration of militance or fairy-tales, if the miracle-stories have contemporary relevance, then we should look through the spaces between the candles too, at the heavy darkness outside.

Miketz / Channukah 5780

A religious object, like a dream, is insignificant until interpreted. But the interpretation is also meaningless without an object to shape it. Like a wick and a flame. So too, religious identity isn’t really important without content; and a Channukiah in a window doesn’t tell a miracle-story until children and neighbours ask for it. This is a miracle too: insight shaped as story flows from one mind to another, and both minds are enriched. The Channukiah lights are an invitation and a framing for this flow of knowledge and inspiration, and the encounter holds something of the Divine. **“May God’s face light up for you, and give you grace (*veyichuneka*).”** May this festival encourage much teaching and learning - true enlightenment.

“Parents shall not be put to death for children, nor shall children be put to death for parents.” (Devarim 24:16)

On children's rights and ethical progress in the Torah.

That children are human beings, endowed with inalienable rights, is part of our modern - at least Western - ethical outlook on the world. However, the ancient Near Eastern and Mediterranean cultures on whose shoulders our civilizations evolved, did not yet have that understanding. In contrast to free adult men, children were part of a secondary human category shared with women and slaves. Therefore, children were to one degree or another considered to be property of their fathers. In the earlier stages of (for example) Rome's history, the *“pater familias”*, the patriarchic head of the family, had the right to execute children and other members of his family, if he felt that to be necessary, ”ה”.

And consequently, since minors were property, those regions' strict laws of retaliation could be applied to them, too: In early Mesopotamian law codes we find the notion that if a free man kills the child of another, the murderer's child shall be executed to compensate the loss. Meaning: not the perpetrator is executed but his child. Terrifying? That is why the Eternal One, ברו"ש, sent Moshe Rabbenu a few hundred years later to reveal the verse quoted above in order to prevent children from being put to death for the sins of their fathers henceforth.

Now, what does all this have to do with Miketz? The Sages taught that our pre-sinaitic ancestors normally kept the ideals of the Torah already before they had been given on Mount Chorev. Nonetheless we can see from the Parashah, that our uncle Re'uven, א"ה, was not the most progressive thinker on the whole children's rights issue. “You may kill my two sons if I do not bring [Binyamin] back to you”, says Re'uven to his father Ya'akov (Bereshit 42:37).

What was that about? As Ya'akov's firstborn son, Re'uven was responsible for the entire family's welfare. But tragically, Re'uven did not only not rescue Yosef, but he was furthermore indirectly responsible for Shim'on's detainment in Egypt. And now he also wanted to take Binyamin from his elderly father! And when Re'uven, א"ה, was thus drowning in his feelings of guilt and shame, he intended to save himself with that hasty and reactionary offer of compensation: “If I should bereave you of a third son, please bereave me of my two sons!”

But in his prudence, Ya'akov Avinu (who had never chastised his children before, neither Shim'on and Levi when they killed Shechem nor Re'uven when he slept with Bilhah, ר"ל) ignored Re'uven's unduly proposition entirely. Ya'akov rather waited to be convinced by the right offer, which would come soon through his blessed son Yehudah (Bereshit 43:9): “I myself will be surety for [Binyamin]... If I do not bring him back to you... I will be guilty before you forever.” Meaning: “I will be guilty” - “I, and not my twin sons Peretz and Zerach”.

Yehudah did not consider giving his children over as a ransom. He was willing to bear whatever the punishment might be himself. And it was this at that point already well established righteousness of

Yehudah that prompted Providence to elect Yehudah's lovingly sheltered children and to transform them into Yisrael's ruling tribe - first through David and later through the Messiah, שיבוא בב"א.

But what, on the other hand, happened to Chanoch and Pallu, those two sons of Re'uven, that he (so thoughtlessly) was prepared to let be killed for no good reason? Their father's bad influence on them created psychological damage that lasted forever - or at least until Pallu's late descendants Datan and Aviram were born (Bamidbar 26:8-9). These two brothers would arguably bring more anguish over the Jewish people than any other pair of brothers in Yisrael's long history - and all that only because they felt underprivileged when their tribe's firstborn rights were finally taken from them, ה' ירחם.

"The sum of the matter": Next to many different purposes, the Torah was given to us as a pedagog (Mishley 8:30), in order to educate us to refine ourselves in our creatureliness (Bereshit Rabba 44:1). Just as our ancestors in the past (for example Yehudah and Re'uven) had to fight against their bad inclinations relative to their time's morals (e.g. not to get seduced to execute their children as Babylon, Rome and the nations of the world would do), also we in our time are called upon by the Torah to fight continuously for more children's rights relative to our own society's moral standards. Just like Yehudah, we should not use our children as a means to an end, but protect them from harm etc. and thus draw blessing on humanity.

ומוסיף נר מוסיף אור.

In this sense we shall merit to see a lot of happy children in the world, playing and studying, שאין העולם, מתקיים אלא בהבל פיהם של תשב"ר, kindling small lights every day until the Temple's Menorah will illuminate again the entire world etc. כי"ר.

Vayigash

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ידבר נא עבדך דבר באוני אדני ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה אדני שאל את עבדיו לאמר היש לכם אב או אח ונאמר אל אדני יש לנו אב זקן וילד זקנים קטן ואחיו מת ויותר הוא לבדו לאמו ואביו אהבו ותאמר אל עבדך הורדהו אלי ואשימה עיני עליו ונאמר אל אדני לא יוכל הנער לעזוב את אביו ועזב את אביו ומת ותאמר אל עבדך אם לא ירד אחיכם הקטן אתכם לא תספון לראות פני ויהי כי עלינו אל עבדך אבי ונגד לו את דברי אדני ויאמר אבינו שבו שברו לנו מעט אכל ונאמר לא נוכל לרדת אם יש אחינו הקטן אתנו וירדנו כי לא נוכל לראות פני האיש ואחינו הקטן איננו אתנו ויאמר עבדך אבי אלינו אתם ידעתם כי שנים ילדה לי אשתי ויצא האחד מאתי ואמר אך טרף טרף ולא ראיתיו עד הנה ולקחתם גם את זה מעם פני וקרהו אסון והורדתם את שיבתי ברעה שאלה ועתה כבאי אל עבדך אבי והנער איננו אתנו ונפשו קשורה בנפשו והיה כראותו כי אין הנער ומת והורידו עבדך את שיבת עבדך אבינו ביגון שאלה כי עבדך עָרַב את הנער מעם אבי לאמר אם לא אביאנו אליך וחטאתי לאבי כל הימים ועתה ישב נא עבדך תחת הנער עבד לאדני והנער יעל עם אחיו כי איך אעלה אל אבי והנער איננו אתי פן אראה ברע אשר ימצא את אבי ולא יכל יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו ויקרא הוציאו כל איש מעלי ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו ויתן את קלו בבכי וישמעו מצרים וישמע בית פרעה ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו ויאמר אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אתי מצרימה ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אתי הנה כי למחיה שלחני אלהים לפניכם כי זה שנתים הרעב בקרב הארץ ועוד חמש שנים אשר אין חריש וקציר וישלחני אלהים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדלה ועתה לא אתם שלחתם אתי הנה כי האלהים וישימני לאב לפרעה ולאדון לכל ביתו ומשל בכל ארץ מצרים מהרו ועלו אל אבי ואמרתם אליו כה אמר בנך יוסף שמני אלהים לאדון לכל מצרים רדה אלי אל תעמד וישבת בארץ גשן והיית קרוב אלי אתה ובניך ובני בניך וצאנך ובקרך וכל אשר לך וכלכלתי אתך שם כי עוד חמש שנים רעב פן תורש אתה וביתך וכל אשר לך והנה עיניכם ראות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים ואת כל אשר ראיתם ומהרתם והורדתם את אבי הנה ויפל על צוארי בנימין ויבך ובנימין בכה על צואריו וינשק לכל אחיו ויבך עליהם ואחרי כן דברו אחיו אתו והקל נשמע בית פרעה לאמר באו אחי יוסף ויטיב בעיני פרעה ובעיני עבדיו ויאמר פרעה אל יוסף אמר אל אחיך זאת עשו טענו את בעירכם ולכו באו ארצה כנען וקחו את אביכם ואת בתיכם ובאו אלי ואתנה לכם את טוב ארץ מצרים ואכלו את חלב הארץ ואתה צויתך זאת עשו קחו לכם מארץ מצרים עגלות לטפכם ולנשיכם ונשאתם את אביכם ובאתם ועיניכם אל תחס על כלכם כי טוב כל ארץ מצרים לכם הוא ויעשו כן בני ישראל ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה ויתן להם צדה לדרך לכלם נתן לאיש חלפות שמלת ולבנימן נתן שלש מאות כסף וחמש חלפת שמלת ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים נשאים מטוב מצרים ועשר אתנת נשאת בר ולחם וזמון לאביו לדרך וישלח את אחיו וילכו ויאמר אלהים אל תרגזו בדרך ויעלו ממצרים ויבאו ארץ כנען אל יעקב אביהם ויגדו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא משל בכל ארץ מצרים ויפג לבו כי לא האמין להם וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אלהים וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי אלכה ואראנו בטרם אמות ויסע ישראל וכל אשר לו ויבא בארה שבע ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק ויאמר אלהים לישראל במראת הלילה ויאמר יעקב ויאמר הנני ויאמר אנכי האל אלהי אביך אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה ויוסף ישית ידו על עיני יעקב ויעקב מבאר שבע וישאו בני ישראל את יעקב אביהם ואת טפם ואת נשיהם בעגלות אשר שלח פרעה לשאת אתו ויקחו את מקניהם ואת רכושם אשר רכשו בארץ כנען ויבאו מצרימה יעקב וכל זרעו אתו בניו ובניו בנות בניו וכל זרעו הביא אתו מצרימה ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו בכר יעקב ראובן ובני ראובן חנוך ופלוא וחצרן וכרמי ובני שמעון ימואל וימין ואהד ויכין וצחר ושואל בן הכנענית ובני לוי גרשון קהת ומררי ובני יהודה ער ואונן ושלה ופרץ וזרח וימת ער ואונן בארץ כנען ויהיו בני פרץ חצרן וחמול ובני יששכר תולע ופוע ויוב ושמרן ובני זבלון סרד ואלון ויחלאל אלה בני לאה אשר ילדה ליעקב בפדן ארם ואת דינה בתו כל נפש בניו ובנותיו שלשים ושלש ובני גד צפיון וחגי שוני ואצבן ערי וארודי ואראלי ובני אשר ימנה וישוה וישו ובריעה ושרח אחתם ובני בריעה חבר ומלכיאל אלה בני זלפה אשר נתן לבן ללאה בתו ותלד את אלה ליעקב שש עשרה נפש בני רחל אשת יעקב יוסף ובנימן ויולד ליוסף בארץ מצרים אשר ילדה לו אסנת בת פוטי פרע כהן אן את מנשה ואת אפרים ובני בנימן בלע ובכר ואשבבל גרא ונעמן אחי וראש מפים וחפים וארד אלה בני רחל אשר ילד ליעקב כל נפש ארבעה עשר ובני דן חשים ובני נפתלי יחצאל וגוני ויצר ושלם אלה בני בלהה אשר נתן לבן לרחל בתו ותלד את אלה ליעקב כל נפש שבעה כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה יצאי ירכו מלבד נשי בני יעקב כל נפש ששים ושש ובני יוסף אשר ילד לו במצרים נפש שנים כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה ויבאו ארצה גשן ויאסר יוסף מרכבתו ויעל לקראת ישראל אביו גשנה וירא אליו ויפל על צואריו ויבך על צואריו עוד ויאמר ישראל אל יוסף אמותה הפעם אחרי ראותי את פניך כי עודך חי ויאמר יוסף אל אחיו ואל בית אביו אעלה ואגידה לפרעה ואמרה אליו אחי ובית אבי

אשר בארץ כנען באו אלי והאנשים רעי צאן כי אנשי מקנה היו וצאנם ובקרים וכל אשר להם הביאו והיה כי יקרא לכם פרעה ואמר מה מעשיכם ואמרתם אנשי מקנה היו עבדיך מנעורינו ועד עתה גם אנחנו גם אבותינו בעבור תשבנו בארץ גשן כי תועבת מצרים כל רעה צאן ויבא יוסף ויגד לפרעה ויאמר אבי ואחי וצאנם ובקרים וכל אשר להם באו מארץ כנען והנם בארץ גשן ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים ויצגם לפני פרעה ויאמר פרעה אל אחיו מה מעשיכם ויאמרו אל פרעה רעה צאן עבדיך גם אנחנו גם אבותינו ויאמרו אל פרעה לגור בארץ באנו כי אין מרעה לצאן אשר לעבדיך כי כבד הרעב בארץ כנען ועתה ישבו נא עבדיך בארץ גשן ויאמר פרעה אל יוסף לאמר אביך ואחייך באו אליך ארץ מצרים לפניך הוא במיטב הארץ הושב את אביך ואת אחייך ישבו בארץ גשן ואם ידעת ויש בם אנשי חיל ושמתם שרי מקנה על אשר לי ויבא יוסף את יעקב אביו ויעמדהו לפני פרעה ויברך יעקב את פרעה ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חיך ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא השיגו את ימי שני חיי אבתי בימי מגוריהם ויברך יעקב את פרעה ויצא מלפני פרעה ויושב יוסף את אביו ואת אחיו ויתן להם אחוזה בארץ מצרים במיטב הארץ בארץ רעמסס כאשר צוה פרעה ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו ואת כל בית אביו לחם לפי הטף ולחם אין בכל הארץ כי כבד הרעב מאד ותלה ארץ מצרים וארץ כנען מפני הרעב וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים ובארץ כנען בשבר אשר הם שברים ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה ויתם הכסף מארץ מצרים ומארץ כנען ויבאו כל מצרים אל יוסף לאמר הבה לנו לחם ולמה נמות נגדך כי אפס כסף ויאמר יוסף הבו מקניכם ואתנה לכם במקניכם אם אפס כסף ויביאו את מקניהם אל יוסף ויתן להם יוסף לחם בסוסים ובמקנה הצאן ובמקנה הבקר ובחמרים וינהלם בלחם בכל מקניהם בשנה ההוא ותתם השנה ההוא ויבאו אליו בשנה השנית ויאמרו לו לא נכחד מאדני כי אם תם הכסף ומקנה הבהמה אל אדני לא נשאר לפני אדני אם גוינתו ואדמתנו למה נמות לעיניך גם אנחנו גם אדמתנו קנה אתנו ואת אדמתנו בלחם ונהיה אנחנו ואדמתנו עבדים לפרעה ותן זרע ונחיה ולא נמות והאדמה לא תשם ויקן יוסף את כל אדמת מצרים לפרעה כי מכרו מצרים איש שדהו כי חזק עליהם הרעב ותהי הארץ לפרעה ואת העם העביר אתו לערים מקצה גבול מצרים ועד קצהו רק אדמת הכהנים לא קנה כי חק לכהנים מאת פרעה ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה על כן לא מכרו את אדמתם ויאמר יוסף אל העם הן קניתי אתכם היום ואת אדמתכם לפרעה הא לכם זרע וזרעתם את האדמה והיה בתבואת ונתתם חמישית לפרעה וארבע היתתם ליה ללחם ולזרע השדה ולאכלכם ולאשר בבתיכם ולאכל לטפכם ויאמרו החיתנו נמצא חן בעיני אדני והיינו עבדים לפרעה וישם אתה יוסף לחק עד היום הזה על אדמת מצרים לפרעה לחמש רק אדמת הכהנים לבדם לא היתה לפרעה וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד

Vayigash 5776

To describe Jacob's love for his son, Judah says "**his soul is bound to his soul**". Whose soul is which? It doesn't matter - the bond is so strong as to erase separate entities. This is echoed in the phrase on Jewish gravestones: "**May this soul be bound in the bond of life**". The afterlife is here too. Souls of the departed resonate in the souls of the living, bound together so tightly that one can hardly say who is who. And when Jacob descends to Egypt, "**the soul of Jacob was seventy**." His seventy descendants are considered aspects of a single soul. Backwards and forwards in time, we are bound together in ways that only enrich our diversity and individuality.

Vayigash 5777

Was it a good thing that Jacob and his family descended to Egypt to join Joseph? They are saved from famine, reunite the family, and prosper - so yes. Yet this journey also holds seeds of exile and oppression; the Pharaoh saving them will later enslave them. Even so, this slavery enables the redemption from Egypt and the formation of a people - and so on. "Is it good" - a meaningless question, related to the choice of framing rather than content. Speaking of their difficult experiences, Jacob complains "**few and bad were the years of my life**," while Joseph attests "**it was to save your lives that I came here**." Neither pessimistic nor optimistic readings are false. But they are always decisions.

Vayigash 5778

When Jacob hears that his son is alive, he himself comes back to life. "**The spirit of Jacob was revived**." Some people, sometimes, are alive only biologically - in terms of a deep vitality and purpose, they can be considered dead. Judah manages to bring new life to his father, and this is clearly our mission too, when we can: bringing hope, confidence and love; reviving the dead. There is another way to do this too: those who consider themselves successful, whose journey is 'finished', who have nothing left to learn - they are also static, lifeless. Judah asks the all-powerful Joseph "**How can you make me do this?**" Through critique, questioning, and shaking perspectives, we can help the successful live again.

Vayigash 5779

Joseph, the paradigmatic *tzaddik*! The provider, giving unconditionally. His ego exists, but it is not in control. He gives of himself, gives and forgives, and also gives in, gives himself over to whatever the world offers him, goes where he is taken: to slavery, prison, royalty. When asked to visit his violent brothers, he simply replies: “**Hineni - I am.**” This isn’t passivity. Giving in to life is also taking responsibility for consequences of moral decisions: the passive path would have been committing a crime with Potiphar’s wife, but he submitted to do the right thing instead. This same freedom allows him to dream for himself and others, allows him to prophecy, allows him to rule, and to be a giver.

Vayigash 5780

Joseph grows into his role as provider, and ignores his brothers’ guilt-feelings. “**It was to become a life-giver that God sent me before you.**” Just as he sustained Egypt, and even brought life into dreams related to him, Joseph exists to provide. Judah’s role, at this point, is to receive. Physically starved, unsure of the future, emotionally weary - he needs nourishment. Yet one thing stands in the way of this natural giving-receiving relationship: Judah’s ego. “**And Judah approached.**” As soon as ego is put aside, the flow of giving can commence. We always oscillate between being Josephs and Judahs, giving and getting. Neither are shameful, only blocking ourselves is. Our ‘approach’ to life can unblock us, let us live fully.

“The bigger one’s household is, the more Divine blessing one is able to draw upon one’s family and upon the entire world” (Bava Batra 114b, Ketubot 103a). Chazal’s opposition to modernity’s atomization of families and individuals.

When Ya’akov Avinu lived in Haran - in exile, outcast and suppressed - he dreamed of the day he would be able to establish a big and embracing house community. “But now, when may I merit to provide also [for the growth of] my house?” (Bereshit 30:30).

Fortunately, that Tzaddik’s wish should turn into reality soon. Already a few decades later (as recorded in this week’s Parashah), Ya’akov could delightfully enumerate his 70 descendants. These seventy, plus his four beloved wives, their many slaves, loyal maidservants and livestock all lived together and constituted a splendid - though quite paternalistic - household. “How goodly are your tents, O Ya’akov!” (Bamidbar 24:5), says the Prophet; יַעֲקֹב דִּי יָקָא.

Now, why is the Torah reporting all this? As the Vilna Gaon expressed elsewhere: “All non-legal accounts of the Torah come to rectify our dispositions” (ומי שחפץ לבו לדעת מה הם, יקרא את תועלות הרלב"ג). In our case, we may infer, the text wants to put Ya’akov’s full house as an ideal before our eyes and to lure us into desiring a similar household for ourselves. But nowadays, as our eyes can see, we are too often far away from that ideal.

In the Western World the spread of quite extreme forms of individualism has lead to the downsizing and atomization of families (intensified further by economical factors, urbanization etc.). Until around a hundred years ago, it was common for families to live together in cross-generational households: grandparents and grandchildren, uncles and aunts as well as cousins and friends and acquaintances would often live together in the same house or at least in immediate vicinity. Nowadays, בעוה"ר, we have lost a lot of that.

In the spirit of our Sages, זא"ל, we should not see this as a positive development. Although the modern awakening of the individual (from an all too unifying collective identity in the pre-Enlightenment world) constitutes moral progress, the isolation of the same self individual from a fixed encompassing and intimate cluster of people around him/her “is not good”.

Living together with a big number of people in one community - or better: in one household! - is the paramount way to fulfill the commandment to love one’s neighbor. If you have no people around you, you cannot love them. פשיטא. And where there is less love, there is less Divine blessing in the world. Therefore: how can we, in our own time, relearn to follow in Ya’akov’s footsteps and to fill our houses? Luckily, our tradition knows of at least seven supplementary ways to enlarge a household:

1) Procreation: A high form of expressing conjugal union and love is - for two spouses - to “become one flesh”, meaning, to create children (Sanhedrin 57b) and to fill the house with them. “An

inheritance from the Eternal One are children..., when your children are like olive saplings around your table” (Tehillim 127:3-5; 128:3-4).

2) Cohabitation with your close and distant family: “How good and how pleasant it is when kinsmen dwell together, like fine oil on the head etc.” (Tehillim 133:1).

3) Living together with friends: “A person should acquire a friend for himself, who eats with him, drinks with him, studies with him, sleeps next to him and to whom he is able to reveal all his secrets” (Avot de-Rabbi Natan 8:3).

4) Bringing poor people into your house: “Let your house be wide open and let the poor be members of your household” (M. Avot 1:5). “Poor” includes everyone who is financially poor, who has, e.g., no house, is persecuted, an adopted child (cf. Megillah 13a) and travellers, as well as those who are poor in terms of Torah and knowledge and want to be students of yours (cf. Berakhot 62a and Nedarim 32a).

5) Bringing the wise and learned into your house: “Let your house be a house of meeting for sages” (M. Avot 1:4), in order to learn theoretical and practical wisdom from them and to create a light in your midst through them.

6) Integrating your domestic workers into your house community: “A master must treat his male and female Hebrew slaves as his equals as to food, drink, clothing and shelter” (MT, Hilkhot Avadim 1:9). Although nowadays ethical progress mandates not to have any slaves whatsoever, we can still learn from the Torah’s laws that one should try not to have an indifferent relation to one’s permanent workers, but to bring them into the household - lovingly.

7) Keeping pets: “And [the man] tended [his lamb] and it grew up together with him and his children: it ate from his bread and drank from his cup and nestled in his bottom” (II Shmuel 12:3).

If we try to walk in one, some or all of these paths a bit more, everyone on his or her level and according to his and her abilities, we can create little communal cells of blessing that ultimately have the power to illuminate the world. May we all merit to grow continuously in our families, circles of friends and communities and to be like Ya’akov Avinu, a”h, etc.

ולהידמות לפמליא של מעלה ממש, כי”ר, אמן ואמן

Vayechi

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְהִי יָמֵי יַעֲקֹב שְׁנֵי חַיִּי שִׁבְעַת שָׁנִים וָאַרְבָּעִים וּמֵאֵת שָׁנָה וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוֹת וַיִּקְרָא לְבָנָו לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם נָא מִצְאֵתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי וְעָשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וְאִמַּת אֶל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם וּשְׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתִי וְנִשְׁאַתְנִי מִמִּצְרַיִם וּקְבַרְתָּנִי בְּקִבְרָתָם וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֲעָשֶׂה כְּדִבְרְךָ וַיֹּאמֶר הַשְׁבָּעָה לִּי וַיִּשָּׁבַע לוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמֹּטָה וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אֲבִיךָ חָלָה וַיִּקַּח אֹתוֹ שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ אֶת מְנַשֶּׁה וְאֶת אֶפְרַיִם וַיִּגַּד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בִנְךָ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמֹּטָה וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל יוֹסֵף אֵל שְׁדֵי נִרְאָה אֵלַי בְּלוֹז בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיְבָרֶךְ אֹתִי וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲנִי מִפְּרֶךְ הַרְבִּיתֶךָ וְנִתְּנִיךָ לְקָהֵל עַמִּים וְנִתְּנִי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְזֶרַעְךָ אַחֲרֶיךָ אֲחֻזַּת עוֹלָם וְעַתָּה שְׁנֵי בָנֶיךָ הַנּוֹלָדִים לְךָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד בָּאִי אֵלֶיךָ מִצְרִימָה לִּי הֵם אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה כִּרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן יִהְיוּ לִי וּמוֹלֶדֶתְךָ אֲשֶׁר הוֹלֶדְתָּ אַחֲרֵיהֶם לְךָ יִהְיוּ עַל שֵׁם אֲחֵיהֶם יִקְרָאוּ בְּנִחְלָתָם וְאֲנִי בָבְאִי מִמִּדְּבָר מֵתָה עָלַי רַחֵל בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בְּדֶרֶךְ בְּעוֹד כְּבֹרַת אֶרֶץ לְבָא אֶפְרַתָּה וְאֶקְבְּרָהּ שָׁם בְּדֶרֶךְ אֶפְרַת הוּא בֵּית לָחֶם וַיֹּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אֲבִיו בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בֹּזֵה וַיֹּאמֶר קָחֵם נָא אֵלַי וְאִבְרַכְם וַעֲיִנֵּי יִשְׂרָאֵל כְּבָדוֹ מִזֶּקֶן לֹא יוֹכֵל לִרְאוֹת וַיִּגַּשׁ אֹתָם אֲלֵיו וַיִּשָּׁק לָהֶם וַיַּחֲבֹק לָהֶם וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף רְאֵה פָנֶיךָ לֹא פָלַלְתִּי וְהִנֵּה הִרְאָה אֹתִי אֱלֹהִים גַּם אֶת זֶרַעְךָ וַיּוֹצֵא יוֹסֵף אֹתָם מִעַם בְּרַכְיוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ לְאִפְּיוֹ אֶרְצָה וַיִּקַּח יוֹסֵף אֶת שְׁנֵיהֶם אֶת אֶפְרַיִם בִּימִינוֹ מִשְׁמָאל יִשְׂרָאֵל וְאֶת מְנַשֶּׁה בְּשִׁמְאֵלוֹ מִיְּמִין יִשְׂרָאֵל וַיִּגַּשׁ אֲלָיו וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת יְמִינוֹ וַיִּשֶׁת׀ עַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם וְהוּא הַצֶּעִיר וְאֶת שְׁמָאלוֹ עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׁה שֶׁכַּל אֶת יְדָיו כִּי מְנַשֶּׁה הִבְכוּר וַיְבָרֶךְ אֹת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לִפְנֵי אֲבֹתִי לִפְנֵי אֲבֹרָהֶם וַיִּצְחַק הָאֱלֹהִים הִרְעָה אֹתִי מֵעוֹדִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה הַמִּלְאָךְ הַגָּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֶךְ אֶת הַנְּעֻרִים וַיִּקְרָא בָּהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתִי אֲבֹרָהֶם וַיִּצְחַק וַיִּדְּגוּ לִרְבּ בְּקִרְבַּת הָאָרֶץ וַיֹּרָא יוֹסֵף כִּי יֵשִׁית אֲבִיו יָד יְמִינוֹ עַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם וַיִּרַע בְּעֵינָיו וַיִּתְמַךְ יָד אֲבִיו לְהַסִּיר אֹתָהּ מֵעַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם עַל רֹאשׁ מְנַשֶּׁה וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אֲבִיו לֹא כֵן אֲבִי כִּי זֶה הִבְכַּר שִׁים יְמִינֶךָ עַל רֹאשׁוֹ וַיִּמָּאֵן אֲבִיו וַיֹּאמֶר יִדְעָתִי בְנִי יִדְעָתִי גַם הוּא יִהְיֶה לָעַם וְגַם הוּא יִגְדַּל וְאִוֹלָם אֲחִיו הַקָּטָן יִגְדַּל מִמֶּנּוּ וְזֹרְעוֹ יִהְיֶה מִלֵּא הַגּוֹיִם וַיְבָרֶכְם בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר כֵּךְ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יִשְׁמַךְ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה וַיִּשֶׁם אֶת אֶפְרַיִם לִפְנֵי מְנַשֶּׁה וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף הִנֵּה אֲנֹכִי מֵת וְהִיא אֱלֹהִים עִמָּכֶם וְהַשִּׁיב אֹתְכֶם אֶל אֶרֶץ אֲבֹתֵיכֶם וְאֲנִי נִתְּנִי לְךָ שָׂכָם אֶחָד עַל אֲחִיךָ אֲשֶׁר לִקְחָתִי מִיַּד הָאֲמֹרִי בַּחֲרָבִי וּבִקְשָׁתִי וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו וַיֹּאמֶר הָאֲסֹפוֹ וְאֶגִּידָה לָכֶם אֶת אֲשֶׁר יִקְרָא אֹתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הַקְּבֻצוֹ וְשָׁמְעוּ בְנֵי יַעֲקֹב וְשָׁמְעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם רְאוּבֵן בְּכָרִי אֹתָהּ כַּחַי וְרַאשִׁית אוֹנִי יִתֵּר שָׁאת וַיִּתֵּר עֹז פָּחוֹז כָּמִים אֶל תּוֹתֵר כִּי עָלִית מִשְׁכַּבִּי אֲבִיךָ אֶז חִלַּלְתִּי יְצוּעִי עָלָה שְׁמַעוֹן וְלֹוִי אֲחִים כְּלִי חֶמֶס מִכְרָתֵיהֶם בְּסֹדֶם אֶל תְּבֵא נַפְשִׁי בְּקֹהֶלֶם אֶל תַּחַד כְּבֹדִי כִּי בִּאֶפֶס הִרְגוּ אִישׁ וּבְרַצְנָם עָקְרוּ שׁוֹר אֲרוֹר אֶפֶס כִּי עֹז וְעִבְרָתָם כִּי קִשְׁתָּה אֲחֻלְקֶם בְּיַעֲקֹב וְאֶפְרַיִם בְּיִשְׂרָאֵל יְהוּדָה אֹתָהּ יוֹדוּךָ אֲחִיךָ יִדְךָ בְּעֶרְףְּ אִיבֶיךָ יִשְׁתַּחוּ לְךָ בְּנֵי אֲבִיךָ גּוֹר אֲרִיָּה יְהוּדָה מִטְרָף בְּנֵי עָלִית כְּרַע רַבֵּץ כְּאֲרִיָּה וְכִלְבִּיאִי מִי יִקְיִמְנוּ לֹא יִסּוֹר שְׁבֹט מִיְּהוּדָה וּמִחֻקֵּק מִבֵּין רְגִלָּיו עַד כִּי יָבֵא שִׁילָה וְלֹוִי יִקְהַת עַמִּים אֲסֹרִי לְגַפְּנָה עִירָה וּלְשֻׁרְקָה בְּנֵי אֲתָנּוֹ כֶּבֶס בֵּינָם לְבָשׁוּ וּבְדָם עֲנָבִים סוֹתָה חִלְלִילִי עֵינַיִם מִיָּין וְלִבָּן שְׁנַיִם מִחֻלָּב זְבוּלֹן לַחֹף יָמִים יִשְׁכֵּן וְהוּא לַחֹף אֲנִית וַיִּרְכְּתוּ עַל צִידָן יִשְׁשַׁכַּר חֲמֵר גֶּרֶם רַבֵּץ בֵּין הַמִּשְׁפָּתִים וַיֹּרָא מְנַחֵם כִּי טוֹב וְאֶת הָאָרֶץ כִּי נַעֲמָה וַיֵּט שִׁכְמוֹ לְסֹבֵל וַיְהִי לְמַס עֶבֶד דָּן יָדִין עִמּוֹ כְּאֶחָד שְׁבֹטֵי יִשְׂרָאֵל יְהִי דָן נָחֵשׁ עָלַי דֶּרֶךְ שְׁפִיפֵן עָלַי אֲרַח הַנֶּשֶׁךְ עֲקֵבִי סוֹס וַיִּפֹּל רִכְבּוֹ אַחֲרָה לִישׁוּעָתְךָ קוִיתִי יְהוָה גָּד גְּדוֹד יְגוֹדְנוֹ וְהוּא יִגְדַּע עֲקֵב מֵאֲשֶׁר שִׁמְנָה לְחֲמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדָנִי מֶלֶךְ נִפְתָּלִי אֵילָה שְׁלַחָה הִנְתָּן אֲמֹרִי שֹׁפָר בֶּן פֶּרֶת יוֹסֵף בֶּן פֶּרֶת עָלַי עֵין בְּנוֹת צַעֲדָה עָלַי שׁוֹר וַיִּמְרָרְהוּ וּרְבוּ וַיִּשְׁטַמְהוּ בְּעָלֵי חֲצִים וְתִשָּׁב בְּאִיתָן קִשְׁתּוֹ וַיִּפְּזוּ זֹרְעֵי יְדֵיו מִיַּד אֲבִיר יַעֲקֹב מִשֶּׁם רַעָה אֲבֵן יִשְׂרָאֵל מֵאֵל אֲבִיךָ וַיַּעֲזוֹרְךָ וְאֶת שְׁדֵי וַיְבָרֶכְךָ בְּרֶכֶת שָׁמַיִם מֵעַל בְּרֶכֶת תְּהוֹם רַבְּצָת תַּחַת בְּרֶכֶת שְׁדִים וְרַחֵם בְּרֶכֶת אֲבִיךָ גִּבּוֹר עַל בְּרֶכֶת הוֹרִי עַד תֵּאוֹת גְּבַעַת עוֹלָם תִּהְיֶין לְרֹאשׁ יוֹסֵף וְלִקְדָּקֵד נוֹיֵר אֲחִיו בְּנִימִין זָאֵב יִטְרָף בְּבֹקֵר יֵאֲכַל עַד וְלַעֲרֵב יִחְלַק שְׁלָל כָּל אֵלֶּה שְׁבֹטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עֶשֶׂר וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם וַיְבָרֶךְ אֹתָם אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ בֵּרַךְ אֹתָם וַיִּצּוּ אוֹתָם וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲנִי נֹאסֵף אֶל עַמִּי קִבְּרוּ אֹתִי אֶל אֲבֹתִי אֶל הַמַּעֲרָה אֲשֶׁר בְּשָׂדֵה עֶפְרוֹן הַחֲתִי בַּמַּעֲרָה אֲשֶׁר בְּשָׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר עַל פְּנֵי מִמְרָא בְּאֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר קָנָה אֲבֹרָהֶם אֶת הַשָּׂדֶה מֵאֵת עֶפְרוֹן הַחֲתִי לְאֲחֻזַּת קִבֵּר שָׁמָּה קִבְּרוּ אֶת אֲבֹרָהֶם וְאֶת שָׂרָה אֲשֶׁתּוֹ שָׁמָּה קִבְּרוּ אֶת יִצְחָק וְאֶת רַבְּקָה אֲשֶׁתּוֹ וְשָׁמָּה קִבְּרָתִי אֶת לֵאָה מִקְנֵה הַשָּׂדֶה וְהַמַּעֲרָה אֲשֶׁר בּוֹ מֵאֵת בְּנֵי חַת וַיְכַל יַעֲקֹב לְצוֹת אֶת בָּנָיו וַיֹּאסֵף רְגִלָּיו אֶל הַמֹּטָה וַיִּגּוֹעַ וַיֹּאסֵף אֶל עַמּוֹ וַיִּפֹּל

יוסף על פני אביו ויבך עליו וישק לו ויצו יוסף את עבדיו את הרפאים לחנט את אביו ויחנטו הרפאים את ישראל וימלאו לו ארבעים יום כי כן ימלאו ימי החנטים ויבכו אתו מצרים שבעים יום ויעברו ימי בכיתו וידבר יוסף אל בית פרעה לאמר אם נא מצאתי חן בעיניכם דברו נא באזני פרעה לאמר אבי השביעני לאמר הנה אנכי מת בקברי אשר כריתי לי בארץ כנען שמה תקברני ועתה אעלה נא ואקברה את אבי ואשובה ויאמר פרעה עלה וקבר את אביך כאשר השביעך ויעל יוסף לקבר את אביו ויעלו אתו כל עבדי פרעה זקני ביתו וכל זקני ארץ מצרים וכל בית יוסף ואחיו ובית אביו רק טפם וצאנם ובקדם עזבו בארץ גשן ויעל עמו גם רכב גם פרשים ויהי המחנה כבד מאד ויבאו עד גרן האטד אשר בעבר הירדן ויספדו שם מספד גדול וכבד מאד ויעש לאביו אבל שבעת ימים וירא יושב הארץ הכנעני את האבל בגרן האטד ויאמרו אבל כבד זה למצרים על כן קרא שמה אבל מצרים אשר בעבר הירדן ויעשו בניו לו כן כאשר צום וישאו אתו בניו ארצה כנען ויקברו אתו במערת שדה המכפלה אשר קנה אברהם את השדה לאחות קבר מאת עפרן החתי על פני ממרא וישב יוסף מצרימה הוא ואחיו וכל העלים אתו לקבר את אביו אחרי קברו את אביו ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אתו ויצוו אל יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר כה תאמרו ליוסף אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם כי רעה גמלוך ועתה שא נא לפשע עבדי אלהי אביך ויבך יוסף בדברם אליו וילכו גם אחיו ויפלו לפניו ויאמרו הננו לך לעבדים ויאמר אלהם יוסף אל תיראו כי התחת אלהים אני ואתם חשבתם עלי רעה אלהים חשבה לטבה למען עשה כיום הזה להחית עם רב ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם וינחם אותם וידבר על לבם וישב יוסף במצרים הוא ובית אביו ויחי יוסף מאה ועשר שנים וירא יוסף לאפרים בני שלשים גם בני מכיר בן מנשה ילדו על ברכי יוסף ויאמר יוסף אל אחיו אנכי מת ואלהים פקד יפקד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב וישבע יוסף את בני ישראל לאמר פקד יפקד אלהים אתכם והעלתם את עצמתי מזה וימת יוסף בן מאה ועשר שנים ויחנטו אתו ויישם בארון במצרים

Vayechi 5776

Before leaving this world, Jacob blesses his family. To bless someone requires enormous self-confidence, yet ultimately, every blessing is this: May you reach the fullness of your potential. May you be who you are. Perhaps the strangest of the blessings is the one he gives his grandsons. **“May Israel bless through you, and say ‘May God make you as Ephraim and Menashe.’”** We know nothing about Ephraim and Menashe’s lives apart from this story. So when Jewish parents throughout history bless their children with these words, they create a loop through time, asking for their children to be like ancestors who were to be models for their descendents. Ancestors and descendents with infinite potential to bless and be blessed.

Vayechi 5777

“Jacob is not dead!” says the Talmud, provocatively, as a surprising comment on the biblical description of Jacob’s dying blessings, death and burial. Certainly, those whose memories echo in us are not entirely gone; those whose promises and aspirations remain as yet unfulfilled are still somehow present in this world. But why is Jacob so different, as to deserve such an audacious comment? Perhaps: Jacob was renamed Israel, **“for you struggled with God and man, and overcame,”** and in dying lived on as a myth, the foundational myth for the people later also known as Israel. The Talmud emphasises that the pre-Israel, pre-overcoming, still doubting, still struggling aspect of **“Jacob”** should live on as part of the foundational myth too.

Vayechi 5778

“Jacob called his sons: come, I will tell you what will happen in days to come.” Prophecy is not entirely supernatural: it is passionate confidence and inspiration, a glimpse of truth. Poets have prophetic moments; but so do mothers whispering to their children: ‘For you, it will not be so.’ A friend called on for advice, who struggles in silence and then finds exactly the right words, is also momentarily a prophet. Jacob’s dying words to his sons are a mix of curses and blessings, revelation, frustration and hope. Legends say that his prophetic voice was lost several times within this speech, in moments of sadness, and then regained. May we all find this voice and learn to use it.

Vayechi 5779

“Jacob said: who are these boys?” There are two questions that can be asked of someone - ‘who?’ and ‘what?’. When we categorise people according to their labels, their status, their biographies, their instrumental value to us, when all we ask of those who pop into our lives is ‘what?’, then we haven’t seen the person at all! Sometimes, through chance or hard work, we discover the second question. When we see someone as a ‘who’, losing ourselves and our needs; fall into a relationship we can’t expect or control; care so much that we can’t remember the colour of their eyes - it’s easier to speak of God after such encounters. Perhaps Jacob wasn’t asking, but declaring, **“these boys are Who!”**

Vayechi 5780

Jacob regains his prophetic voice, and blesses his children with *kavannah*, with aim and intention, a powerful vision of how they could be. **“Let me tell you what will happen at the end of days.”** Every parent whispers such prophecies: may you be an astronaut, an artist, may you know no fear, no harm. When Jacob blesses his grandchildren however, it is powered by a different kind of *kavannah*, one of harmony, resonance. **“May your descendants wish to be like you.”** A loop in time, without a clear vision. Like a parent whispering: May you Be. I free you from my dreams. Have your own. May I be proud of you, and you of me. May you be a blessing.

Something short about dignified burials, Ya'akov Avinu's last wish to be laid to rest with his family - and about ghosts speaking from their graves.

First a short story from our Sages, za"l (Berakhot 18a; Avot de-Rabbi Natan 3:8):

“The sons of the deceased R' Hiyya went out to the villages. There they suddenly forgot all the Torah they had studied thus far (- which is very unfortunate)... They said to each another: ‘Does our formerly very learned dead father know of our anguish?’ (Hopefully!) But is it not written: And the dead do not know anything (cf. Kohelet 9:5) - ?...

No! (says the Gemara), [we know that something in the dead is indeed aware of things,] since there was a story taught about a pious man on the day before Rosh Hashanah..., whose wife had mocked him and so he went away and slept in a cemetery. There he heard the spirits of two deceased speaking to each other from within their graves...” והבן היטב.

Since “the Sages speak exaggerated language” (Ta'anit 29a), this story should probably not be taken hyper-literally (but feel free to do it). Just as with every traditional source, there is a precious insight to be found in this narrative, and if it is not immediately visible, it is hidden somewhere under the story's thick layers of sand (וסימא דמיטמרא בחלא מתגליא להון).

With that in mind, let us first go back to our weekly Torah portion. In the beginning of our Parashah, Ya'akov, והוא שכיב מרע, commands his favorite son Yosef to take care of his burial soon to happen. What is especially important to Ya'akov is that he will be carried back to K'na'an to be entombed there in the Machpelah in the city of Chevron. The Machpelah is his family grave, where his wife, his parents and his grandparents were laid to rest (and according to some traditions also the majority of his sons, or at least Yehudah, would later be buried there).

Now, why is it so important for Ya'akov to be buried with his family after his death? Did we not learn in Kohelet that the dead anyhow do not know anything anymore? So what's the point? Was it only for a logistical problem: “Is it because there were no graves in Egypt?” (cf. Shemot 14:11). But no! Actually, that was not the reason. In the Tanakh (כמו שמתברר יפה מקבורת כל מלך ומלך בספר מלכים ובדברי הימים) it is considered a blessing worth desiring to rest together with one's family and friends. For that reason, “to be assembled to one's family/people” is a positive biblical euphemism for dying itself (cf. Bamidbar 31:2) (ואיכא דאמרי שיש בזה סוד יותר נעלה, ועיין בפדר"א לד, ה). On the other hand: Not to be buried with one's loved ones is sometimes used as a curse by Scripture: “Your corpse shall not come to the grave of your forefathers” (1 Melakhim 13:22). ה”

Ok, from these texts we can learn that it is considered to be very positive to be buried with one's spouse, one's parents, one's family - or, if that is impossible, with friends, close ones or at least with other human beings rather than alone. But still: why is this the case at all? What difference does it make?

Here our Talmudic story provides us with one answer. Although in death everyone is said to be “sleeping” until the time of the resurrection (cf. Daniel 12:13), and therefore unconscious (לא המתים)

(יהללו י-ה וגומר), the Talmudic narrative nonetheless tells us, believe it or not, that some metaphysical spark of the deceased is still around (דאיהו לא חזי, מזליה חזי; מגילה ג א), is mystically mirrored in its former body and actually derives some benefit from peers (even if not literally conversing with them as in the story). And since Yosef, or we, as the bereaved, have a special obligation lovingly to take care of all parts of the deceased, we care also for that spark. And just as the person in his or her lifetime enjoyed being with his or her close ones, we try to put them together also in death. No wonder then that Ya'akov Avinu wanted to be buried in the Machpelah!

But there is also an additional reason: While we are still alive, we show our love to other people by being with them, in thought, emotionally but also geographically, sometimes purely by physical nearness. This latter expression of love is luckily not limited to the living. Even when we are dead we can still partially fulfill the commandment of loving our close ones and other human beings simply by sharing the same location with them. This love literally transcends death. And since we are all mortal, we should take the Torah's insight to our hearts.

שנזכה כולנו לאהוב איש את רעהו ואישה את אחותה, בימי חיי הבלנו ואף לאחר מכן, וה' הטוב יכלכלנו ברחמים רבים ויחיה את כל ישני עפר בב"א.

Imprint

© Zacharias Frankel College gGmbH, 2020

Postfach 120852

10598 Berlin

office@frankel-edu.de

<http://zacharias-frankel-college.de>

Cover Design: Atelier Frank

Typesetting: Netanel Olhoeft, Joshua Weiner

Print: Print 24, Unitedprint.com Vertriebsgesellschaft mbH

Printed in Germany

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, electrostatic, magnetic tape, mechanical, photocopying, recording or otherwise without permission in writing from the copyright holder.

The first part of the paper discusses the importance of the research and the objectives of the study. It then presents a literature review of the existing research on the topic. The next section describes the methodology used in the study, including the data sources and the statistical techniques employed. The results of the study are then presented, followed by a discussion of the findings and their implications. The paper concludes with a summary of the main points and suggestions for future research.

The research was conducted using a quantitative approach, with data collected from a large sample of participants. The results show a significant positive correlation between the variables studied, indicating that the hypothesis was supported. The findings have important implications for the field and suggest that further research is needed to explore the underlying mechanisms.

In conclusion, the study provides valuable insights into the relationship between the variables and highlights the need for continued research in this area. The results are consistent with previous findings and offer new perspectives on the topic.